

EUROBAROMETERS 63.4

SABIEDRISKĀ DOMA EIROPAS SAVIENĪBĀ

PAVASARIS 2005

NACIONĀLAIS ZIŅOJUMS

LATVIJA

Pētījuma pasūtītājs un koordinators ir EK Preses un komunikāciju ģenerāldirektorāts

Ziņojums gatavots Eiropas Komisijas pārstāvniecībai Latvijā

Šis dokuments neatspoguļo Eiropas Komisijas viedokli

Tajā paustie viedokļi un interpretācijas atspoguļo tikai tā autoru uzskatus

Saturs

IEVADS

I Sociālekonomiskās situācijas vērtējums un apmierinātība ar dzīvi

1. Personiskā apmierinātība ar dzīvi
2. Prognozes par attīstību nākamajā gadā
 2. 1. Situācija personas dzīvē
 2. 2. Situācija valsts dzīvē

II Latvijas pilsoņu uzticēšanās nacionālajām un starptautiskajām institūcijām

III Eiropas Savienības tēls

IV Informētība par Eiropas Savienību Latvijā.

1. Informācijas par ES iegūšanas avoti
2. Informācijas iegūšanas veidi
3. Ar ko Latvijā asociējas Eiropas Savienība

V Latvija Eiropas Savienībā. Faktoloģiskās zināšanas par Eiropas Savienības institūcijām un uzticēšanās tām

1. Priekšstati par Latvijas situāciju Eiropas Savienībā
2. ES institūciju atpazīstamība un vērtējums
3. ES ietekme uz Latvijas problēmu risināšanu
4. Nozīmīgākās problēmas, ar kurām jāsaskaras Latvijai
5. Demokrātijas vērtējums Latvijā un Eiropas Savienībā

VI Latvijas iedzīvotāju attieksme pret eiro

VII Latvijas iedzīvotāju attieksme pret ES tālāku paplašināšanos

VIII Eiropas Savienības Konstitucionālais līgums

- 1 Atbalsts ES Konstitucionālajam līgumam
- 2 Zināšanas par konkrētām ES Konstitucionālā līguma nostādnēm

IX Secinājumi

Pielikumā:

Aptaujas tehniskie dati

Ievads

„Eurobarometer Standard 63” aptauja notika dažas dienas pēc tam, kad Latvija bija atzīmējusi pirmo gadadienu kopš iestāšanās Eiropas Savienībā (ES), t. i. sākot no 2005. gada 13. maija. „Eurobarometer Standard” pētījums Latvijā kā ES dalībvalstī tiek veikts otro reizi. Šī pētījuma dati liecina par to, kā Latvijā ticis novērtēts pirmais aktīvās līdzdalības gads ES, kā piepildījušās vai nav piepildījušās bažas un cerības, kas Latvijā valdīja gan pirms 2003. gada referenduma par valsts pievienošanos ES, gan tūlīt pēc iestāšanās ES.

Gan pirms 2003. gada referenduma Latvijas dalību Eiropas Savienībā, gan arī pēc tam valstī tiek organizētas regulāras sabiedriskās domas aptaujas par to, kāda ir Latvijas iedzīvotāju attieksme pret valsts dalību ES (sk. Valsts Kanceleja, vēlāk – 2005. gadā izveidotā Eiropas Savienības Informācijas aģentūra, sabiedriskās domas pētījumu centra SKDS veiktās aptaujas). Ikmēneša dati liecina, ka sabiedrības attieksme pret ES salīdzinājumā ar pagājušo gadu kļuvusi nedaudz negatīvāka (gada laikā rādītāji svārstās 5% robežās). Taču ļoti krasas pārmaiņas pozitīvā vai negatīvā virzienā nav novērojamas.

Sabiedriskās domas noskaņojumu negatīvi ietekmē dažādi, gan nozīmīgāki, gan mazāk svarīgi faktori, kuri tiek saistīti ar Latvijas dalību ES Piemēram, tas, ka „ES direktīva prasa, lai veikalos tiktu pārdota tikai jodētā sāls”, sabiedrībā radīja neadekvāti plašu negatīvu reakciju un aktīvus protestus, taču vēlāk tika konstatēts, ka direktīvas ieviešanā pārspīlējumus radījuši Latvijas ierēdņi. Ietekmi atstāja arī ekonomiskas problēmas, kuras ieguva politisku ievirzi – piemēram, celtniecības firmas „Laval un partneri” darba boikots Zviedrijā, Latvijas valdības aktīvā un Eiropas Komisijas neitrālā reakcija uz šīs problēmas risināšanu. 2004. gada decembra beigās Latvijas nacionālā valūta lats tika piesaistīta eiro (nevis starptautiskajam valūtas grozam, kā tas bija līdz šim). Tika noteikts tāds oficiālais eiro kurss pret latu, kāds tas bija šajā konkrētajā dienā. Sakarā ar to, ka šajā laika posmā ASV dolāra kurss pret eiro bija zems, šī piesaiste atstāja iespaidu gan uz Latvijas ekonomiku kopumā, gan uz ikdienā lietojamo preču cenu kāpumu. Turpinājās straujš inflācijas pieaugums, kuram bija gan ar globālajiem procesiem saistīti (naftas cenu pieaugums pasaulē), gan ar Latvijas atrašanos ES saistīti iemesli. 11 mēnešus Latvijā ir augstākais inflācijas līmenis ES valstu vidū (avots: „Eurostat”).

Taču bija vairākas pozitīvas tendences, kuras labvēlīgi ietekmēja Latvijas iedzīvotāju attieksmi pret ES. Viens no tiem – no mūsu valsts ievēlēto Eiropas Parlamenta (EP) deputātu aktivitātes, darbojoties mūsu valsts interesēs. EP vēlēšanās piedalījās tikai 42% balsstiesīgo iedzīvotāju, jo sabiedrībā valdīja skepse, vai 732 EP deputātu vidū deviņu Latvijas pārstāvju darbībai būs vēra ņemamas sekas. Tomēr jau pirmais gads Eiroparlamentā apliecināja, ka Latvijas

deputāti kopā ar vairāku pārējo jauno dalībvalstu pārstāvjiem (piemēram, Polija, Igaunija, Lietuva, Čehija) ir ienesuši pozitīvas pārmaiņas gan EP darba stilā, gan politisko un ekonomisko jautājumu risināšanā (avots: intervija ar Igaunijas bijušo ārlietu ministru, EP deputātu (EPS) Tomasu Hendriku. Ilvesu, „Latvijas Avīze”, 12. novembris, 2005.).

Pēc tam, kad referendumos par „Līgumu par Konstitūciju Eiropai” (ES Konstitucionālo līgumu) gan Francijas, gan Nīderlandes vēlētāji bija pateikuši „nē”, Latvija bija pirmā valsts, kurā Saeima šo Līgumu ratificēja. „Tas nepieciešams, lai dotu pozitīvu signālu citām ES valstīm,” šī balsojuma nepieciešamību Latvijas ziņu aģentūrai LETA jūnija sākumā pamatoja LR ārlietu ministrs Artis Pabriks. Tomēr sabiedrībā aizsākās debātes, kurās izskanēja arī kritika par to, ka Latvijas valsts varas pārstāvji attiecībā ar ES pārāk maz rēķinās ar sabiedrības viedokli un neizskaidro savas rīcības motivāciju (dienas laikraksti „Diena”, „Neatkarīgā”, „Latvijas Avīze”). Līdzīga situācija izveidojās tad, kad Eiropadomē, spriežot par 2007. – 2013. gada budžeta ietvara jautājumiem, Latvijas valdības vadītājs Aigars Kalvītis piedāvāja mūsu valstij neizdevīgu kompromisa variantu, cerot, ka izdodīs panāktu to, ka lielvalstis Francija, Vācija un Lielbritānija piekrīt budžeta projektam.

Tā kā Latvijas valdība pagaidām nav noformulējusi mūsu valsts nacionālās intereses, tajā skaitā – intereses Eiropas Savienībā, sabiedrībā vēl trūkst skaidrības par to, kāpēc tiek pieņemti noteikti lēmumi vai ir spēkā kāds rīcības modelis. Taču LR Ārlietu ministrija jau uzsākusi darbu, lai līdz 2005. gada nogalei izstrādātu ilgtermiņa stratēģijas projektu. LR ĀM vēlas arī panākt, lai šajā darbā iesaistītas visa sabiedrība.. Tas būs pozitīvs impulss, tuvinot Latvijas iedzīvotājus norisēm Eiropas Savienībā un vērtējot tās caur nacionālo interešu prizmu.

Aptaujas tehniskie dati

- Aptauja notika Eiropas Savienības 25 dalībvalstīs un piecās kandidātvalstīs laikā no 2005. gada 9. maija līdz 7. jūnijam. Latvijā aptauju veica TNS „Latvia” Tika aptaujāti 1015 cilvēki.

- Valstu apzīmējumi:

BE – Beļģija; **DK** – Dānija; **DE** - Vācija; **EL** – Grieķija; **ES** – Spānija; **FI** – Somija; **FR** – Francija; **IE** – Īrija; **IT** – Itālija; **LU** – Luksemburga; **NL** – Nīderlande; **AT** – Austrija; **PT** – Portugāle; **SE** – Zviedrija; **UK** – Lielbritānija; **CY** – Kipra; **CZ** – Čehija; **EE** – Igaunija; **HU** – Ungārija; **LV** – Latvija; **LT** – Lietuva; **MT** – Malta; **PL** – Polija; **SK** – Slovākija; **SI** – Slovēnija; **BG** – Bulgārija; **HR** – Horvātija; **RO** - Rumānija; **TR** – Turcija; **NC** – Kipras Ziemeļu daļa.

- Citi saīsinājumi:

ES 25 – visas 25 Eiropas Savienības dalībvalstis;

ES 10 – jaunās ES dalībvalstis:

ES 15 – ES dalībvalstis līdz 2004. gada 1. maijam.

- Pēc sociāldemogrāfiskā iedalījuma Latvijas aptaujā piedalījās

Dzimums:

545 sievietes,

470 vīrieši.

Nodarbošanās

Pašnodarbinātie: 53

Vadītāji: 31

Ierēdņi un speciālisti: 93

Fiziska darba strādnieki: 245

Mājsaimniecībā nodarbinātie: 39

Bezdarbnieki: 101

Pensionāri: 200

Studenti: 153

Dzīvesvieta

Rīga : 723

Pierīga 171

Vidzeme: 126

Kurzeme: 141

Zemgale: 132

Latgale: 171

Valoda, kurā notika aptauja:

Latviešu: 76%

Krievu: 24%.

I Sociālekonomiskās situācijas vērtējums un apmierinātība ar dzīvi

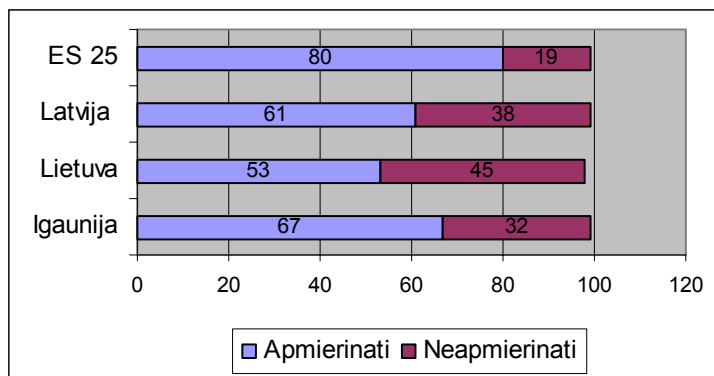
1. Personiskā apmierinātība ar dzīvi

Eiropas Savienības 25 dalībvalstu vidū valda samērā liela apmierinātība ar dzīvi. Kopējā proporcija: 80% kopumā apmierināto pret 19% neapmierinātajiem. Taču pēdējā pusgada laikā apmierinātība ar dzīvi ES 25 tomēr kritusies par 1% salīdzinājumā ar „EB Standard 62” rādītājiem.

Latvijā šī pusgada laikā par 3% ir pieaudzis to cilvēku skaits, kuri ar dzīvi ir pilnībā apmierināti – 8%. Par 3% samazinājies arī ļoti neapmierināto skaits un patlaban tas sastāda 6%. Arī pietiekami apmierināto skaits pieaudzis par 3% un nu sasniedzis 53%, bet 34% - ne pārāk apmierināto skaits samazinājies par 2% un nu sastāda 32%. Šajā kontekstā nozīmīgi ir salīdzināt to, kāds ir savas dzīves novērtējums mūsu kaimiņu – Lietuvas un Igaunijas iedzīvotāju vidū, jo trīs Baltijas valstīs ekonomiskā situācija un vēsturiskā pieredze, kā arī demokrātijas attīstības līmenis ir līdzīgs. Aptaujas dati liecina, ka vispozitīvākās pārmaiņas notikušas tieši Latvijā, kur ar dzīvi apmierināto daudzums kopumā pieaudzis par 6%. Lietuvā tas samazinājies par 1%, bet Igaunijā pat par 3%. Latvijā visvairāk samazinājies arī neapmierināto skaits (- 6%), turpretī Lietuvā tas pieaudzis par 1%, bet Igaunijā – par 2%.

Vērtējot situāciju ES 25 valstu kontekstā, kur kopīgie rādītāji ļoti minimāli atšķiras no tiem kas iegūti pagājušajā aptaujā, redzams, ka Latvijā apmierinātība ar dzīvi ir pieaugusi diezgan ievērojami. Tāds pozitīva vērtējuma pieaugums nav vērojams nevienā citā no 25 ES dalībvalstīm.

QA3 Vai jūs kopumā esat ļoti apmierināts, apmierināts, ne pārāk apmierināts vai ļoti neapmierināts ar savu patlabanējo dzīvi?

Tomēr, analizējot absolūtos rādītājus, redzams, ka Latvijā joprojām apmierinātība ar dzīvi nesasniedz ne ES 25 vidējos rādītājus (80%), ne arī pārējo valstu līmeni.

Visvairāk apmierināto ar dzīvi ir Dānijā (98%, pieaugums + 2%). Seko Zviedrija (96%), Somija (95%, pieaugums 1%), Nīderlande (95%, pieaugums 3%). Mazāk apmierināti ar dzīvi ir aptaujātie tikai trīs ES valstu iedzīvotāji – Lietuva (53%), Ungārija (54%) un Polija (60%).

Aptauju veicot arī kandidātvalstīs, noskaidrots, ka visnegatīvāk savu dzīvi vērtē valstis, kuras ES gatavojas pievienoties 2007. gadā. Bulgārijā 29% cilvēku ir apmierināti ar savu dzīvi, bet Rumānijā ir tikai 44% apmierinātu cilvēku.

Neraugoties uz to, ka Latvijā joprojām saglabājusies augsta inflācija un, kā liecina „Eurostat” dati, septītais augstākais bezdarba līmenis ES valstīs (2005. gada jūnija dati), tomēr pozitīvās pārmaiņas sabiedriskajā domā liecina, ka Latvijas iedzīvotāji pamazām adaptējas jaunajā sociālekonomiskajā situācijā pēc pievienošanās ES.

2. Prognozes par attīstību nākamajā gadā

2. 1. Situācija personas dzīvē

Aptaujātie ES 25 valstu pilsoņi uzskata, ka nākamajā gadā vairāk labu pārmaiņu notiks viņu pašu dzīvē (vidēji 34%), nevis valstī kopumā (vidēji 19%). Vairāk samazināties pesimistiski noskaņoto (- 2%), nevis optimistu skaits (-1%). Par 1% pieaudzis to cilvēku skaits, kas domā, ka nākamajos 12 mēnešos nekādu – ne labu, ne sliktu - pārmaiņu viņu dzīvē nebūs.

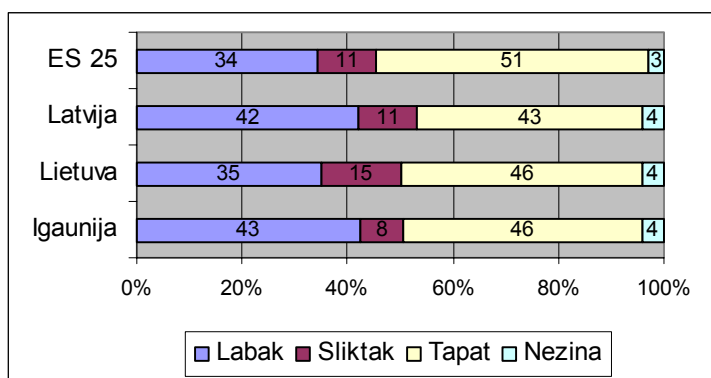
Vislielākie optimisti joprojām, tāpat kā „Eurobarometer Standard 62” aptaujā, dzīvo Īrijā (49%). Nedaudz atpaliek Zviedrija (48%), taču šajā valstī to cilvēku skaits, kuri cer - nākamais gads pašu dzīvē nesīs labas pārmaiņas, pieaudzis par 5%. Nedaudz samazinājies optimisms Lielbritānijā (42%, - 2%) un Francijā (42%, - 1%). Aptauja liecina, ka tieši šajās valstīs cilvēki vairāk tic pozitīvām pārmaiņām savā mājāsaimniecībā un karjerā.

Pesimistiski noskaņoti, domājot par nākamajiem 12 mēnešiem, tāpat kā „EB 62” aptaujā, ir Grieķijas (22%) iedzīvotāji. Tāds pats pesimisms, domājot par

nākamā gadu, saglabājies Portugālē, kur negatīvas prognozes izsaka 27% aptaujāto, kā arī Ungārijā - 21%.

Latvija pārējo ES valstu vidū izceļas ar ļoti lielu pozitīvo prognožu pieaugumu. „EB 62” aptaujā uz pozitīvām pārmaiņām nākamā gada laikā cerēja tikai 33% aptaujāto, bet patlaban to jau ir par 9% vairāk, 42%. Ievērojami samazinājies pesimistu skaits (- 3%) un to, kas domā, ka pārmaiņu nebūs (-5%). Latvijai Baltijas valstu vidū, tāpat kā aptaujā par apmierinātību ar dzīvi, ir vidējie rādītāji.

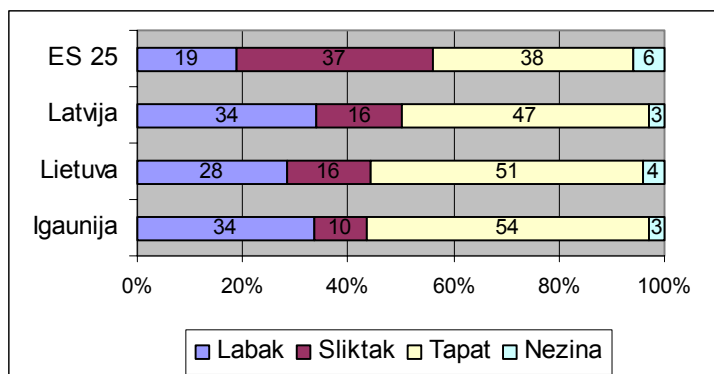
QA4.1 Kādas ir jūsu cerības attiecībā uz nākamajiem 12 mēnešiem? Vai jūsu dzīvē kopumā tie būs labāki, sliktāki vai tādi paši kā līdz šim?

ES 25 kopumā cerības uz to, ka nākamie 12 mēneši būs sekmīgāki, nedaudz samazinājusies (34%, -1%). Bet mazāk arī to, kas uzskata, ka dzīve kļūs sliktāka (11%, -2%). Samērā stabils ir to cilvēku skaits, kas uzskata – nākamais gads būs tāds pats kā iepriekšējais (51%, +1%).

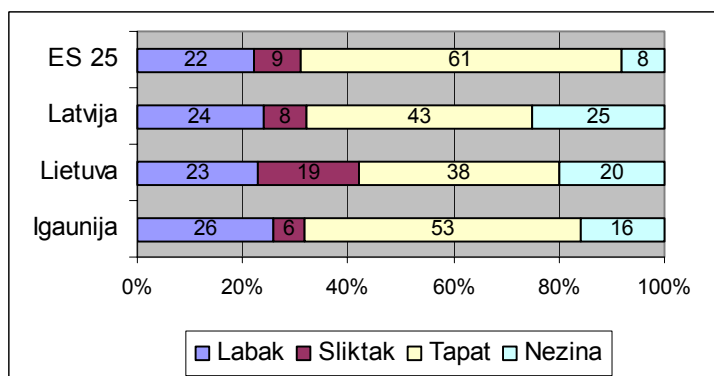
Salīdzinot ar iepriekšējo aptauju „EB 62”, Latvijā optimisms attiecībā uz nākotnes prognozēm ievērojami pieaudzis (42%, +9%). Igaunijā tas palielinājies tikai nedaudz (43%, +1%), bet Lietuvā prognozes par nākamā gada kļuvas pesimistiskākas (35%, -5%).

**QA4.3 Kādas ir jūsu cerības attiecībā uz nākamajiem 12 mēnešiem?
Vai jūsu mājsaimniecības finansiālajā situācijā tie būs labāki, sliktāki vai
tādi paši kā līdz šim?**

Latvijā uz labām pārmaiņām cilvēki cer savas mājsaimniecības finansiālās situācijas nostiprināšanā. Optimisma līmenis pusgada laikā (pēc „EB 62”) pieaudzis par 5%. Samazinājies arī to cilvēku skaits, kas paredz situācijas pasliktināšanos (- 4%). **Baltijas valstu vidū Latvijas iedzīvotāji ir vislielākie optimisti.** Igaunijā pozitīvi noskaņoti cilvēku skaits ir tāds pats kā „EB 62” aptaujā (34%), bet Lietuvā vērojams kritums (28%, -5%).

**QA4.5 Kādas ir jūsu cerības attiecībā uz nākamajiem 12 mēnešiem?
Vai jūsu darba dzīvē tie būs labāki, sliktāki vai tādi paši kā līdz šim?**

Neraugoties uz to, ka Latvijā, kā liecina „Eurostat” dati par jūliju, ir septītais augstākais bezdarba līmenis visā ES un tas sastāda 9% no darbaspējīgajiem iedzīvotājiem, tomēr **aptauja liecina, ka cilvēki mūsu valstī attiecībā uz savu darba dzīvi tuvākajā nākotnē ir noskaņoti arvien pozitīvāk (24%, + 3%). Šis rādītājs ir augstāks par ES vidējiem datiem.**

Savukārt samazinājies to cilvēku skaits, kas domā, ka viņu darbs ir apdraudēts (8%, - 3%). Šis rādītājs ir zemāks nekā vidēji ES 25. Taču aptaujas dati nesniedz priekšstatu, kādā veidā cilvēki gatavojas atrisināt savu nodarbinātības situāciju. LR Labklājības ministrijā pieejami statistikas dati, kas

liecina – patlaban ārpus valsts, citās ES valstīs, strādā apmēram 20 000 iedzīvotāju (precīzu skaitu nespēj sniegt neviena valsts institūcija, tāpēc nodarbinātības jautājumu speciālisti uzskata, ka tas ir vēl lielāks un, iespējams, sasniedz pat 200 000 imigrantu (sk. „Diena”, 27.08.2005.). Valsts institūcijas – Ekonomikas ministrija un Labklājības ministrija – tikai 2005. gada nogalē gatavojas veikt pētījumus par darbaspēka migrāciju un sagatavot rīcības plānu, lai ierobežotu darbaspējīgā vecuma cilvēku masveida izbraukšanu no valsts.

2. 2. Situācija valsts dzīvē

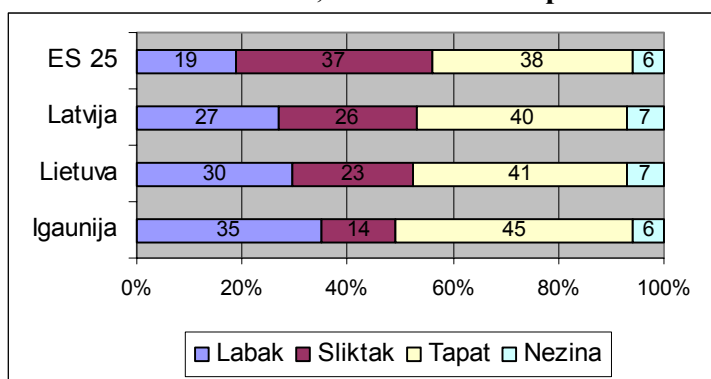
Attiecībā uz valsts ekonomisko attīstību turpmākajos 12 mēnešos uz pozitīvām pārmaiņām vislielākais optimistu pieaugums ir Čehijā (24%, + 14%). Optimistiski noskaņotas ir Īrija (34%, - 2%), Igaunija (35%, - 3%), Lietuva (30%, -5%). **Tomēr vērojama tendence, ka šajās valstīs tomēr pozitīvās prognozes samazinās.** Vislielāko pozitīvo prognožu kritumu, domājot par valsts ekonomiku, piedzīvojušas Zviedrija (16%, - 8%), un Somija (14%, - 6%). Optimisms pieaudzis Vācijā – gan valsts austrumu daļā, kur tas ir 17% (+ 4%), gan rietumu daļā – 18% (+ 5%). Taču par pozitīvām noskaņām sabiedriskajā domā liecina tas, ka ļoti būtiski samazinājies pesimistiski noskaņoti skaits. Rietumvācijā to cilvēku skaits, kas uzskata, ka nākotnē valsts ekonomika būs sliktāka, samazinājies par 12%, Austrumvācijā - par 8%.

Pesimistiski (vairāk nekā 50%) noskaņoti ir Portugāles (60%), Grieķijas (59%) Kipras (56%) iedzīvotāji.

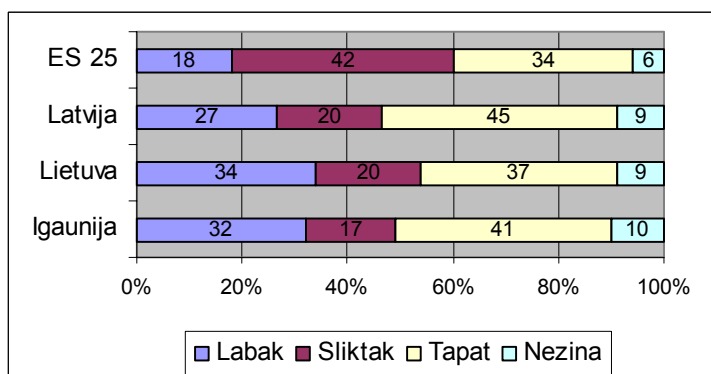
Jāuzsver tas, ka ES 10 valstīs optimisma līmenis attiecībā uz nākamo gadu kopumā ir augstāks attiecībā uz savas valsts ekonomisko situāciju un nodarbinātības līmeni, bet nedaudz zemāks – attiecībā uz personisko situāciju (izņēmums ir Slovēnija, kur vairāk cilvēku cer uz pozitīvām pārmaiņām savā dzīvē nekā valsts ekonomikā).

Baltijas valstu vidū Latvijā joprojām vērojami viszemākie rādītāji gan attiecībā uz pašu dzīves perspektīvas vērtējumu, gan uz prognozēm par valsts ekonomisko izaugsmi. Tomēr mūsu valstī atšķirībā no Lietuvas un Igaunijas vērojama optimisma pieauguma tendence. Salīdzinot ar pagājušā pusgada datiem („EB 62”) Latvijā par 2% pieaudzis to cilvēku skaits, kas uzskata – ekonomiskā situācija valstī uzlabosies, bet par 4% samazinājies aptaujāto skaits, kas uzskata, ka ekonomika ies uz leju. Uzskats, ka uzlabosies nodarbinātības situācija valstī, Latvijā pēdējā pusgada laikā pieaudzis par 2%, kas nav daudz salīdzinājumā ar pieaugumu pēc 2003. gada pavasara aptaujas („EB 61”), kad tas bija +6%.

**QA4.2 Kādas ir jūsu cerības attiecībā uz nākamajiem 12 mēnešiem?
Vai Latvijas ekonomikā tie būs labāki, sliktāki vai tādi paši kā līdz šim?**

**QA4.4 Kādas ir jūsu cerības attiecībā uz nākamajiem 12 mēnešiem?
Vai situācija nodarbinātības jomā Latvijā tie būs labāki, sliktāki vai tādi paši kā līdz šim?**

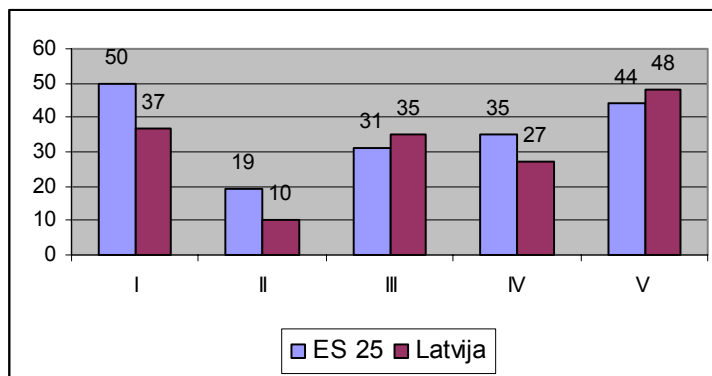

Latvijā optimisma līmenis attiecībā uz nākamajiem 12 mēnešiem gan indivīda, gan valsts dzīvē nesasniedz pašu labklājīgāko ES 25 valstu līmeni, taču tas kopumā ir augstāks nekā vidējais ES 25 līmenis. Tas izskaidrojams ar visstraujāko iekšzemes kopprodukta pieaugumu ES („Eurostat” dati), ar cerībām, ka pēc iestāšanās Eiropas Savienībā ekonomika attīstīsies straujāk, kā arī ar pakāpeniski iegūto pieredzi, apgūstot ES fondu naudu un pieaugot ārvalstu investīcijām.

Neraugoties uz to, ka kopš iestāšanās ES Latvijā dzīves līmenis ir pazeminājies (inflācija pēdējo 11 mēnešu laikā ir pati augstākā visā ES un turas 6% robežās, un to nespēj līdzsvarot strauji pieaugošais iekšzemes kopprodukts), pozitīvās tendences sabiedriskajā domā liecina, ka cilvēki izprot ekonomiskās kopsakarības, apzinoties, ka paies laiks, kamēr izjutīsim ievērojamas pozitīvas pārmaiņas gan katrs savā, gan valsts dzīvē.

II Latvijas pilsoņu uzticēšanās nacionālajām un starptautiskajām institūcijām

QA7.1 – A7.5 Cik lielā mērā jūs uzticaties nosauktajām institūcijām?

I – Tiesu sistēma
 II – Politiskās partijas
 III – Nacionālā valdība

IV – Nacionālais parlaments
 V – Eiropas Savienība

ES 25 vidējais uzticēšanās līmenis **politiskajām partijām** ir 19%. Visvairāk cilvēku partijām uzticas Dānijā (51%), kur šie rādītāji laikā pēc „EB 62” aptaujas pieauguši ļoti ievērojami – par 14%. Luksemburgā, kur patlaban uzticēšanās partijām sasniegusi 46%, arī šajā laikā vērojams liels pieaugums, +11%. Nīderlandē partijām uzticas par 1% aptaujāto vairāk, nekā iepriekšējā pusgadā, un patlaban tie ir 35%. Somijā uzticēšanās pieaugusi par 11%, savukārt Zviedrijā kritusies par 2% un nu ir 22%.

Pozitīvas tendences vērojamas arī Latvijā, kur uzticēšanās partijām pusgada laikā pieaugusi par 4% un nu sasniedz 10%. Minētā pozitīvā tendence liecina, ka valstī sekmīgāk veidojas pilsoniskā sabiedrība. Baltijas valstu vidū Latvijas rādītāji „EB 62” aptaujas laikā bija viszemākie. Taču patlaban tie ir tādi paši kā Lietuvā, kur politiskajām partijām arī uzticas 10% (šajā valstī vērojams ievērojams uzticēšanās kritums – 7%). Igaunijā uzticēšanās partijām pieaugusi par 1% un nu sastāda 17%. Vien Polijā, kur jau „EB 62” aptaujas laikā bija viszemākais uzticēšanās līmenis partijām, tas joprojām ir nemainīgs – tikai 5%.

Aptaujas dati liecina, ka uzticēšanās politiskajām partijām ir savstarpēji saistīta ar uzticēšanos gan nacionālajai valdībai, gan parlamentam.

ES 25 vidējais uzticēšanās līmenis **nacionālajam parlamentam** ir 35%, pusgada laikā piedzīvojot 3% kritumu.

Visvairāk parlamentam uzticas Dānijā, kur šis rādītājs pieaudzis par 4% un nu sastāda 74%. Luksemburgā tas palicis nemainīgs – 64%. Kiprā (54%) un Somijā (67%) tas krities nedaudz. Zviedrijā šis kritums ir ievērojami lielāks – 10%, un nu 46%. Uzticas parlamentam.

Latvijā uzticēšanās līmenis parlamentam (Saeimai) pieaudzis par 6% un nu sastāda 27%. Salīdzinājumam: Igaunijā tas ir nemainīgs, 41%, bet Lietuvā atbalsts krities par 8% un ir vairs tikai 15%.

ES 25 uzticēšanos **nacionālajai valdībai** raksturo vidējais rādītājs – 31% (-3%, salīdzinot ar „EB 62”). Visvairāk valsts valdībai uzticas Dānija, Luksemburga, Somija, Austrija, Kipra. **Latvijā uzticēšanās līmenis ir ievērojami pieaudzis un nu ir 35%, (+8%), pārsniedzot pat vidējo līmeni ES**

25. Tas ir gan zemāks, salīdzinot ar Igauniju (44%), bet pārsniedzis Lietuvas rādītājus (25%), kas pusgada laikā piedzīvojusi lielu kritumu (-13%).

Pozitīvi vērtējams fakts, ka Latvijā pieaudzis uzticēšanās līmenis politiskajām un valsts varas institūcijām – neraugoties uz to, ka valstij jāsaskaras ar ievērojamām ekonomiskām problēmām (inflācijas pieaugums), nesakārtotu veselības aizsardzības sistēmu un politiskiem skandāliem (piemēram, vēlēšanu balsu pirkšana pašvaldību vēlēšanu laikā). Šis pozitīvais process liecina, ka Latvijā demokrātija attīstās, ka cilvēki vairāk paļaujas uz saviem spēkiem, nevis gaida tikai valsts varas atbalstu.

Uzticēšanās tiesu sistēmai Latvijā ir mazāka (37%) nekā vidēji ES 25 (50%). Tomēr gan ES vidēji (+25%), gan Latvijā (+3%) vērojams **uzticēšanās pieaugums**. Lietuvā tiesai uzticas 30% aptaujāto (+2%). Igaunijā – 49% (+5%). Sabiedrībā valda priekšstats, ka tiesu sistēma Latvijā ir neuzticama, jo tā ir korumpēta. Tomēr pēdējā laika aktivitātes, kuras veikusi LR Tieslietu ministrija, aktīvi pievēršoties jautājumam par tiesnešu korumpētības izskaušanu, kā arī Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja darbība, izmeklējot to cilvēku darbu, kas strādā tieslietu sistēmā, un citi līdzīgi pasākumi sabiedrisko domu ietekmējuši pozitīvi.

Uzticēšanās līmenis **Eiropas Savienībai** visās 25 valstīs pusgada laikā krities par 6% un nu sastāda 50%. Vislielākā uzticēšanās ES joprojām ir Beļģijā (58%), Portugālē (57%), Grieķijā (57%), Luksemburgā (54%), Itālijā (56%), Ungārijā (58%), Slovēnijā un Slovākijā (55%). Taču vērojama tendence, ka arī tajās valstīs, kur valda pozitīva attieksme pret ES, uzticēšanās līmenis Eiropas Savienībai krītas caurmērā par 5 – 8%. Vismazāk ES uzticas Lielbritānijā (27%, -8%) un Zviedrijā (32%, -1%). Uzticēšanās ES ievērojami samazinājusies Francijā (39%, -11%) un Vācijā (39%, -8%).

Latvijā uzticēšanās ES ir joprojām ir lielāka nekā nacionālajām politiskajām institūcijām. Tas pusgada laikā pieaudzis par 1% un nu sasniedzis 48%, par 4% pārsniedzot ES 25 vidējos rādītājus. Joprojām uzticēšanās līmenis ES Latvijā ir lielāks nekā nacionālajam parlamentam, valdībai un politiskajām partijām. Aptaujas dati liecina, ka mūsu valstī cilvēki uzticas ES pozitīvajai ietekmei dažādu valsts saimniecisko un arī politisko (īpaši drošības) jautājumu risināšanā.

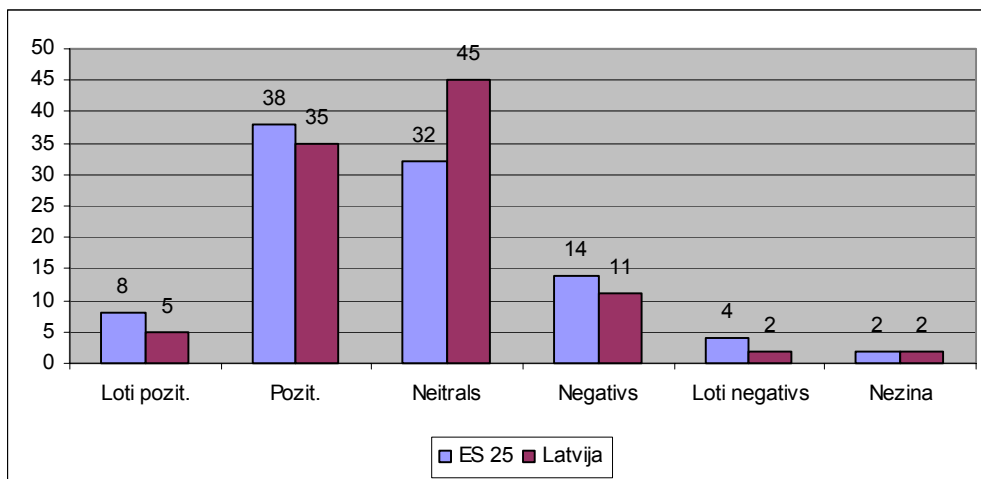
Baltijas valstu vidū Latvijā ir joprojām viszemākais uzticēšanās līmenis Eiropas Savienībai. Igaunijā tas ir 52%, bet Lietuvā 56%. **Tomēr Latvijā vērojams, ka pozitīvā attieksme pret ES pieaug, turpretī kaimiņos tā krītas** (Igaunijā par 4%, Lietuvā par 12%)

Kopējie procesi Eiropas Savienībā, kas saistīti ar atšķirīgu izpratni par Eiropas sociālo modeli (piemēram, Lielbritānijas un Francijas atšķirīgās nostādnēs), ekonomikas attīstības virzieniem un savienības paplašināšanos (ES 15 un ES 10 pozīciju atšķirība – sk. turpmāk tekstā) un budžeta perspektīvas izstrādāšanu (Eiropadomes nespēja vienoties par ES 2007. – 2013. gadu budžeta ietvaru) ietekmējuši kopīgu uzticēšanās līmeni ES, kas īpaši izpaužas vecākajās dalībvalstīs, bet jo spilgtāk – „ES kodola” (*core Europe – angļu val.*) valstīs – Francijā, Vācijā, Nīderlandē, Beļģijā, Itālijā, Luksemburgā. **Vērojama tendence:**

vecajās dalībvalstīs uzticēšanās Eiropas Savienībai ir samazinājusies, bet jaunajās dalībvalstīs tā pamazām pieaug..

III Eiropas Savienības tēls

QA.10 Vērtējot vispārīgi, vai Eiropas Savienībai jūsu acīs ir ļoti pozitīvs, pozitīvs, neitrāls, negatīvs vai ļoti negatīvs tēls?

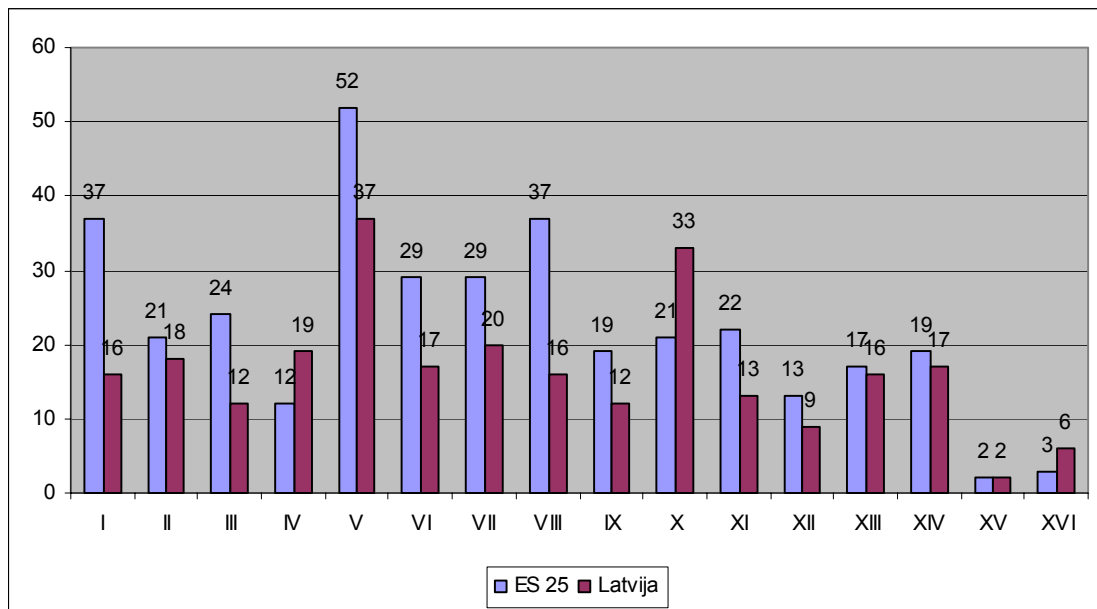
Aptaujas dati liecina, ka **Latvijas iedzīvotāju vidū Eiropas Savienībai ir galvenokārt neitrāls tēls**. Tādi paši secinājumi tika izdarīti arī „EB 62” aptaujā. Atšķirībā no pārējo ES 25 valstu rādītājiem Latvijā nav izteiktu simpātiju vai antipātiju pret ES. Mūsu valstī pozitīvi noskaņoti ir 40% aptaujāto, negatīvi – 13%. Lietuvieši pret ES izturas ar pozitīvāku attieksmi (9% - ļoti pozitīvi, 40% - pozitīvi, 6% - negatīvi, 1% - ļoti negatīvi). Savukārt Igaunijā vēl izteiktāk nekā Latvijā dominē neitrāla attieksme pret ES (49%). Pozitīvi noskaņoto ir mazāk nekā Latvijā (5% - ļoti pozitīvi, 33% - pozitīvi).

Kopumā pozitīvs (summējot gan ļoti pozitīvi, gan pozitīvi noskaņoto skaitu) Eiropas Savienības tēls ir Īrijā (68%), Itālijā (63%), Luksemburgā (58%), Spānijā (57%), Slovēnijā (57%) un Beļģijā (56%).

Visvairāk negatīvu priekšstatu par ES ir Lielbritānijā (35%), Austrijā (33%), Zviedrijā (32%), Francijā (23%), Dānijā (23%), Somijā (22%).

Aptaujas dati liecina, ka t.s. vecajās ES dalībvalstīs jeb ES 15 vērojams, ka attieksme pret ES tēlu kopumā ir negatīvāka nekā 10 jaunajās dalībvalstīs jeb ES 10. ES 15 kopumā pozitīvs ES tēls ir 47%, negatīvs – 20%, bet ES 10 kopumā pozitīvs ir 48%, negatīvs – 13% aptaujātajiem.

QA. 12 Ko jums personīgi nozīmē Eiropas Savienība?

I – Miers
 II – Ekonomiskais uzplaukums
 III – Demokrātija
 IV – Sociālā aizsardzība
 V – Brīva ceļošana, strādāšana, studēšana ES valstīs

VI – Kultūru daudzveidība
 VII – Lielāka teikšana pasaulē
 VIII – Eiro
 IX – Bezdarbs
 X – Birokrātija
 XI – Velta naudas izšķiešana

XII – Kultūras identitātes zaudēšana
 XIII – Lielāka noziedzība
 XIV – Nepietiekama kontrole uz ārējām robežām
 XV – Cits
 XVI – Nezinā

Latvijas aptaujas dalībnieku vidū, tāpat kā visā Eiropas Savienībā, vislielākā nozīme ir tam, ka valsts dalība savienībā sniedz iespēju brīvi ceļot, strādāt un mācīties ES (37%). Tomēr mūsu valstī šie rezultāti ir ievērojami zemāki nekā vidēji ES (52%), Igaunijā (50%) un Lietuvā (57%). Sociāldemogrāfiskie dati liecina, ka visbiežāk šim apgalvojumam piekrīt jaunieši vecumā no 15 līdz 24 gadiem (41%), studenti (45%), cilvēki ar visaugstāko izglītības līmeni (41%), kā arī vadītāji (46%) un mājsaimecībā nodarbinātas personas (45%).

Joprojām, tāpat kā „EB 62” aptaujā, **Latvijā otrs nozīmīgākais ir priekšstats par lielo ES birokrātiju (33%), tomēr šie rādītāji samazinājušies par 4%.** Tas izskaidrojams ar Latvijas iedzīvotāju personisko pieredzi, kad bijusi iespēja novērtēt gan šīs birokrātijas negatīvās, gan arī pozitīvās puses. Taču šis

rādītājs ir par 12% augstāks nekā vidēji ES 25. Sociāldemogrāfiskie dati liecina, ka visbiežāk ES ar birokrātiju asociējas vadītājiem (51%), cilvēkiem ar visaugstāko izglītības līmeni (42%), kā arī vecuma grupai no 25 līdz 29 gadiem (39%) un tiem, kas savas zināšanas par ES vērtē no 4 līdz 7 punktiem, tātad viduvēji – 36%.

Trešajā vietā ir priekšstats par **valsts lielāku teikšanu pasaulē** (20%), kas ir tāds pats kā „EB 62” aptaujā. Šajā ziņā atšķiras sievietes (21%) un vīrieši (18%) pozitīvais vērtējums. Visvairāk šo apgalvojumu atbalsta aptaujas dalībnieki vecumā no 15 līdz 24 gadiem (28%), kā arī studenti (29%) un cilvēki ar visaugstāko izglītības līmeni (23%).

Seko ES kā **sociālās aizsardzības** garants (19%), kas pagājušajā aptaujā ar ES saistījās retāk. Uz to visvairāk cer pusmūža cilvēki vecumā no 40 līdz 54 gadiem (24%), tie, kam ir visaugstākais izglītības līmenis (24%), kā arī vadītāji (20%) un bezdarbnieki (20%).

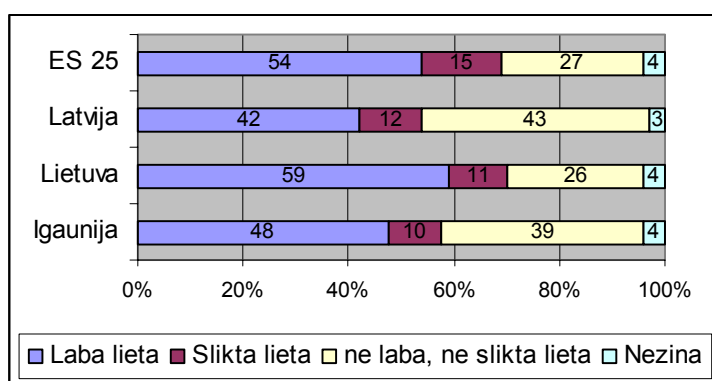
Eiropas Savienība Latvijas iedzīvotāju vidū visretāk saistās ar kultūras identitātes zaudēšanu (9%, -3%), demokrātiju (13%, - 1%) un bezdarbu (12%, -5%). Visi šie rādītāji Latvijā ir zemāki nekā vidēji ES 25.

Daudzās ES 25 valstīs savienība saistās ar **miera nodrošināšanu** (37%) (2. – 3. vieta aptaujā). Šie dati sakarā ar terorisma draudu pieaugumu ir nedaudz (+1%) pieauguši. Latvijā šādu viedokli atbalsta 16%, un tas mūsu valsts aptaujas vērtējumu kopējā skalā ieņem 8. – 10. vietu.

Tikpat populāra citās valstīs ir ES asociēšanās ar **eiro** -37% (2. – 3. vieta aptaujā). Taču laikā kopš „EB 62” aptaujas šie rādītāji samazinājušies par 7%. Tas saistīts ar eiro augsto kursu attiecībā pret ASV dolāru, kas pagājušajā gadā kavēja ekonomikas un tirdzniecības attīstību.

Arī Latvijā redzams šāds kritums – patlaban ES ar eiro asociējas tikai 16% aptaujāto, bet „EB 62” aptaujā šādas asociācijas bija 22% cilvēku. 2004. gada nogalē notikusī nacionālās valūtas lata piesaiste eiro sabiedriskajā apziņā lielā mērā saistās ar cenu pieaugumu un iespējamām zaudējumiem tad, kad Latvija pievienosies eirozonai un lats tiks mainīts uz eiro pēc 2004. gada decembra beigās noteiktā kursa, kurš, kā masu medijos atzinuši vairāki ekonomikas eksperti (R. Karnīte, T. Tverijonas, J. Āboltnis), noticis „ekonomiski neizdevīgā brīdī”. Patlaban, kā skaidro Latvijas Bankas prezidents Ilmārs Rimševičs, nepieciešami pasākumi inflācijas ierobežošanai, lai Latvija atbilstu t. s. Māstrihtas kritērijiem, kas 2008. gadā valstij ļautu pievienoties eirozonai. Taču, lai to izdarītu, valdībai tiek ieteikts pieņemt nepopulārus lēmumus, kas pazeminātu maznodrošināto un vidēji nodrošināto cilvēku dzīves līmeni. Tāpēc ideja par eiro kā vienu no ES simboliem pēdējā pusgada laikā vairs netiek uzverta tik atsaucīgi kā „EB 62” aptaujas laikā. ES asociēšanās ar eiro Latvijā „EB 63” ieņem tikai 8. – 10. vietu. Visbiežāk to, ka ES viņiem saistās ar eiro, teikuši vadītāji (23%), mājsaimniecībā nodarbinātās personas (28%), kā arī cilvēki, kuri savas zināšanas par ES vērtē ar 8 līdz 10 punktiem (24%).

QA8a Vispārīgi vērtējot, Latvijas līdzdalība Eiropas Savienībā ir...

Latvijā kopš pagājušās „EB” aptaujas par 2% palielinājies to cilvēku skaits, kas uzskata – valsts līdzdalība ES ir laba lieta (42%).

Par tādu pašu apjomu samazinājies to cilvēku skaits, kuri to vērtējuši kā sliktu lietu (12%).

Par savu viedokli nav pārliecināti 3%, kas ir par 1% vairāk nekā „EB 62” aptaujā. Bet nemainīgs palicis neitrāli noskaņoto skaits – 43%.

Sociāldemogrāfiskie dati liecina, ka Latvijas dalību ES par labu lietu atzīst cilvēki vecumā no 15 līdz 24 gadiem (53%), bet vismazāk šāda vērtējuma atbalstītāju ir vecuma grupā no 40 līdz 54 gadiem (34%). Šī vecuma grupa visbiežāk (50%) pret ES noskaņota neitrāli. Atkarībā no izglītības līmeņa vispozitīvāk noskaņoti studējošie cilvēki (51%). Par sliktu lietu Latvijas dalību ES uzskata cilvēki ar pamatzglītību (16%). Šīs grupas vidū ir arī visvairāk neitrāli noskaņoto (46%), kā arī to, kam nav sava viedokļa (6%). Vērtējums atkarīgs arī no aptaujāto nodarbošanās. Visvairāk to, kas uzskata, ka „Latvija ES ir laba lieta”, ir studenti (51%) un pašnodarbināto vidū (46%). Par „sliktu lietu” to uzskata pirmām kārtām bezdarbnieki (19%). Neitrāli to vērtē galvenokārt fiziska darba strādnieki un bezdarbnieki (47%), speciālisti un ierēdņi (46%) un māsasaimniecībā nodarbinātie (46%). Atkarībā no dzīvesvietas Latvijas dalību ES par labu lietu visbiežāk uzskata lauku ciematu iedzīvotāji (45%), negatīvais vērtējums nedaudz pārsvarā lielpilsētu iedzīvotāju vidū (14%), bet neitrāli noskaņoti visvairāk ir vidējās un mazās pilsētās. Visbiežāk pozitīvu vērtējumu sniedz Kurzemes iedzīvotāji (47%), visneitrālāk noskaņoti ir Pierīgas iedzīvotāji (47%), bet negatīvu

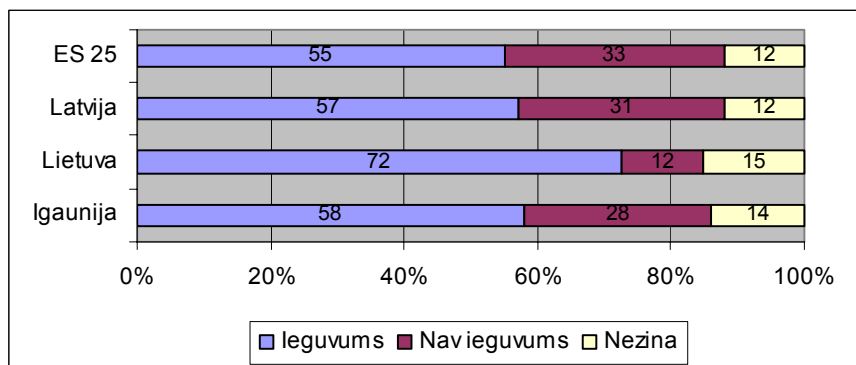
attieksmi visbiežāk pauž Latgales iedzīvotāji (21%), kur ir arī visvairāk aptaujāto, kam nav sava viedokļa (5%).

Vērojama sakarība: atkarībā no tā, kā cilvēki vērtē savas zināšanas par ES skalā no 1 līdz 10, Latviju ES kā „labu lietu” visbiežāk vērtē tie, kuri savas zināšanas vērtē no 8 līdz 10 punktiem (49%). Tie, kuriem zināšanas par ES ir vājas (1 līdz 3 punkti), ir noskaņoti ievērojami negatīvāk: tikai 34% uzskata, ka Latvija ES ir „labā lieta”, visvairāk – 16% - domā, ka tā ir „slikta lieta”, un vislielākais ir neitrāli noskaņoti skaits (45%), kā arī to, kam nav sava viedokļa (5%). **Šie dati liecina, ka vērojama tieša sakarība starp cilvēku zināšanām par Eiropas Savienību un to, cik pozitīvi vai negatīvi tiek vērtēta Latvijas līdzdalība ES.**

Lietuvā ļoti krasi – par 10% - samazinājies aptaujāto skaits, kas valsts dalību ES vērtē kā labu, tagad tas ir 59%. Par 5% pieaudzis negatīvi noskaņoto skaits (11%), par 4% - neitrālo (26%). Arī **Igaunijā** nu ir mazāk (-4%) cilvēku, kas domā, ka ES ir laba lieta – 48%. Palielinājies neitrālo (+4%) un bez sava viedokļa esošo cilvēku skaits (+1%).

Lai gan Eiropas Savienībā kopumā joprojām vairāk nekā puse iedzīvotāju (54%) uzskata, ka viņu valsts dalība ES ir laba lieta, tomēr šis skaits par 2% samazinājies. Ievērojams eirooptimisma kritums ir vērojams Kiprā (43%, - 9%), Austrijā (37%, - 9%), Maltā (42%, - 7%), Beļģijā (67%, - 6%), Vācijas austrumdaļā (52%, - 6%). Tas nedaudz vairāk nekā cetur pieaudzis tikai Čehijā (49%, + 4%).

QA9a Kā jūs domājat, vai Latvijai līdzdalība ES ir nesusi līdzī vairāk ieguvumus vai zaudējumus?

Latvijā pēdējā pusgada laikā par 6% pieaudzis cilvēku skaits, kuri uzskata – iestāšanās ES valstij nesusi vairāk ieguvumu, nekā zaudējumu nu tie ir 57%.

Sociāldemogrāfiskie dati liecina, ka, vērtējot to, vai iestāšanās ES Latvijai devusi zaudējumus vai ieguvumus, pastāv ievērojam atšķirība vīriešu un sieviešu vērtējumā. Vairāk ieguvumu saskata 61% vīriešu un 53% sieviešu (starpība – 8%). Sievietes biežāk uzskata, ka Latvijai no ES nav ieguvumu (33%) vai arī

viņām nav viedokļa (14%). Atkarībā no nodarbošanās visvairāk ieguvumu saskata studenti (68%), vadītāji (63%), speciālisti un ierēdņi (61%). Ļoti nozīmīgas atšķirības ir atkarībā no dzīvesvietas. 64% lauku ciematu iedzīvotāji uzskata, ka ES Latvijai nesusi ieguvumus. Taču tikai 48% mazpilsētu iedzīvotāji domā tāpat. Viņi visbiežāk uzskata, ka līdz ar iestāšanos ES radušies tikai zaudējumi (37%). Lielpilsētu iedzīvotāju pozitīvais vērtējums ir mērenāks: 57% uzskata, ka iestāšanās ES nesusi ieguvumus.

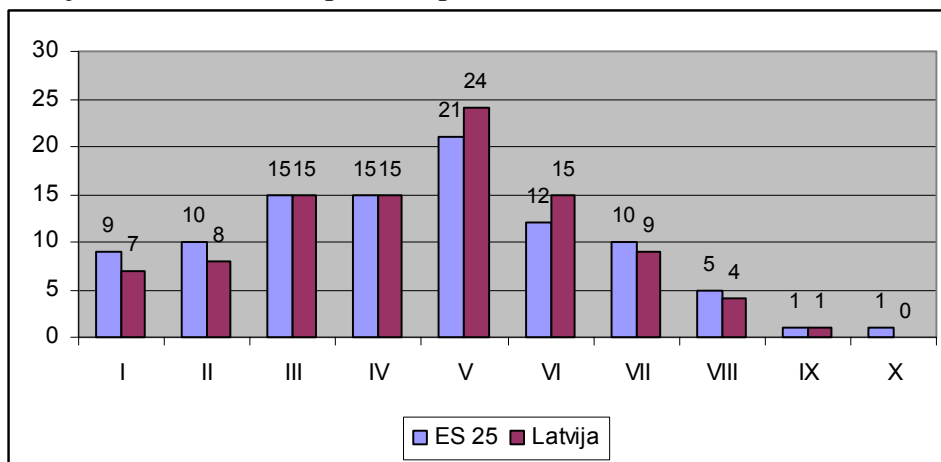
Neliels pozitīvs šī vērtējuma pieaugums vērojams arī **Igaunijā** (58%, +2). Taču **Lietuvā**, valstī, kura jau vairāku gadu garumā pirms iestāšanās ES bija pati eirooptimistiskākā Baltijas valsts, par 6% samazinājies to aptaujāto skaits, kuri uzskata, ka valsts dalība ES tai nes ieguvumus. **Baltijā vērojama pozitīvāka attieksme pret ieguvumiem no dalības ES nekā vidēji ES (55%, +2%).**

Vislielākais to cilvēku skaits, kuri uzskata, ka ES ir vairāk ieguvumu nekā zaudējumi, ir Čehijā (56%, +14%). Otrajā vietā – Nīderlande (67%, +8%), bet trešajā – Polija (62%, +7%).

Bet vislielākos zaudējumus no līdzdalības Eiropas Savienībā saskata Grieķijas iedzīvotāji (69%, -7%).

V Informētība par Eiropas Savienību Latvijā

QA18 Vērtējuma skalā no I līdz X (I – zemākais vērtējums), kā jūs pats/-i vērtējat savas zināšanas par Eiropas Savienību?

Vidējais zināšanu pašvērtējums ES 25 = 4,4 punkti, Latvijā – 4,5 punkti. Nīderlandē (5,3) Luksemburgā (5,1) un Dānijā (5,1) vidējais individu informētības pašnovērtējums ir augstāks par 5 punktiem.

Salīdzinot ar „EB 62” aptauju, Latvijā salīdzinājumā ar pārējām valstīm vērojams nozīmīgs to cilvēku skaita pieaugums, kuri savas zināšanas vērtē augstāk par 5 punktiem. Šajā ziņā vislielākais pozitīvā vērtējuma pieaugums vērojams Polijā, Itālijā, Somijā, Lielbritānijā, kā arī Nīderlandē, kur interese par ES jautājumiem pieauga sakarā ar gaidāmo referendumu par ES Konstitucionālo līgumu. Savukārt Francijas iedzīvotāji tik pozitīvi savu zināšanu

līmeni nevērtē – tas ir zemāks par vidējo, 4,3 punkti. Viszemākais zināšanu pašvērtējums ir Spānijas (3,8), Ungārijas (3,8), Portugāles (3,9) iedzīvotājiem.

QA24 Kādas ir reālās zināšanas par Eiropas Savienību (*Latvijā un ES 25*)?

Latvija

Jautājums	Jā (%)	Nē (%)	Nezinu (%)
<i>1. Eiropas Savienībā patlaban ir 15 valstis</i>	29	48	24
<i>2. Eiropas Parlamenta deputātus tiešās vēlēšanās ievēl ES pilsoņi</i>	37	35	28
<i>3. Eiropas Savienībai ir sava himna</i>	43	28	29
<i>4. Pēdējās ES vēlēšanas notika 2002. gadā</i>	21	26	53

Eiropas Savienība 25

Jautājums	Jā (%)	Nē (%)	Nezinu (%)
<i>1. Eiropas Savienībā patlaban ir 15 valstis</i>	31	49	20
<i>2. Eiropas Parlamenta deputātus tiešās vēlēšanās ievēl ES pilsoņi</i>	50	30	20
<i>3. Eiropas Savienībai ir sava himna</i>	36	37	27
<i>4. Pēdējās ES vēlēšanas notika 2002. gadā</i>	36	29	35

Piebilde: Nepareizās atbildes iezīmētas *italic* salikumā.

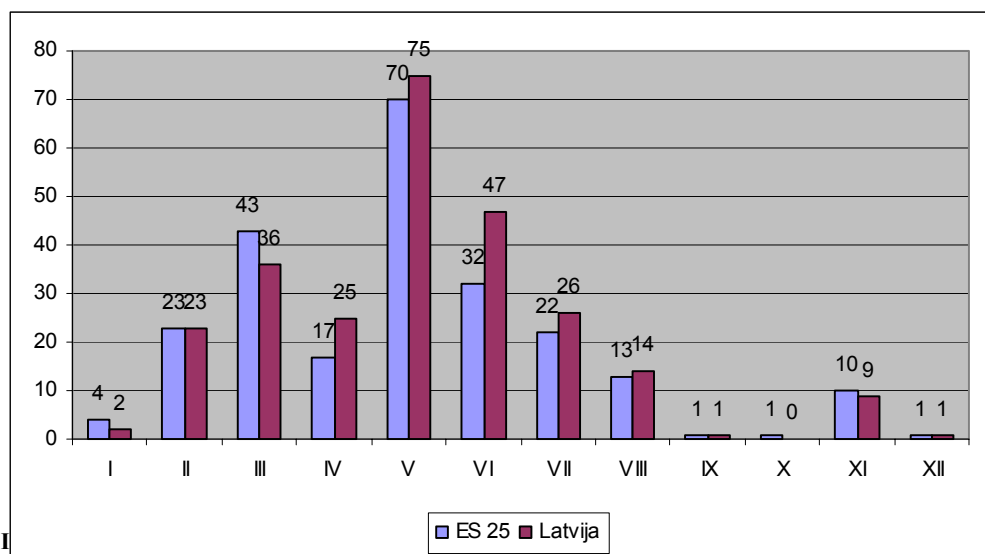
Atbildes uz konkrētiem un pavisam vienkāršiem jautājumiem par Eiropas Savienību liecina, ka reālās zināšanas par to sabiedrībā tomēr ir zemākas nekā aptaujāto cilvēku sniegtais savu zināšanu pašnovērtējums.

Latvijā, kur vidējais zināšanu pašnovērtējums ir 4,5 punkti no 10, 72% aptaujāto nezina, cik valstu ir ES, no tiem 29% atbild, ka tikai 15, nevis 25. Neraugoties uz to, ka Latvijā 2004. gada jūnijā pirmo reizi notika Eiropas Parlamenta vēlēšanas un plaša priekšvēlēšanu kampaņa, 63% aptaujāto jau ir aizmirsuši vēlēšanu pamatprincipus, bet 78% vairs neatceras, kad šīs vēlēšanas notika.

Tomēr arī ES 25 vērojamas tādas pašas tendences. Augstākais vidējais ES 25 rādītājs ir 50% - tik daudz aptaujāto zina, kādi ir EP vēlēšanu pamatprincipi. Taču 79% aptaujāto „nav pamanījuši”, cik patlaban ES ir dalībvalstu (Latvijā to nezina kopumā 72% aptaujāto).

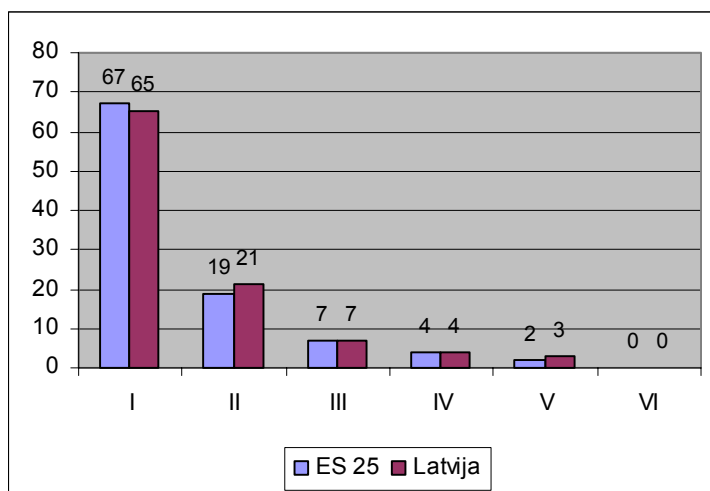
Nelielais tests liecina, ka, runājot par Eiropas Savienību, cilvēkiem, kas sniedz informāciju, uzrunājot auditoriju, ir jāatkārto arī pamatlīetas – ES politiskā un institucionālā uzbūve, tās atribūtika (himna, karogs), dalībvalstu skaits, u.c. Prakse liecina, ka Latvijā pat profesionāli politiķi un masu mediju pārstāvji, uzstājoties publiski, arī mēdz jaukt dažādus ar ES saistītus jēdzienus, sabiedrību zināmā mērā dezinformējot.

QA19 Kur jūs meklējat informāciju par Eiropas Savienību, tās institūcijām un politiku?

I – Diskusijas ar draugiem, kolēģiem vai ģimeni
 II – Diskusijas ar draugiem, kolēģiem
 III – Dienas laikraksti
 IV – Zinātniskie žurnāli
 V – Televīzija
 VI – Radio
 VII – Internets
 VIII – Grāmatas un brošūras
 IX – Cits
 X – Cits
 XI – Mani tas neinteresē
 XII – Nezina

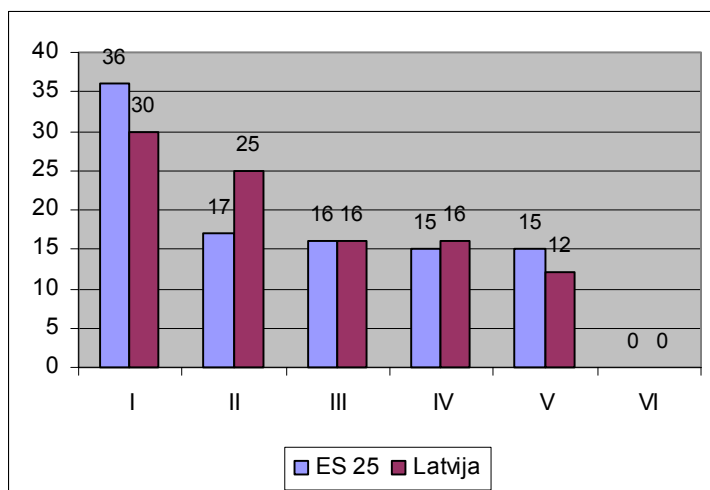
QA17. 1 Cik bieži skatāties TV ziņu programmas?

I – Katru dienu
 II – Vairākas reizes nedēļā
 III – Reizi nedēļā

IV – Retāk nekā reizi nedēļā
 V – Nekad
 VI – Nezina

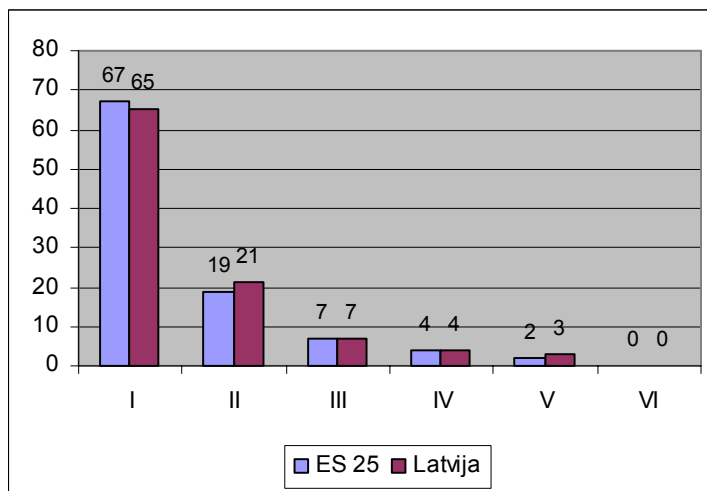
QA17. 2 Cik bieži lasāt dienas laikrakstus?

I – Katru dienu
 II – Vairākas reizes nedēļā
 III – Reizi nedēļā

IV – Retāk kā reizi nedēļā
 V – Nekad
 VI – Nezina

QA17. 2 Cik bieži klausāties radio ziņu programmas?

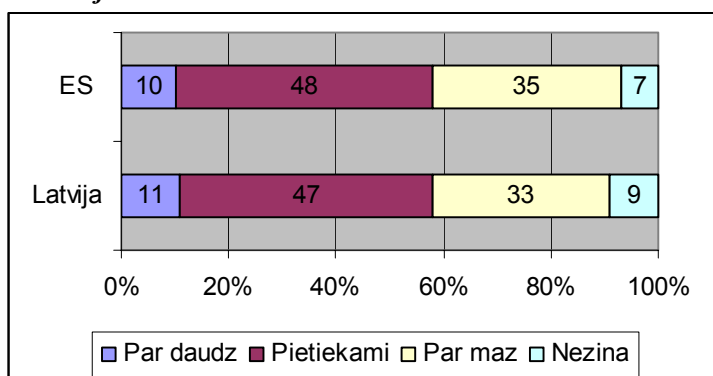

I – Katru dienu
 II – Vairākas reizes nedēļā
 III – Reizi nedēļā
 VI – Nezinā

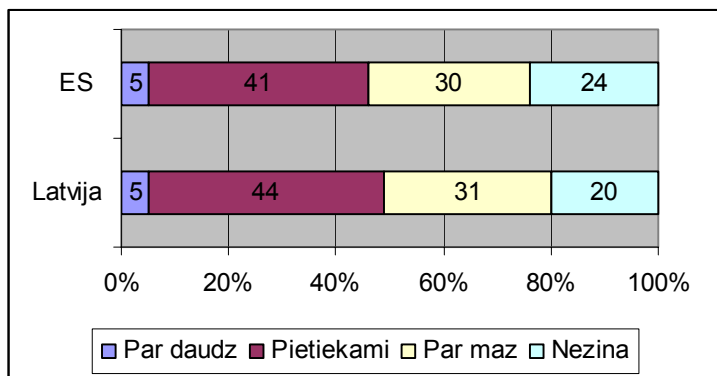
IV – Retāk nekā reizi nedēļā
 V – Nekad

QA20 Vērtējot kopumā, kā jūs domājat, vai informācija par Eiropas Savienību ir par daudz, pietiekama vai par maz?

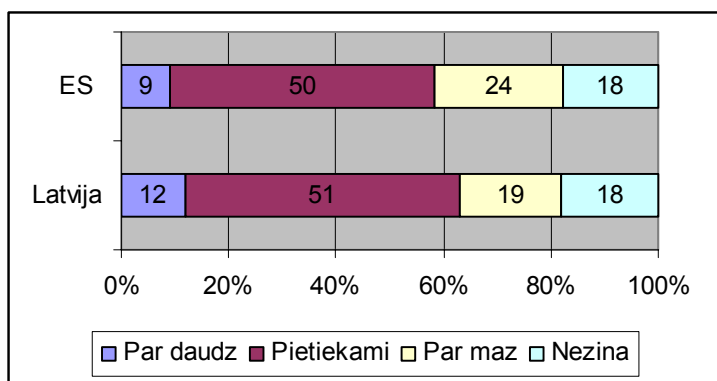
Televīzija

Radio

Prese

- **Latvijā vislielākās atšķirības no vidējiem ES 25 rādītājiem vērojamas attiecībā uz radio kā informācijas avotu par ES.** Tas, ka radio Latvijā izvēlas par 8% vairāk klausītāju (47%) nekā vidēji ES 25 (32%) izskaidrojams ar Latvijas Radio kā sabiedriskās raidorganizācijas mērķtiecīgo un kvalitatīvo darbu, skaidrojot gan ES līdzekļu apgūšanas iespējas, gan procesus visā Eiropas Savienībā. (Neraugoties uz to, ka LR atšķirībā no LTV nav sava pastāvīgā korespondenta Briselē.)
- Radio kā informācijas avots par ES īpaši populārs ir arī Dānijā (51%), Vācijas austrumu daļā (51%), Luksemburgā (56%) un Slovēnijā (51%). To maz izmanto Portugālē un Itālijā (13%), Lielbritānijā un Grieķijā (20%).
- **Mazāk nekā citās valstīs Latvijā informācija tiek iegūta dienas laikrakstos.** Taču tas lielā mērā izskaidrojams, analizējot datus par mediju lietošanas paradumiem (sk. tabulas QA17), kur redzams, ka laikrakstus Latvijā cilvēki lasa retāk nekā vidēji ES. Ziņas par ES laikrakstos visvairāk meklē Zviedrijā (68%), Somijā (64%), Austrijā (61%), Vācijā (59% - 61%), Luksemburgā (59%).
- **Latvijā populārākais informācijas iegūšanas avots par ES ir televīzija (75%).** Taču vēl populārāka TV ir Luksemburgā, Grieķijā un Dānijā (83%), Vācijā (81%), un Slovēnijā (79%).

Salīdzinot šos datus, varam secināt, ka Luksemburgā, Vācijā, Dānijā un Slovēnijā vērojama lielāka auditorijas interese par ES jautājumiem, kas izpaužas aktīvākā dažādu masu mediju izmantošanā.

Atbilstoši komunikācijas zinātņu teorijai (piem., Sandra Veinberga „Masmediji”, „Zvaigzne ABC”, 2005), ņemot vērā dažādu masu mediju specifiku, ko nosaka to iedarbības veidi, vēlams veicināt to, lai informācijas avoti, kur pieejama informācija par ES jautājumiem, būtu maksimāli daudzveidīgi, lai gan sniegtu aktuālu informāciju un reportāžas, gan analīzi un komentārus par jautājumiem, kas saistīti ar Eiropas Savienību.

Informācijas iegūšanas veidi Latvijā atbilstoši sabiedrības demogrāfiskajiem, sociālajiem, ekonomiskajiem rādītājiem

- **Televīziju** kā informācijas līdzekli par ES **visvairāk** izmanto sievietes (77%), cilvēki vecumā no 40 līdz 55 gadiem un vecāki (77%), cilvēki ar augstu izglītības līmeni (76%), vadītāji (80%), personas, kas nodarbinātas mājsaimniecībā (81%), ierēdņi un speciālisti (78%). Atkarībā no dzīvesvietas TV visbiežāk izvēlas Vidzemes iedzīvotāji (82%) **Vismazāk** TV kā informācijas avotu par ES lieto tie, kas savu informētību par ES vērtē skalā no 1 līdz 3 (63%), bezdarbnieki (70%), jaunieši vecumā no 15 līdz 24 gadiem (71%), fiziska darba strādnieki (73%), kā arī Pierīgas iedzīvotāji (70%).
- **Radio** kā informācijas avotu par ES **visvairāk** izmanto cilvēki, kas vecāki par 55 gadiem (53%), ar augstāko izglītības līmeni (50%), ierēdņi un speciālisti (55%), vadītāji (52%), mājsaimniecībā nodarbinātas personas (52%), lielpilsētu iedzīvotāji (50%), rīdzinieki (52%), kā arī tie cilvēki, kas savas zināšanas par ES vērtē ar 8 – 10 punktiem (63%). **Vismazāk** to dara jaunieši vecumā līdz 15 gadiem (42%), studenti (43%), fiziska darba strādnieki (45%) un Latgales iedzīvotāji (38%).
- **Dienas laikrakstus visvairāk** izmanto cilvēki ar augstāko izglītības līmeni (45%), kā arī vadītāji (53%), mājsaimniecībā nodarbinātas personas (49%) un cilvēki, kas savas zināšanas par ES vērtē ar 8 – 10 punktiem (50%). **Vismazāk** dienas laikrakstos informāciju meklē cilvēki vecumā no 25 līdz 39 gadiem (34%). Atkarībā no izglītības līmeņa vērojama tendence, ka cilvēki ar pamata (26%) un vidējo izglītību (33%), bet jo īpaši studenti (39%) avīzes izmanto mazāk.
- Vairākās grupās pieaudzis to respondentu skaits, kas izvēlas **žurnālus un citus preses izdevumus**. **Visvairāk** tos lasa cilvēki vecumā no 40 līdz 55 un vairāk gadiem (28%), kā arī fiziskā darba strādnieki (31%), ierēdņi un speciālisti (30%) un vadītāji (27%). Īpaši populāri šie izdevumi ir par ES vislabāk informēto respondentu vidū (39%).

- Vērojamas lielas atšķirības **interneta** kā informācijas iegūšanas līdzekļa izvēlē. Tās svārstās no **vismazākā** - 2% pensionāru vidū līdz **vislielākajam** - 72% studentu vidū (šis rādītājs pēc iepriekšējās aptaujas pieaudzis par 19%).

Internetu kā nepieciešamu informācijas avotu par ES bieži izvēlas arī vadītāji (52%), ierēdņi un speciālisti (55%). Šo informācijas avotu maz izmanto bezdarbnieki (9%) un māsasaimniecībā nodarbinātas personas (13%).

Pastāv atšķirības starp reģioniem. Visbiežāk internetā informāciju par ES jautājumiem meklē Rīgas iedzīvotāji (38%), vismazāk – Latgalē (16%) un Kurzemē (19%). Taču arī Vidzemē (28%) un Pierīgā (28%) internets kā nozīmīgs informācijas iegūšanas veids arī tiek izmantots biežāk nekā vidēji visā Latvijā (26%). Nedaudz zemāks rādītājs ir Zemgalē (21%).

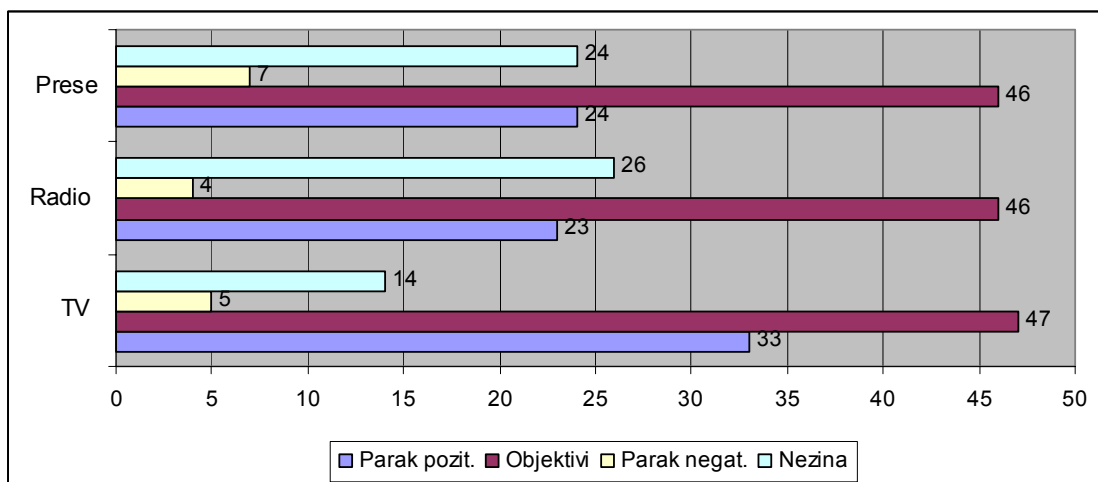
Interneta lietošanu, meklējot informāciju par ES jautājumiem, nosaka vairāki iepriekš minēti faktori – piemēram, Latgalē, kur ir augstāks bezdarbs, vairāk roku darba strādnieku un gados vecu cilvēku, arī internets tiek izmantots retāk. Šo izvēli ietekmē arī tas, ka Latgalē ir vairāk cilvēku, kuru dzimtā valoda ir krievu valoda, bet krieviski par ES jautājumiem pieejams mazāk informācijas par ES nekā valsts valodā vai kādā no lielākajām svešvalodām – ES oficiālajām valodām (angļu, vācu, u.c.). Turpretī Rīgā, kur atrodas visvairāk augstskolu, valsts iestāžu un lielo uzņēmumu, šis informācijas iegūšanas veids (38%) ir populārāks nekā, piemēram, dienas laikraksti (37%), kas citos valsts reģionos ir trešais populārākais informācijas iegūšanas avots par ES..

- Populārākas kļuvušas **diskusijas draugu un paziņu lokā**. Par ES jautājumiem apspriežas 35% jauniešu vecumā no 15 līdz 24 gadiem, kā arī vadītāji (31%) un studenti (39%). Šajā auditorijā populāras ir arī **specializētas grāmatas un brošūras** par ES jautājumiem (27% studentiem, 25% vadītājiem, 30% tiem, kas savu informētību par ES vērtē no 8 līdz 10 punktiem).

- **Vismazāk** lietotie informācijas iegūšanas veidi ir **tikšanās reižu** apmeklēšana (2%), kuru nedaudz aktīvāk izmanto tikai pašnodarbinātie (7%), un **telefons** (1%), kuru visvairāk izmanto bezdarbnieki (3%).

- **Vismazāk par ES interesējas** un tāpēc nemeklē informāciju tie, kuri zināšanas par ES novērtē ar 1 līdz 3 punktiem (18%), pensionāri (15%), bezdarbnieki (15%), pašnodarbinātie (9%), cilvēki vecumā no 25 līdz 54 gadiem (9%). Pierīgas (14%) un Latgales (10%) iedzīvotāji. (Attiecībā uz datiem par reģioniem būtu interesanti uzzināt arī interneta pielietojumu citos reģionos Rīgā.)

QA 20b Vai jūs uzskatāt, ka masu mediji Eiropas Savienību parāda pārāk pozitīvi, objektīvi vai pārāk negatīvi?

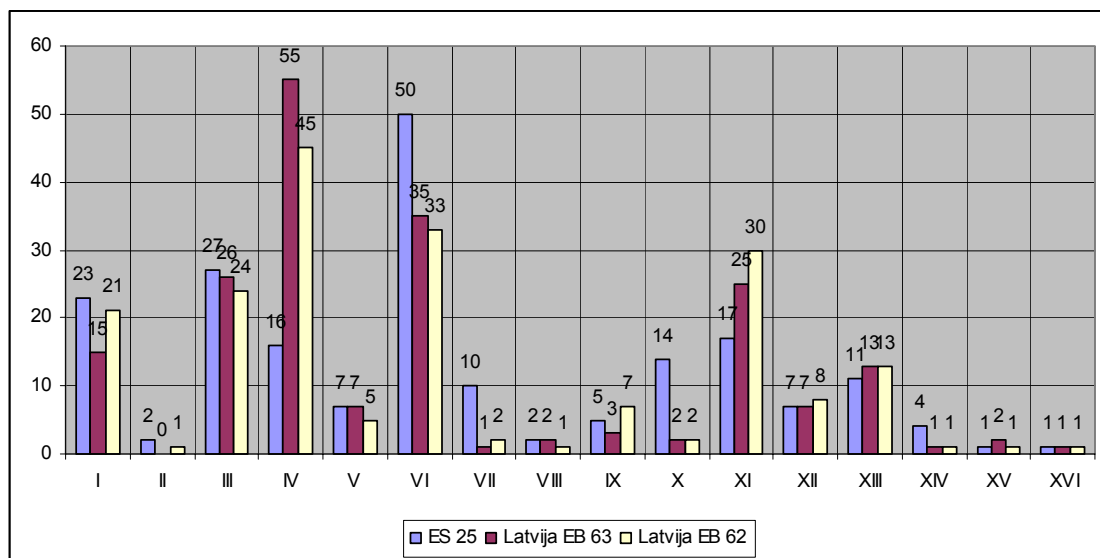
Salīdzinot ar ES 25 vidējiem rādītājiem (45 – 48%), Latvijā apmēram tikpat daudz cilvēku (44 – 47%) uzskata, ka informācija par ES ir objektīva, nevis pārāk pozitīva (39%).

Latvijas aptaujas dalībnieki visu trīs mediju – TV, radio un preses – objektivitāti novērtē samērā līdzvērtīgi (46 – 47%).

Par mediju, kas ES visvairāk mēdz atspoguļot pārāk negatīvi, tiek uzskatīta prese (7%). Taču, kā liecina arī auditorijas mediju patēriņa ieradumu izpēte, šis medijs tiek lietots mazāk, un tieši par preses sniegto informāciju visvairāk aptaujāto arī nav sava viedokļa. Savukārt par TV visvairāk aptaujāto teikuši, ka tā ES jautājumus pasniedz pārāk pozitīvi. Tā kā Latvijā ir pieci TV kanāli, kuros ir dažādi raidījumi par ES, šīs aptaujas dati neļauj izdarīt vispārinošus secinājumus, kāpēc izveidojies šāds priekšstats, jo vairāki TV ziņu raidījumi (piemēram, LTV „Panorāma”, LNT) ES jautājumus atspoguļo kritiski, biežāk pievēršoties konkrētiem diskutabliem notikumiem, nevis ES notiekošo procesu analīzei.

Tā kā jaunajām dalībvalstīm ir neliela pieredze ES, masmediju lietotājiem pagaidām vēl pietrūkst objektīvu rādītāju, lai salīdzinātu Eiropas Savienības realitāti un to, kā ar ES saistītie jautājumi tiek atspoguļoti masu medijos.

V. 5 Nozīmīgākās problēmas Latvijā

I – Noziedzība
 II – Sabiedriskais transports
 III – Ekonomiskā situācija
 IV – Inflācija, cenu celšanās
 V – Nodokļi
 VI – Bezdarbs
 VII – Terorisms
 VIII – Aizsardzība un ārlietas

IX – Mājoklis
 X – Imigrācija
 XI – Veselības aizsardzība
 XII – Izglītības sistēma
 XIII – Pensijas
 XIV – Vides aizsardzība
 XV – Cits
 XVI – Nezina

Latvijā par vislielāko problēmu joprojām tiek uzskatīta **inflācija un cenu pieaugums**. Aptauja liecina, ka salīdzinājumā ar „EB 62” datiem šīs problēmas nozīmīgumu valstī uzsvēruši 55% aptaujāto, kas ir par 10% vairāk nekā pirms pusgada un par 39% vairāk nekā vidēji ES 25. Igaunijā inflāciju un cenu celšanos par nozīmīgu problēmu uzskata 27% (+3% pieaugums), bet Lietuvā -28% (+1%).

ES 25 valstu iedzīvotājus inflācijas pieaugums un cenu celšanās satrauc daudz mazāk. Piemēram, Nīderlandē par to nobažījušies tikai 2%, Dānijā – 3%, Lielbritānijā – 3% aptaujāto, un šajās valstīs jau kopš „EB 62” aptaujas vērojams, ka respondenti to uzskata par arvien mazsvarīgāku problēmu.

Pastāv arī būtiskas atšķirības attiecībā uz bažām par **bezdarbu**. Latvijā (35%, +2%) šīs rādītājs ir ievērojami mazāks nekā ES 25 (50%, +4%). Visaugstākais rādītājs šajā ziņā ir Vācijā (81%, + 6%): Austrumu daļā - 81%, Rietumu daļā - 82%. Visstraujāk bažas par bezdarbu pieaugušas Francijā (67%, + 16%), Zviedrijā (57%, +13%) un Austrijā (63%, +11%). ES 10 valstu vidū bezdarbu par nozīmīgāko problēmu uzskata Polijas iedzīvotāji (78%, +4%).

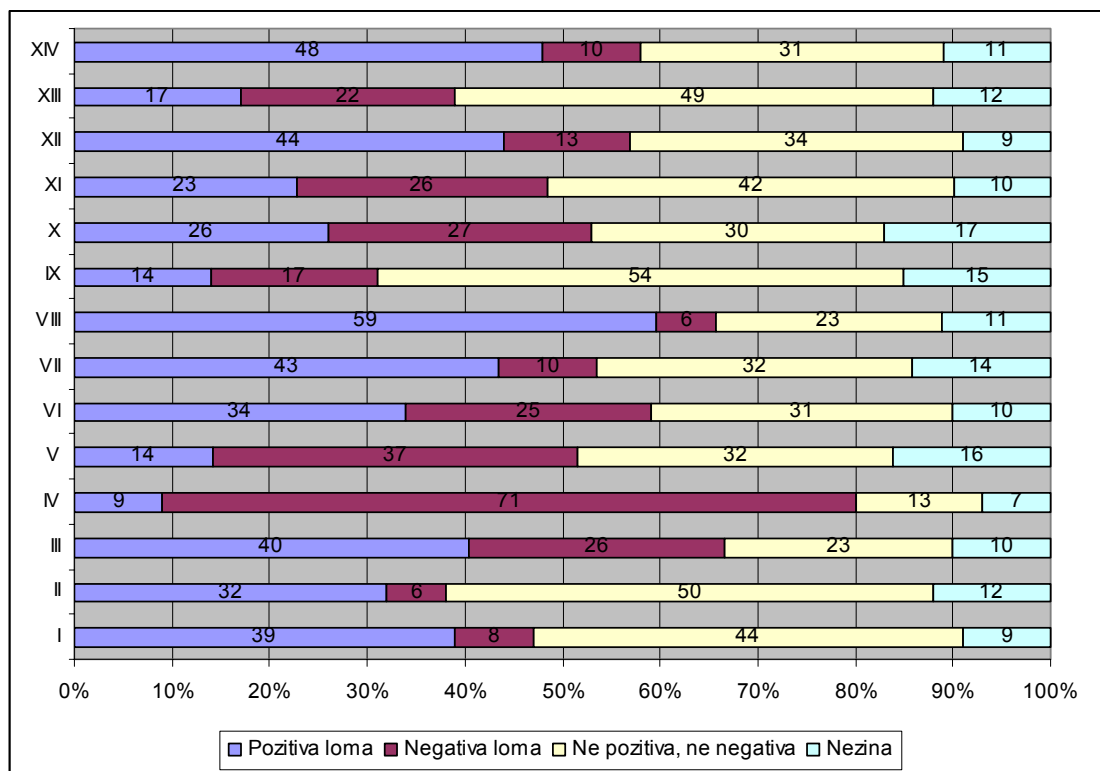
Trešā nozīmīgākā problēma Latvijā, tāpat kā tas bija „EB 62”, joprojām ir **veselības aizsardzība** (25%, -3%). ES 25 vidējie rādītāji - 17% (+1%) aptaujāto to uzskata par nozīmīgu problēmu. **Taču aptauja liecina, ka pastāv būtiskas atšķirības 15 veco un 10 jauno dalībvalstu vidū. ES 15 veselības aizsardzību par nozīmīgu problēmu uzskata vidēji 14%, bet ES 10 – 29%.**

Pārējo valstu vidū veselības aizsardzību par lielu problēmu uzskata Īrijā (49%, -9%), kur tā tiek uzskatīta par otru nozīmīgāko problēmu pēc noziedzības

(51%), un Somijā (37%, +1%). Arī Igaunijā (32%, +6%) šī problēma tiek atzīta par otru nozīmīgāko pēc noziedzības (38%), bet Lietuvā (16%, +5%) rādītāji ir nedaudz zemāki par vidējiem ES 25 datiem.

Būtiska ir atšķirība Latvijas iedzīvotāju attieksmē pret **terorismu** (ES 25 to par nozīmīgu uzskata 10%, Latvijā – 1% aptaujāto) un **imigrāciju** (ES 25 – 14%, Latvijā – 2%). Taču dati liecina, ka par terorismu cilvēki „EB 63” aptaujas laikā bijuši mazāk satraukti nekā tas bija pirms pusgada, veicot „EB 62” ES 15 joprojām 12% aptaujāto ir uztraukti par terorisma draudiem, bet ES 10 valstīs, kuras līdz šim nav saskārušās ar reāliem terorisma draudiem, kopumā šīs rādītājs ir ievērojami zemāks - tikai 3% pievienojas šīm bažām. **Tas liecina, ka dažādās ES valstīs valda atšķirīga izpratne par svarīgākajām problēmām, kuras nākas risināt, un to nosaka katras valsts iedzīvotāju individuālā pieredze un tas, kādā ekonomikas attīstības stadijā tā atrodas.** Austrumu un Centrāleiropas jaunajās dalībvalstīs, kur joprojām notiek nozīmīgas pārmaiņas ekonomikā, iedzīvotāji asāk uzsver tās problēmas, kas rodas viņu ikdienas dzīvē (cenu pieaugums, veselības aizsardzība u.c.). Taču attīstītākajās valstīs, kuras jau saskārušās ar reālu terorismu vai tā draudiem, kā arī problēmām, kuras pēdējā pusgada laikā radījis imigrantu pieplūdums un ar to saistītās sociālie, starpkulturālie un etniskie jautājumi, tie šķiet daudz nozīmīgāki.

QA27.1 – 14 Kurā no minētajām jomām, pēc jūsu domām, Eiropas Savienībai Latvijā bijusi pozitīva, negatīva vai neitrāla loma?

I – Noziedzības apkarošana
 II – Sabiedriskais transports
 III – Ekonomiskā situācija valstī
 IV – Inflācija, cenu pieaugums
 V – Nodokļi
 VI – Cīņa ar bezdarbu
 VII – Cīņa ar terorismu

VIII – Aizsardzība un ārlietas
 IX – Mājoklis
 X – Imigrācija
 XI – Veselības aizsardzības sistēma
 XII – Izglītības sistēma
 XIII – Pensijas
 XIV – Vides aizsardzība

Latvijā visvairāk cilvēku (59%) uzskata, ka ES bijusi pozitīva ietekme uz valsts **aizsardzību un ārlietām**. Tas izskaidrojams ar konkrētām ES institūciju veiktām darbībām (piemēram, ES institūciju paustais atbalsts robežlīguma noslēgšanā ar Krieviju, Eiroparlamenta rezolūcijas attiecībā uz Otrā pasaules kara sekām un ES attiecībām ar Krieviju).

48% aptaujāto atzīst ES pozitīvo ietekmi **vides aizsardzībā**. 47% novērtē pozitīvo lomu **terorisma** novēršanā.

Gandrīz nemanīgs (44%) Latvijā palicis to cilvēku skaits, kuri uzskata – ES atstājusi pozitīvu ietekmi uz izglītības sistēmu

Ne labs, ne slikts ES iespaids, pēc aptaujāto domām, bijis uz **sabiedrisko transportu** (50%), **pensijām** (49%), **mājokļu jautājumam** (54%). Aptauja liecina, ka salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu vērtējums, ka ES nav atstājusi ne labu, ne sliktu iespaidu, šajās pozīcijās ir pieaudzis.

Visnegatīvāko iespaidu ES, pēc aptaujāto domām, atstājusi uz cenu pieaugumu un inflācijas paaugstināšanos – 71% (pieaugums par 5%). Šo problēmu aptaujātie arī pērnajā aptaujā „EB 62” bija izcēlušī kā pašu nozīmīgāko mūsu valstī. Neraugoties uz to, ka inflācijai un cenu pieaugumam ir

arī iemesli, kuri saistīti ar pasaules ekonomikas globālajiem procesiem (piemēram, naftas cenu saistība ar Irākas karu u.c.), kā arī Latvijas lokālajiem procesiem, tomēr vērojama tendence, ka par cenu pieauguma un inflācijas galveno vaininieku tomēr tiek uzskatīta ES. Tas nozīmē, ka nepieciešams plašāks skaidrošanas darbs un ekonomiskā analīze, lai sabiedrībā pamazām veidotos daudzveidīgāka un precīzāks priekšstats par to, kāda ir reālā Eiropas Savienības ietekme uz mūsu valsts ekonomiku un kādi inflāciju un dzīves dārdzību ietekmējoši faktori meklējami citur.

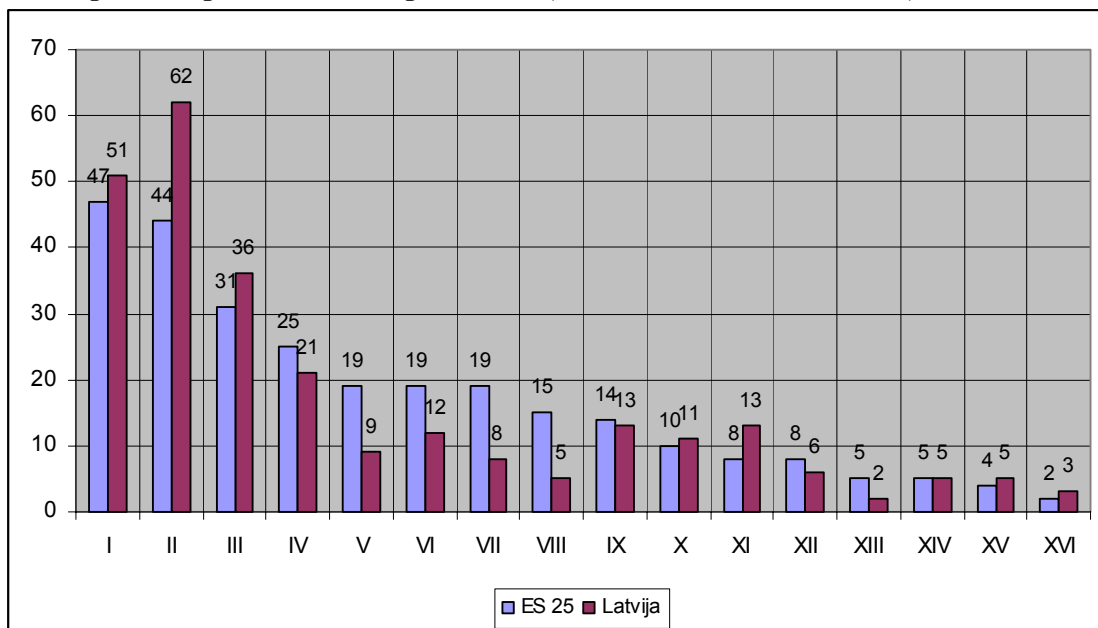
Otrajā vietā ES negatīvās ietekmes ziņā – **nodokļi** (37%). Pēc iestāšanās ES vairākām preču un pakalpojumu grupām bija jāpiemēro ES standartiem atbilstošs PVN, kas sadārdzināja daudzas pirmās nepieciešamības preces un pakalpojumus. Joprojām ir aktuāls PVN nodokļa piemērojums dzīvokļu apkurei, tiek brīdināts, ka inflācijas ierobežošanai ar nodokļiem iespējams aplikt hipotekāros kredītus, tāpēc šis jautājums joprojām ir aktuāls. **Tomēr Latvijā vērojama tendence, ka šis negatīvais vērtējums aptaujāto vidū samazinās.**

Attiecībā uz **imigrāciju** vienlīdz daudz ir cilvēku, kuri uzskata – ES ietekmējusi gan pozitīvi (26%), gan negatīvi (27%), gan nav ietekmējusi nekādi (30%). Attiecībā uz **noziedzību** arī pastāv divi līdzvērtīgi viedokļi: 39% uzskata, ka ES atstājusi pozitīvu ietekmi, noziedzību novēršot, bet 44% - nekādu ietekmi savienība šajā jomā nav atstājusi.

ES 25 valstīs kopumā pozitīvā vērtējuma ziņā **1. vietā – terorisma novēršana (55%), 2. vietā – vides aizsardzība (52%), 3. - ārlietas un drošības jautājumi (51%).**

Pēc ES 25 iedzīvotāju domām, nekādu ietekmi ES nav atstājusi uz **nodrošināšanu ar mājokli, (51%), sabiedrisko transportu (47%), pensijām (44%), izglītības sistēmu (40%) un veselības aizsardzības sistēmu (43%).** Visnegatīvākā ietekme bijusi uz **cenu pieaugumu (48%) un nodokļiem (38%).**

QA29 Kurai no nosauktajām aktivitātēm, pēc jūsu domām, vajadzētu būt par Eiropas Savienības prioritāti (izvēlieties ne vairāk kā trīs)?

I – Cīņa ar bezdarbu
 II – Cīņa ar nabadzību un sociālo atstumtību
 III – Miera un drošības uzturēšana Eiropā
 IV – Cīņa ar organizēto noziedzību un narkotiku kontrabandu
 V – Tuvināšanās ES pilsoņiem
 VI – Vides aizsardzība
 VII – Cīņa ar terorismu
 VIII – Cīņa ar nelegālo imigrāciju
 IX – Individuālo tiesību nodrošināšana un demokrātijas principu respektēšana Eiropā

X – Sekmīga eiro ieviešana
 XI – Pārtikas produktu kvalitātes garantēšana
 XII – Patērētāju tiesību aizsardzība un pārējo preču kvalitātes garantēšana
 XIII – ES institūciju un to darbības reforma
 XIV – ES politiskās un diplomātiskās nozīmības nostiprināšana pasaulē
 XV – Jaunu dalībvalstu uzņemšana ES
 XVI – Nezina

Aptaujas dati liecina, ka Latvijā par nozīmīgāko prioritāti ES tiek atzīta **cīņa ar nabadzību un sociālo atstumtību** (62%) – tas ir par 28% lielāks rādītājs nekā vidēji ES 25. Vēl vairāk nekā mūsu valstī šīs problēmas risināšanā ar ES palīdzību ir ieinteresēti cilvēki Lietuvā (67%), Grieķijā, Polijā, Slovākijā (visur – 64%). Šo jautājumu ES par ne pārāk nozīmīgu uzskata Itālijā (31%) un Lielbritānijā (33%). Diemžēl šis jautājums neietilpst Latvijas valdības deklarēto (un arī reālo) prioritāšu vidū. Lai gan Eiropas Komisija izveidojusi īpašu programmu sociālās atstumtības mazināšanai un Latvijā jau pieejami Eiropas Sociālā fonda līdzekļi, lai šo problēmu risinātu, pagaidām jūtamu uzlabojumu šajā jomā nav. Par to liecina arī šīs aptaujas dati. **Šis ir viens no jautājumiem, kur Latvijas valdība un varas elite pietiekami neieklausās sabiedriskajā domā un valsts makroekonomisko mērķu sasniegšanas vārdā nabadzības un sociālās atstumtības problēmu risināšanu atstāj uz tālāku nākotni.**

Neraugoties uz to, ka, atbildot uz citiem šīs aptaujas jautājumiem (sk. iepriekš) **bezdarbs** Latvijā netiek atzīts par svarīgāko problēmu, tomēr 51% aptaujas dalībnieku uzskata, ka tā ir otrā ES risināmā prioritāte. ES 25 valstīs kopumā tas tiek atzīts par pašu nozīmīgāko risināmo jautājumu (47%), kas arī atbilst atbildēm uz citiem jautājumiem, kur uzsvērts, ka ES 25 šī ir pati nozīmīgākā problēma.

Cīņa ar bezdarbu ES līmenī par īpaši nozīmīgu tiek uzskatīta Polijā (79%), Slovēnijā (65%), Francijā (63%), Grieķijā un Lietuvā (61%) un Vācijā (60%). Vienīgi Lielbritānijas iedzīvotāji uzskata, ka ES ar to nav jānodarbojas – šo prioritāti atbalsta tikai 15% aptaujāto.

Trešajā vietā gan ES 25 (31%), gan Latvijā (36%) – **miera un drošības uzturēšana Eiropā**. Par to visvairāk norūpējušies Somijas (41%) un Dānijas (39%) aptaujātie.

Latvijā mazāk nekā lielākajā daļā citu valstu tiek gaidīts, ka **ES institūcijām vajag tuvināties saviem pilsoņiem**. Tā uzskata tikai 9% Latvijas respondentu. Latvijā pilsoniskā sabiedrība vēl tikai top. Tāpēc pagaidām, lai gan „ES varas gaitenīs” pieņemtie lēmumi Latvijā nereti tiek kritizēti, tomēr sabiedrība nav strukturējusies (nav pietiekami daudz nevalstisko organizāciju, lobiju grupu, u.c.), lai spētu reāli īstenot tuvināšanos ES vadošajām institūcijām un ietekmēt to darbu.

Savukārt ES 25 to, ka ES institūcijām vajag tuvināties saviem pilsoņiem, uzskata 19% aptaujāto. Īpaši to no Eiropas Savienības varas virsotnēm gaida Nīderlandes iedzīvotāji (39%), kuri savu attieksmi pret ES atsvešināšanos no tās pilsoņiem lielā mērā pauda negatīvajā balsojumā par ES Konstitucionālo līgumu (par to liecina „Eurobarometer Special” pētījums pēc referendumā Nīderlandē). Paradoksāli, ka šo darbu kā trešo nozīmīgāko nosaukuši arī 28% Beļģijas iedzīvotāju, lai gan valsts galvaspilsētā Briselē atrodas lielākā daļa ES svarīgāko institūciju. Par nozīmīgu ES prioritāti to uzskata arī Vācijas (27%), Itālijas (25%) un Kipras (25%) iedzīvotāji.

Tikai 10. vietā ES iedzīvotāji atstājuši ES aktivitātēm, **ieviešot vienoto Eiropas valūtu eiro** (10%). Eiro ieviešana kā ES prioritāte nedaudz vairāk nekā vidēji Eiropā rūp Lietuvas (17%), Ungārijas (17%), Slovākijas (16%), Grieķijas (16%) un Čehijas (16%) iedzīvotājiem – lielākā daļa ir jauno ES dalībvalstu, kurām eiro ieviešana vēl priekšā. Savukārt Lielbritānijā tikai 4% domā, ka tas būtu ES prioritārs uzdevums.

Latvijā rādītājs nedaudz augstāks par vidējo ES 25 rādītāju – 11%. Neraugoties uz to, ka mūsu valsts ekonomikā šis jautājums tuvākos 3 – 5 gadus būs viens no aktuālākajiem, tas prioritāšu vidū ieņem tikai 8. vietu.

QA14 a.1-8. Lūdzu, pasakiet, kuram no apgalvojumiem piekrītat, bet kuram nepiekrītat? (Iekavās – salīdzinājums ar „EB 62” datiem, uzrādot pieaugumu (+) vai kritumu (-).)

Jautājums	Piekrītu	Nepiekrītu	Nezinu
-----------	----------	------------	--------

	(%)	(%)	(%)
1. Es jūtos drošāk tāpēc, ka Latvija ir ES dalībvalsts.	60 (+3)	33 (-2%)	7 (-1%)
2. Es jūtu, ka valstī ir lielāka ekonomiskā stabilitāte, jo Latvija ir ES dalībvalsts.	49 (+5)	42 (-3%)	9 (-2%)
3. Es jūtu, ka valstī ir lielāka politiskā stabilitāte, jo Latvija ir ES dalībvalsts.	59 (+8)	33 (-5)	9 (-2)
4. Mans viedoklis ES tiek ņemts vērā.	19 (+2)	69 (0)	12 (-2)
5. Es saprotu, kā ES funkcionē.	53 (+5)	38 (-4)	9 (-1)
6. Latvijas viedoklis ES tiek ņemts vērā.	35 (-13)	53 (+ 16)	12 (-3)
7. Latvija nākotnē iegūs arvien lielāku ietekmi ES.	54 (-3)	35 (+7)	11 (-4)
8. Lielākajām valstīm Eiropas Savienībā ir vairāk varas.	82 (+2)	10 (-1)	8 (-1)

Pēc gada, kopš Latvija pievienojās ES, iedzīvotājiem pamazām veidojas skaidrāks priekšstats par cerībām un bailēm, kas saistītas ar iekļaušanos šajā savienībā.

Vērojamas vairākas pozitīvas tendences:

- Vērtējot priekšstatus par ES, samazinās to cilvēku skaits, kuru atbilde ir „nezinu”.
- Iedzīvotājos pieaug ticība, ka iestāšanās ES nes līdzīgu lielāku drošību, ekonomisko un politisko stabilitāti (šajās pozīcijās ievērojami pieaudzis pozitīvi noskaņoto skaits).
- Nācies secināt, ka Latvijas viedoklis ES netiek ņemts vērā tā, kā ticis cerēts, kā arī samazinājusies pārliecība, ka Latvijai savienībā būs lielāka ietekme. Bet patlaban LR Ārlietu ministrijas vadībā vēl tikai tiek formulētas Latvijas nacionālās intereses ES un tās ekonomiskā stratēģija, kā arī valsts vadītāji vēl tikai apgūst pieredzi, kā Latvijai labvēlīgāku lēmumu pieņemšanā izmantot tos politiskos cilvēkresursus, kādi mūsu valstij tagad ir ES – piemēram, EP deputātus vai ES Reģionālās komitejas vai Sociālo un ekonomisko jautājumu komitejas locekļu darbu.

ES 25 valstīs kopumā vērojamas atšķirības no Latvijas datiem. Eiropas Savienība **drošības izjūtu** raisa 51% aptaujāto, savienība kā **ekonomiskās stabilitātes garantis** ir 44%, bet **politiskās** – 42% aptaujāto. Divas reizes vairāk aptaujāto nekā Latvijā (19%) pārējie ES valstu iedzīvotāji 38% - uzskata, ka **viņu balss ES tiek sadzirdēta**. Par to visvairāk ir pārliecināti Francijas, Kipras (58%), Maltas (56%), Dānijas (54%) un Luksemburgas (53%) iedzīvotāji. Pārsteidzoši ir tas, ka četras no piecām valstīm ir nelielas, tomēr to iedzīvotāji ir pārliecināti, ka nepalik malā no ES norisēm un spēj tās ietekmēt.

Vēl tikai Igaunijā un Čehijā vēl ir tikpat zema ticība kā Latvijā, ka šo valstu pilsoņu balsis sadzirdēs ES varas virsotnēs.

ES 25 cilvēki **mazāk nekā Latvijā tic tam, ka zina, kā ES darbojas** (43%), bet 50% uzskata, ka to nezina. **Vairāk nekā trešā daļa aptaujāto ES 25 valstīs, tāpat kā Latvijā, uzskata, ka viņu valsts intereses ES netiek ņemtas vērā.** Pozitīvi noskaņotas šajā ziņā ir tikai Luksemburga (59%), Dānija (59%), Kipra (53%), Beļģija (53%), Malta (54%) un Īrija (50%) – ES mazās valstis. Tikai 39% Vācijas, 40% Francijas un 32% Lielbritānijas iedzīvotāji domā, ka ES tiek ievērotas viņu valstu intereses. Par savas valsts ietekmes palielināšanos ir pārliecināti 43% ES 25 iedzīvotāju, pretējās domās ir 42%. Latvijā šajā ziņā optimisma ir vairāk, Igaunijā – tikpat 954%), Lietuvā optimisms samazinās (48%).

QA16.1 – 10 Daži cilvēki izjūt bailes no tiem procesiem, kas norisinās, veidojot Eiropas Savienību. Iepazīstieties ar 10 formulējumiem: vai jūs personīgi no šiem procesiem baidāties vai nebaidāties? (Iekavās – salīdzinājums ar „EB 62” datiem, uzrādot pieaugumu (+) vai kritumu (-).)

Jautājums	Baidos (%)	Nebaidos (%)	Nezinu (%)
1. Mazo dalībvalstu varas un ietekmes zudums.	42 (0)	46 (-2)	12 (+2)
2. Narkotiku izplatības un organizētās noziedzības pieaugums	63 (-7)	30 (+5)	6 (+1)
3. Latviešu valoda tiks lietota arvien mazāk.	39 (-9)	55 (+7)	6 (+2)
4. Latvija arvien vairāk naudas iemaksā ES.	62 (-8)	26 (+5)	12 (+3)
5. Sociālo labumu zaudēšana.	32 (-4)	56 (+5)	12 (-1)
6. Nacionālās identitātes un kultūras zaudēšana.	33 (-8)	61 (+9)	6 (-1)
7. Ekonomiskā krīze.	46 (-6)	43 (+5)	11 (+1)
8. Darba vietu pārvietošana uz valstīm ar mazākām ražošanas izmaksām.	47 (-4)	43 (+4)	10 (0)
9. Vairāk grūtību Latvijas zemniekiem.	63 (-9)	30 (+8)	7 (-1)
10. Beigs pastāvēt nacionālā naudas vienība (lats).	48 (-8)	46 (+8)	6 (0)

Latvijas iedzīvotāji joprojām, tāpat kā to uzrādīja „EB 62” aptauja, visvairāk baidās no tā, ka, esot ES dalībvalstij, **pasliktināsies zemnieku stāvoklis** (63%, -9%) **palielināsies narkotiku kontrabanda un organizētā noziedzība** (63%, - 7%), kā arī no tā, ka **lielākas kļūs iemaksas ES** (62%, - 8%). Taču

pozitīvi vērtējams ir tas, ka šīs bažas ievērojami (no 7 – 9%) samazinājušās. Tas liecina, ka, iegūstot izsmeļošāku informāciju par minētajiem jautājumiem, kā arī vadoties no savas individuālās pieredzes ES struktūrfondu apgūšanā, tiek kļiedā gan neziņa, gan aizspriedumi.

Nozīmīgas pārmaiņas Latvijā notikušas **attieksmē pret lata nomaiņu ar eiro**. „EB 62” aptaujā vairāk bija to, kam atvadīšanās no lata radīja negatīvas emocijas (56%). Taču patlaban **ir gandrīz vienlīdz daudz aptaujāto, kam pāreja uz eiro rada bažas (48%), gan to, kam pret to ir pozitīva attieksme (46%)**.

Pirms iestāšanās ES sabiedrībā vislielākās bažas bija par **latviešu valodas izzušanas draudiem un nacionālās identitātes un kultūras zaudēšanu**. Taču pētījums liecina, ka patlaban šīs prognozes vairs nešķiet biedējošas, bailes samazinās. Par to, ka varētu izzust mūsu valoda, norūpējušies 39% aptaujāto – par 9% mazāk nekā pirms pusgada. Tas ir pozitīvs vērtējums ES daudzvalodības politikai. Par to, ka izzudīs nacionālā identitāte un kultūra, bažas izsaka vairs tikai 33% aptaujāto, par 8% mazāk nekā „EB 62” aptaujā. Tas ir otrais zemākais rādītājs.

Latvijā cilvēkus vismazāk uztrauc **sociālo labumu zaudēšanas iespēja** (32%). Sociālās nodrošināšanas sistēma Latvijā pagaidām nav pietiekami attīstīta un sociālais atbalsts ir neliels, tāpēc cilvēki cer uz šī stāvokļa uzlabošanos – arī ar ES atbalstu, nevis paredz tajā vēl kādus zaudējumus.

ES 25 joprojām vislielākās ir bažas par to, ka **darba vietas tiks pārvietotas uz valstīm ar mazākām ražošanas izmaksām** (73%, -1%). Par to visvairāk satrauktas Francija (87%), Vācija (84%), Beļģija (87%), Somija (85%), Grieķija (87%), Zviedrija (81%). No ES 10 valstīm par to uztrauktas Ungārija (81%), Čehija (69%), Slovēnija (74%).

Bažas par šo procesu pieaugušas arī Igaunijā (60%), bet Lietuvā (46%), tāpat kā Latvijā, šis process tik lielu satraukumu neizraisa. Latvija joprojām ir ES valsts ar vismazākajām, ražošanas izmaksām. Tomēr pasaulē valda tendence pārvietot ražotnes uz trešajām valstīm, kur tās ir vēl zemākas. Īpaši tas attiecas uz informācijas tehnoloģiju biznesu, kur uzņēmuma vai filiāles ģeogrāfiskajai atrašanās vietai tikpat kā nav nozīmes, tāpēc arī ES valstu uzņēmumi kā apakšuzņēmējus izmanto trešo valstu speciālistus un firmas.

Otrajā vietā ES 25 – **satraukums par valsts zemnieku nākotni** (62%). Visvairāk par to uztrauktas Somija (82%), Ungārija (79%), Čehija (78%), Portugāle (77%), Beļģija (76%), kur bažas par zemnieku stāvokli ir daudz nopietnākas nekā Latvijā (63%). Igaunijā (54%) un Lietuvā (51%) šis jautājums neizraisa pārāk lielu satraukumu. Savukārt Francijā šīs bažas ievērojami pieaugušas sakarā ar šīs valsts zemniecībai biedējošo kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) reformu un nu par to satraukti jau 74% aptaujāto.

Trešajā vietā ES 25 – bažas par to, ka **valstij būs jāiemaksā vairāk naudas ES budžetā** (62%). Par to visvairāk uztrauktas Somija (78%), Vācija (68%), Lielbritānija (67%), Beļģija (67%) Francija (66%), Grieķija (66%). „EB 62” aptaujā lielāko satraukumu izrādīja to valstu iedzīvotāji, kuras visvairāk iemaksā ES budžetā. Taču „EB 63” aptaujas dati liecina, ka par šīm iemaksām uztraucas arī salīdzinoši trūcīgākās valstis. Piemēram, Grieķija, kur sakarā ar ES

paplašināšanos radušās bažas, ka valsts vairs nesaņems tik lielu finansiālu atbalstu kā līdz šim, bet iemaksas ES budžetā nesamazināsies.

Tomēr grūti izskaidrojamas Latvijas iedzīvotāju bažas, jo kā ES nabadzīgākā valsts tā saņem ievērojami vairāk līdzekļu nekā iemaksā ES budžetā. Iespējams, šāds priekšstats radies tāpēc, ka ES līdzekļi Latvijā ienāk lēnām, bet obligātās iemaksas jau tiek veiktas kopš iestāšanās dienas ES. Satraukums par iemaksām pieaudzis arī Lietuvā (50%) un Igaunijā (63%) šis satraukums nav tik liels.

Ceturtajā vietā - **organizētās noziedzības un narkotiku kontrabandas** pieaugums (60%). Tas īpašas bažas raisa Kiprā (84%) – to lielā mērā nosaka valsts ģeogrāfiskais stāvoklis. Par šo problēmu satrauktas arī Somija (74%), Slovākija (74%), Vācija (73%), Zviedrija (73%) un Austrija (70%). Igaunijā (63%) šīs bažas samazinājušās un ir tādā pašā līmenī kā Latvijā, bet Lietuvā (68%) tās ir pieaugušas.

Par to, ka **beigs pastāvēt nacionālā valūta** un valsts pāries uz eiro, vismazāk satraukti Dānijas iedzīvotāji (41%). Sabiedriskās domas aptaujas (sk. „EUobserver”) liecina, ka šī valsts iedzīvotāji eirozonai pievienoties joprojām nevēlas. Iespējams, tāpēc aptaujātie nepauž nekādu satraukumu par šo jautājumu. Līdzīga attieksme valda arī pret skeptiskajā Zviedrijā, kur arī nav lielu bažu par pievienošanos eirozonai (43%). Tomēr Lielbritānija, kura arī negatavojas pāriet uz eiro un laikā, kad ASV dolāra kursa dēļ eirozonas valstis piedzīvoja ekonomisko krīzi, lepojās ar savas ekonomikas uzplaukumu, šim jautājumam pieiet citādāk – 61% izsaka savas bažas par atteikšanos no mārciņas.

No valstīm, kuras gatavojas pievienoties eirozonai, vislielākās bažas par nacionālās valūtas zaudēšanu pauž Igaunijas (55%), Kipras (55%) un Lietuvas (54%) iedzīvotāji. Kā jau minēts, Latvijā aptaujātie cilvēki par pāreju uz eiro uztraukti arvien mazāk, un to valstu vidū, kuras patlaban ir ārpus eirozonas, šis rādītājs ir zemāks par vidējo (53%).

Zināšanas par ES nozīmīgākajām institūcijām

QA 21.1 – 23.1 jautājumi (Latvija)

Jautājums	Jā (%)	Nē (%)	Nezina (%)
1. Vai esat dzirdējis/-usi par Eiropas Parlamentu?	82 (- 8)	16 (+8)	2 (+1)
2. Vai Eiropas Parlamentam ES ir liela loma?	73 (-3)	5 (0)	22 (+2)
3. Vai jūs uzticiaties Eiropas Parlamentam?	47 (+2)	19 (-1)	34 (-1)

QA22.1 – 23.2 jautājumi (Latvija)

Eiropas Komisija

Jautājums	Jā (%)	Nē (%)	Nezina (%)
1. Vai esat dzirdējis/-usi par Eiropas Komisiju?	77 (-8)	20 (+7)	3 (+1)
2. Vai Eiropas Komisijai ES ir liela loma?	67 (-3)	7 (+1)	26 (+2)
3. Vai jūs uzticiaties Eiropas Komisijai?	44 (+3)	19 (-2)	37 (-1)

QA23.1 – 23.3 jautājumi (Latvija)

Eiropas Savienības Padome

Jautājums	Jā (%)	Nē (%)	Nezina (%)
1. Vai esat dzirdējis/-usi par ES Padomi?	64 (+4)	31 (-5)	5 (0)
2. Vai ES Padomei ir liela loma ES?	59 (+1)	9 (0)	32 (-2)
3. Vai jūs uzticiaties ES Ministru Padomei?	38 (+4)	20 (0)	43 (-3)

Aptaujas dati liecina, ka Latvijā apmēram trešajai daļai cilvēku nav pietiekamu zināšanu, kas ļautu novērtēt nozīmīgāko ES institūciju lomu savienības darbā, lai gan pietiekami daudz ir dzirdēts gan par **Eiropas Parlamentu**, gan **Eiropas Komisiju**. Vismazāk atpazīstama ir tā institūcija, kur vistiešāk tiek aizstāvētas tieši nacionālās intereses, jo tur darbojas valsts ministri un premjerministri – **ES Padome**. Tas liecina, ka cilvēki ne tikai nepārzina šo institūciju darbības mehānismu, bet arī uzskata, ka lēmumi tiek pieņemti tieši centralizētajās institūcijās – Eiropas Parlamentā un Eiropas Komisijā. Latvijas premjerministrs un Ministru kabineta locekļi nav pietiekami skaidrojuši savu darbību ES Padomē, kā arī ES Ministru Padomēs.

Eiropas Parlaments (EP) ES 25 valstu vidū (90%) ir atpazīstamāks nekā Latvijā (82%). EP atpazīstamība ir samazinājusies visā savienībā (-2%), bet Latvijā tas noticis daudz izteiktāk (-8%). EP lielāka uzticēšanās pakāpe ir ES 25 valstīs (52%) nekā Latvijā (47%), taču mūsu valstī šī uzticēšanās pieaugusi par 2%, bet ES – samazinājusies vidēji par 5%. Turklāt Latvija ir viena no trim valstīm (pārējās divas ir Ungārija un Itālija), kur uzticēšanās EP vispār ir pieaugusi. Vairākās valstīs vērojams šīs uzticēšanās dramatisks kritums: Spānijā - 14%, Īrijā -13%, Nīderlandē -12%, Lietuvā -10%, Čehijā un Vācijā par 9%, Igaunijā – 8%. Jauno ES dalībvalstu vidū uzticēšanās EP tomēr vidēji ir par 5 % augstāka nekā ES 25 valstīs.

Pozitīvi vērtējams fakts, ka pieaugusi Latvijas iedzīvotāju uzticēšanās EP. Viens no iemesliem – ir pārvarēta neticība tam, ka 732 EP deputātu vidū

deviņi Latvijas pārstāvji spējīgi ietekmēt procesus. Norises EP liecina, ka no Latvijas ievēlētie deputāti darbojas aktīvi un ir panākuši valstij labvēlīgu lēmumu pieņemšanu gan politikas, gan ekonomikas jomā. Pozitīvā vērtējuma pieaugums izskaidrojams arī ar to, ka masmediji regulāri un daudzpusīgi atspoguļo EP, tajā skaitā Latvijas deputātu darbu. Lai gan informācija, kas iegūta Eiropas Parlamentā, liecina, ka tur ļoti sekmīgi darbojas arī deputāti no Lietuvas un Igaunijas, tomēr kaimiņvalstīs vērojams liels uzticēšanās kritums šai institūcijai.

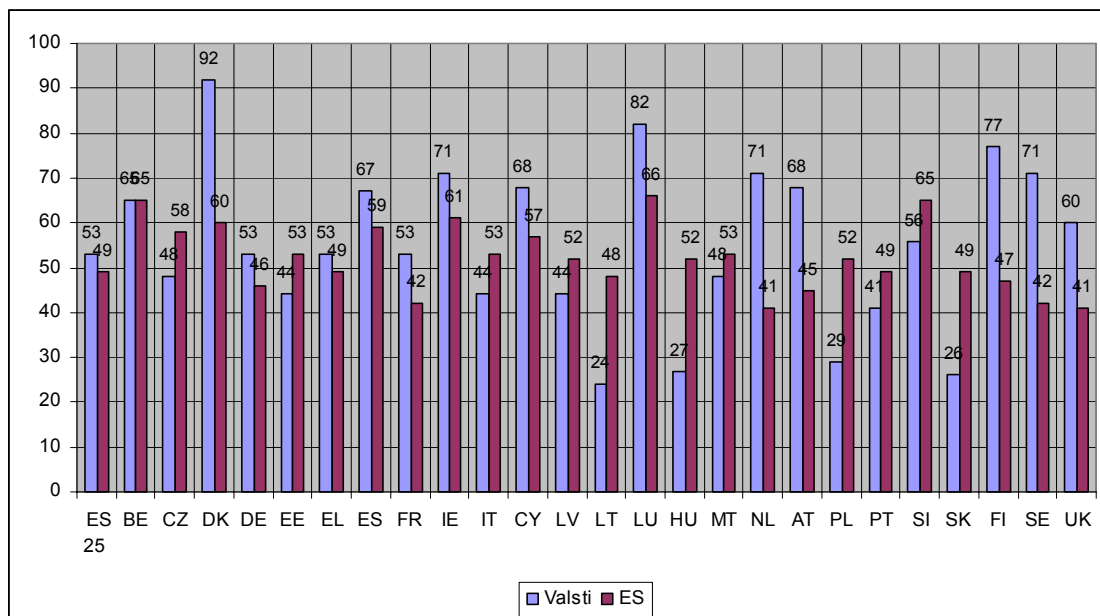
Eiropas Komisija (EK) ir otrā atpazīstamākā ES institūcija gan ES 25 valstu vidū, gan Latvijā. Arī uzticēšanās ziņā EK ES 25 valstu vidū (46%) un Latvijā (44%) ieņem otro vietu. „EB 62” aptaujas dati liecināja, ka pirms pusgada Latvijā uzticēšanās pakāpe Eiropas Komisijai bija otra viszemākā visu ES 25 valstu vidū. Patlaban situācija ievērojami mainījusies. Latvija ir viena no trim valstīm, kur uzticēšanās pakāpe EK ir pieaugusi (+3%), nevis kritusies (pārējās valstis, kur ir pozitīvs rādītājs, ir Kipra un Ungārija). Viszemākais uzticēšanās līmenis EK patlaban ir Lielbritānijā (+31) un Vācijā (37%).

Visvairāk uzticēšanās EK samazinājusies Īrijā (-15%), Spānijā (-14%), Francijā (9%). Neraugoties, ka patlabanējais EK prezidents nāk no Portugāles, uzticēšanās kritums Eiropas Komisijai (-2%) vērojams arī tur. Kaimiņvalstī Lietuvā uzticēšanās joprojām ir augstāka nekā Latvijā (53%), taču kritums ir ievērojams (-9%). Arī Igaunijā tā ir kritusies (-5%), bet joprojām ir tikpat augsta kā Lietuvā (53%).

Tas, ka samazinās gan vadošo ES institūciju atpazīstamība, gan uzticēšanās tām, liecina, ka patlaban Eiropas Savienībā patiešām pastāv varas elites krīze, un ir nepieciešams īstenot pasākumu kopumu, lai ES pilsoņi vairāk uzzinātu par lēmumu pieņemšanas procesu, par valsts iespējām īstenot savas nacionālās intereses Eiropas Savienībā, gan palielinātu kopīgo ieinteresētību Eiropas Savienības norisēs.

Demokrātija Eiropas Savienībā un tās atsevišķās dalībvalstīs

QA34a – 34b Kā demokrātija darbojas jūsu valstī (Latvijā)? Kā tā darbojas visā Eiropas Savienībā? (Uzrādīts aptaujas pozitīvais vērtējums. – Aut.)

Aptaujas dati liecina, ka dalībvalstis kopumā nedaudz vairāk uzticas tam, kā demokrātija darbojas savā valstī (53%) nekā visā Eiropas Savienībā (49%). Taču dažādās valstīs attieksme pret to ir ļoti atšķirīga. Dānijā, Luksemburgā, Somijā, Zviedrijā, Austrijā un Lielbritānijā aptaujāto vidū valda izteikta pārliecība, ka demokrātija ir spēcīgāka pašu mājās. Vērtējuma atšķirība starp savas valsts un ES demokrātiju atšķiras par 32% Dānijā, 23% Austrijā, 21% Zviedrijā, 20% Nīderlandē, 20% Somijā un par 19% Lielbritānijā.

Taču ir grupa valstu, kurās demokrātija Eiropas Savienībā tiek vērtēta augstāk nekā pašu mājās. Starpība gan nav tik liela. Visbūtiskākās atšķirības vērojamas Lietuvas aptaujāto vidū: tur savas valsts demokrātija saņēmusi vismazāko pozitīvo vērtējumu no visām ES 25 valstīm (21%), bet starpība savas valsts un ES demokrātijas novērtējumā ir 24%. Līdzīga situācija ir Polijā, kur šī starpība ir 23%, taču demokrātiju valstī aptaujas dalībnieki vairāk novērtējuši pozitīvi (29%) nekā kaimiņos.

Latvijā un Igaunijā demokrātija Eiropas Savienībā tiek vērtēta augstāk nekā pašu mājās, taču atšķirība nav tik izteikta kā, piemēram, Lietuvā – Igaunijai tie ir 9%, Latvijai – 8%. Abās valstīs vērojama **līdzīga tendence: demokrātijas vērtējums pašu mājās krītas** (Latvijā – par 2%, Igaunijā – par 1%), **bet uzticēšanās ES demokrātijai pieaug** (Latvijā – par 4%, Igaunijā – par 3%).

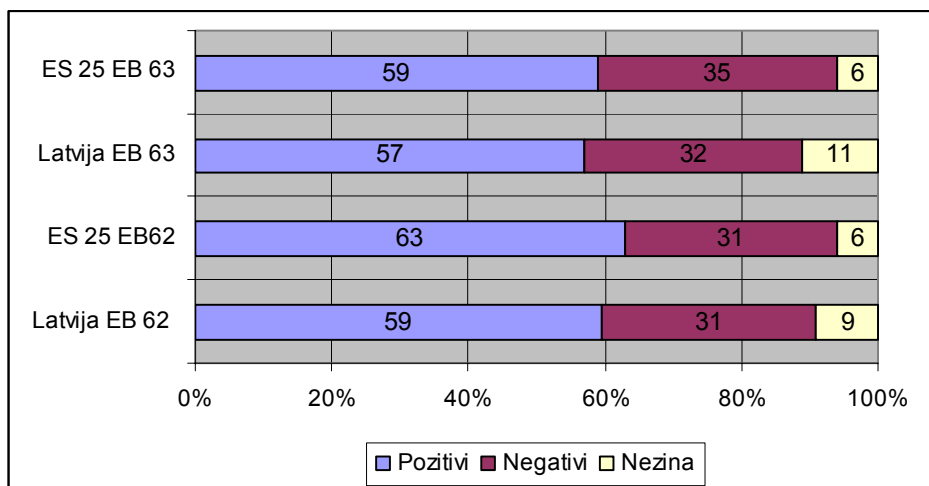
Tikai Beļģijā demokrātijas vērtējums savā valstī un ES saņēmis vienādu atbalstu – to pozitīvi vērtē 65% aptaujāto.

IV ES kā vienota Eiropas Monetārā savienība. Attieksme pret eiro Latvijā

Latvija, iestājoties Eiropas Savienībā, ir parakstījusi Līgumu, kurš paredz arī ES kopējās valūtas eiro ieviešanu. Patlaban, strauji pieaugot inflācijai, kuras

dēļ Latvija patlaban neatbilst t.s. Māstrihtas kritērijiem (tie paredz konkrētu inflācijas līmeni, valsts parāda līmeni un budžeta deficītu, ko ievērojot, valsts var pievienoties eirozonai), iestāšanās Eiropas Monetārajā savienībā (EMS) paredzama 2008. gadā.

QA28.1 Kāds ir jūsu viedoklis (esat par vai pret) attiecībā uz Eiropas Monetāro savienību ar vienotu valūtu eiro?

Ja pirms pusgada „EB 62” aptaujas laikā vairāk nekā puse (56%) aptaujāto uzskatījuši, ka nacionālās naudas vienības - lata - pastāvēšanas beigas ir viens no nepatīkamajiem notikumiem, kas saistās ar iestāšanos ES, pēdējā aptauja liecina, ka šī situācija mainījies: par 8% samazinājies to cilvēku skaits, kas uzskata, ka nacionālās valūtas zaudēšana izraisa bažas – tās pauž 48% aptaujāto. Bet 46% aptaujāto šo procesu neuzskata par negatīvu. Joprojām 6% aptaujāto, tāpat kā tas bija „EB 62” aptaujā, nav sava viedokļa šajā jautājumā. **Patlaban Latvijā attieksme pret pāreju no lata uz eiro izraisa mazāk bažu, nekā tas ir citās ārpus eiro zonas esošajās valstīs (53%).**

Taču pēdējās aptaujas dati liecina, ka atbalsts pašai Eiropas Monetārajai savienībai un eiro ir krities gan ES 52 valstīs (atbalsta 59%, samazinājums par 4%), gan arī Latvijā (atbalsta 57%, samazinājums par 2%).

Vislielākais atbalsts EMS vērojams Luksemburgā (87%), Īrijā (86%), Beļģijā (84%), Slovākijā (83%), Somijā (77%) un Francijā (76%). Vismazākais atbalsts – valstīs, kas ir ārpus EMS – Lielbritānijā (28%) un Zviedrijā (48%), kā arī Grieķijā (49%), kas bija pēdējā valsts, kura pievienojās EMS.

Baltijas valstu vidū vislielākais atbalsts EMS ir Lietuvā (60%), nedaudz mazāks – Igaunijā (59%, tikpat cik vidēji ES 25), bet vismazākais – Latvijā (57%).

Latvijā eiro ieviešanu vairāk atbalsta cilvēki ar augstāko izglītību (59%, - 7% samazinājums) un studenti (58%, -3%). Atkarībā no nodarbošanās vislielākais

atbalsts eiro ir pašnodarbināto (61%, -9%), mājsaimniecībā nodarbināto personu (70%, +4%) un vadītāju (61%, -4%) vidū. Vismazākais atbalsts ir bezdarbnieku (49%) un pensionāru (46%, -12%) vidū. Atšķirības lauku un pilsētu iedzīvotāju vidū ir minimālas. Laikā kopš „EB 62” aptaujas tās samazinājušas. Lauku ciematos eiro atbalsta 59% (+4%), lielpilsētās – 59% (-1%), mazpilsētās – 54% (-9%). Taču Rīgā atbalsts ir vislielākais – 61%.

Viedokli par Eiropas Monetāro savienību un pāreju uz eiro ietekmē cilvēka informētības līmenis. Aptauja liecina, ka tie cilvēki, kuri savas zināšanas par ES vērtē no 1 līdz 3 punktiem, EMS atbalsta vismazāk – 48% noskaņoti pozitīvi, bet 17% nav nekāda viedokļa. Vidēji informēto (4 – 7 punkti) vidū atbalstītāju skaits pieaug – 62%. Bet visvairāk informētie (8 – 10 punkti) arī vispozitīvāk vērtē pāreju uz eiro (69%). Pastāv liela atšķirība (21%) neinformētākās un informētākās sabiedrības daļas vidū.

To, ka gan ES 25, gan Latvijā, turklāt dažādās sociāldemogrāfiskajās grupās, samazinājies atbalsts EMS un eiro, var skaidrot ar kopīgo ekonomisko attīstību Eiropas Savienībā. Zemā ASV dolāra un augstā eiro kursa dēļ tie ražotāji, kas veica savas produkcijas eksportu, cieta zaudējumus. Tā kā ASV valdība ietekmēja savas valsts valūtas – dolāra - vērtību, uzturot zemu kursu attiecībā pret iero, eiropieši izjuta to, kāda nozīme ir ekonomikas politiskajai, nevis ekonomiskajai regulēšanai. Tā kā šis process nav kontrolējams un ietekmējams no ārpuses, Eiropas ražotāji piedzīvoja nedrošību par savas uzņēmējdarbības nākotni.

Kā jau iepriekš minēts, Latvijas vadošie ekonomiskie analītiķi uzskata – Latvija latu piesaistījusi eiro ekonomiski neizdevīgā laikā. Arī valdības un Latvijas Bankas pagaidām tikai vēl solītie pasākumi inflācijas ierobežošanai bijuši par iemeslu tam, lai Latvijā atbalsts eiro un EMS samazinātos.

VII Eiropas Savienības Konstitucionālais līgums jeb Līgums par Konstitūciju Eiropai

Eiropas Savienībā patlaban viena no svarīgākajām aktualitātēm ir debates par Eiropas Savienības Konstitucionālā līguma (oficiālais nosaukums „Līgums par Konstitūciju Eiropai”) nākotni. Lielā mērā šī līguma liktenis tiek saistīts ar pašas ES tālāko attīstību.

Pagaidām ES konstitucionālo līgumu (turpmāk tekstā – Līgumu) ratificējušas 12 valstis. Divas – Spānija un Luksemburga - pozitīvi nobalsoja referendumā, desmit – Austrija, Kipra, Grieķija, Ungārija, Itālija, Latvija, Lietuva, Malta, Slovākija un Slovēnija – to ratificēja nacionālajos parlamentos. Septiņas no šīm 12 valstīm ir jaunās ES dalībvalstis.

Tomēr divu valstu – Francijas un Nīderlandes - negatīvais balsojums, referendumā Līgumu noraidot, kā arī vairāku valstu – piemēram, Čehijas, Lielbritānijas, Dānijas - izziņotā Līguma „iesaldēšana” (ratifikācijas apturēšana) likusi Eiropas Komisijas viceprezidentei, komisārei Margotai Valstromai, kura ir atbildīga par ES institūciju saiknes veidošanu ar pilsoņiem, nākt klajā ar „plānu D” jeb „demokrātijas plānu” un principiāli jaunu ES komunikāciju stratēģiju. „Plāna D” mērķis ir ievērojami plašāks nekā tikai sabiedrības iepazīstināšana ar tām nostādnēm, kas ir jaunajā Līgumā. Taču šis Līgums ir labs pamats diskusijas uzturēšanai par Eiropas nākotni.

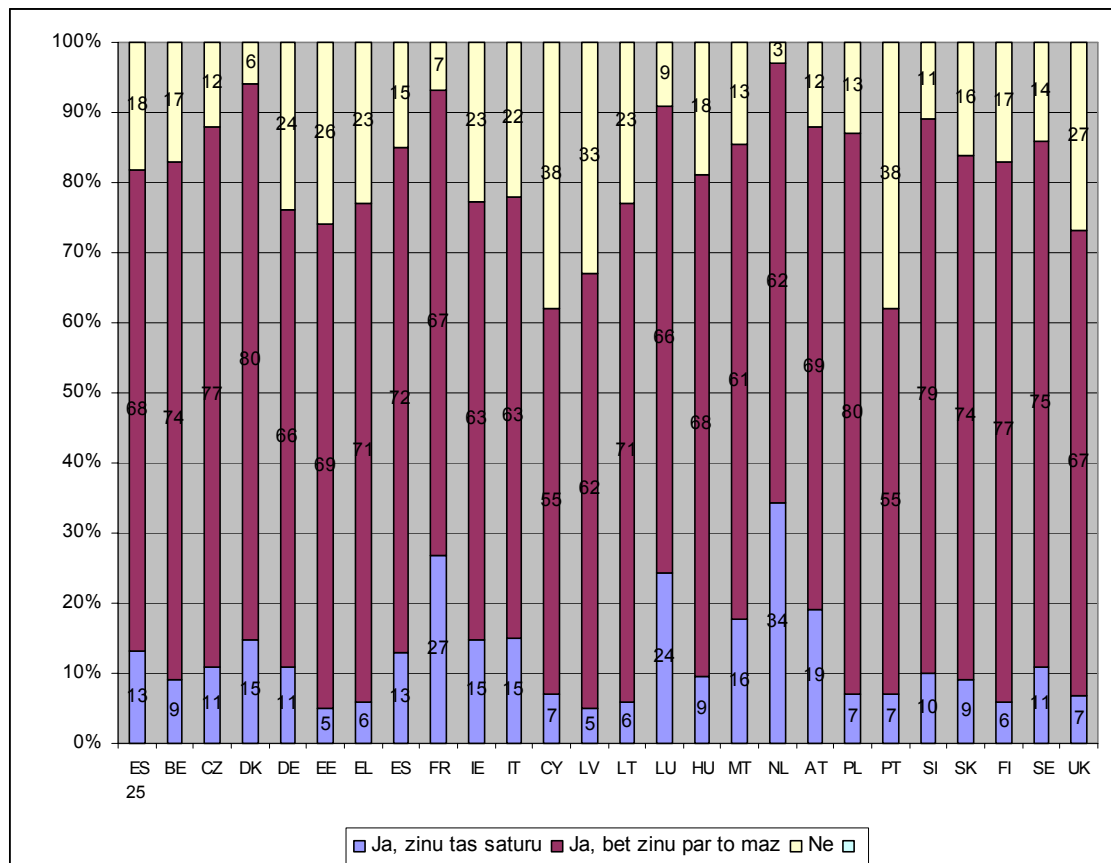
„EB 63” aptaujas dati, kuros noskaidrots, vai un cik daudz cilvēki orientējas Līguma saturā, liecina, ka **apgalvojums par to, ka Nīderlandes un Francijas pilsoņi neesot zinājuši, par ko referendumā balso, un šim balsojumam bijuši vairāk iekšpolitiski motīvi, nav vērtējams viennozīmīgi.**

Nīderlandē ir visvairāk aptaujāto, kas vai nu ļoti labi orientējas Līguma tekstā (34%) vai ar to iepazīnušies vispārīgi (62%) – kopā ņemot, 96% ir vairāk vai mazāk informēti par Līgumu. Francijā tādu attiecīgi ir 27% un 63%, kopā – 89%, Luksemburgā – 24% un 66%, kopā – 90%. Tas liecina, ka sabiedrība referendumam gatavojusies, padziļināti iepazīstoties ar Līgumu.

Lielākas bažas izraisa fakts, ka **vairākās valstīs, kurās Līgumu ir ratificējis nacionālais parlaments, zināšanu līmenis ir nepietiekams.** Tā tas ir Grieķijā, Itālijā, Lietuvā, Ungārijā. Visvājāk savu informētību par Līgumu raksturo Kipras aptaujātie iedzīvotāji, kur 38% neko par Līgumu nav dzirdējuši, 7% tajā orientējas labi, 55% ar to daudz maz iepazīnušies. (Tādi paši rezultāti ir arī Portugālē, taču šī valsts Līgumu vēl nav ratificējusi.)

Trešo vietu vissliktāk informēto valstu grupā ieņem Latvija, kur par Līgumu neko nezina 33% aptaujāto. Latvijā un Igaunijā ir vismazāk to cilvēku, kas pamatīgāk iepazīnušies ar Līguma saturu – tikai 5%. Tas ir 2,5 reizes mazāk nekā vidēji ES 25 valstīs.

QC1 Vai jūs personīgi esat dzirdējis/-usi par Eiropas Savienības Konstitucionālo līgumu?

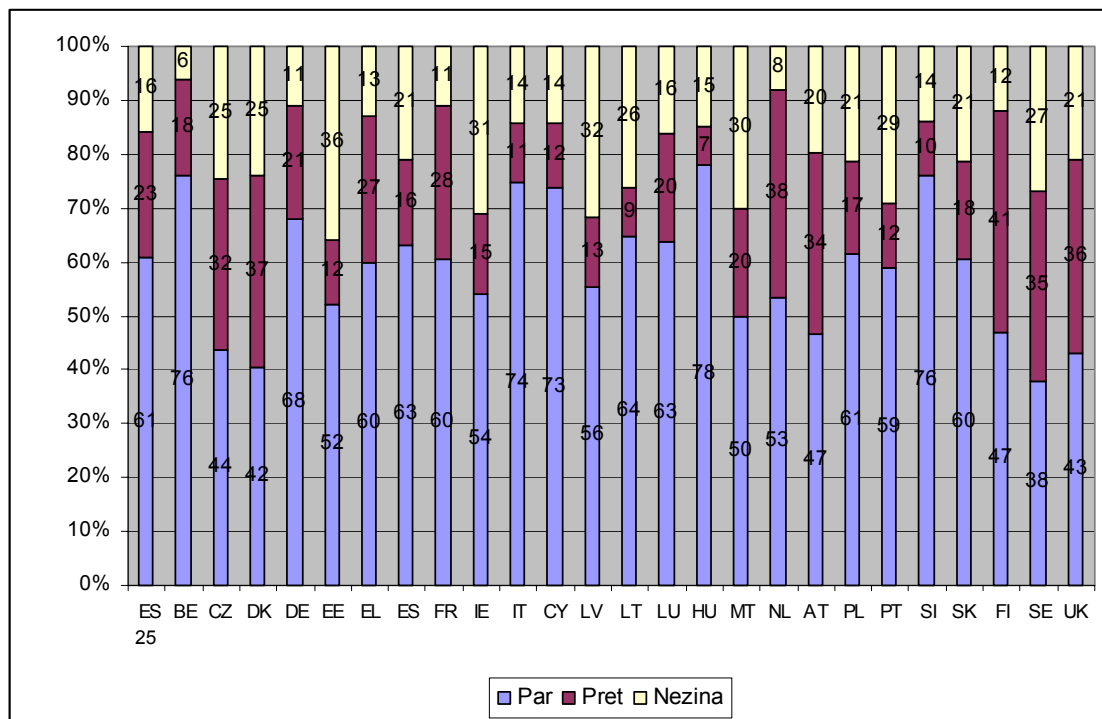

Sociāldemogrāfiskie dati liecina, ka Latvijā par Līgumu vislabāk ir informēti studenti – 12% uzskata, ka ir ļoti labi informēti, bet 66% - informēti, taču nepietiekami. Toties tikai 1% speciālistu un ierēdņu uzskata, ka ir ļoti labi informēti. 29% no tiem, kas vērtē savas zināšanas par ES ar 8 – 10 punktiem, uzskata, ka Līgumu pārzina ļoti labi. Diemžēl kopumā tie ir tikai 54 cilvēki no 1015 aptaujātajiem.

Situācija, kad valstu nacionālie parlamenti ratificē visas Eiropas nākotnei nozīmīgu dokumentu, neņemot vērā to, ka valsts pilsoņi par to ir nepietiekami informēti, neatbilst demokrātijas principiem.

Latvijas politiķu publiskie apgalvojumi, ka „vienkāršais cilvēks šo Līgumu nesapratis”, ir pretrunā ar „EB 63” aptaujas datiem, kas liecina – lielākajā daļā valstu neatkarīgi no tā, vai ticis organizēts referendums, vai arī Līguma ratifikācija ir pat iesaldēta, informētības līmenis par to pārsniedz 80%.

QA28.5 Vai jūs esat par vai pret ES Konstitucionālo līgumu?

Analizējot aptaujas datus, kuros respondenti atbild uz jautājumu, vai viņi ir par vai pret Līgumu, redzams, ka Latvijas gadījumā tie sasaucas ar cilvēku informētības līmeni. Par Līgumu nav dzirdējuši 33% aptaujāto, bet sava viedokļa – par vai pret - nav 32% aptaujāto.

Latvijā laikā pēc „EB 62” par 5% ir samazinājies Līguma atbalstītāju skaits un par 5% pieaudzis to aptaujāto skaits, kam nav sava viedokļa. Tas lielā mērā izskaidrojams ar regulāras, mērķtiecīgas informēšanas trūkumu un Latvijas pilsoņu bažām, vai šis apjomīgais dokuments, kurš ilgu laiku noteiks Eiropas virzību, nesatur valstij neizdevīgus nosacījumus.

Tajā pašā laikā vērojams, ka, piemēram, Dānijā, Čehijā, Austrijā, Zviedrijā un Somijā, kur sabiedrības informētības līmenis ir augstāks par vidējo, Līgumu atbalsta mazāk par 50% aptaujāto. Turklāt ES 25 valstīs kopumā atbalsts Līguma ir sarucis – patlaban tas ir 61% (-7%). Pret Līgumu iestājas 23% (+6%).

Lai noskaidrotu, kādas ir patiesās zināšanas par Līgumu, aptaujas dalībniekiem tika uzdoti konkrēti jautājumi. Atbildes uz tiem liecina, ka patiesais neinformētības līmenis Latvijā, iespējams, ir vēl lielāks, nekā to vērtē aptaujātie.

QC5.1 – C5.6 Pasakiet par katru tēzi, vai tā atbilst vai neatbilst tam, kas paredzēts ES Konstitucionālajā līgumā! (Izcelti patiesie apgalvojumi. – Aut.)

Tēze	Pareizi (%)	Nepareizi (%)	Nezinu (%)
1. Tiks izveidots ES ārlietu ministra amats.	35	10	55
2. Vismaz vienam miljonam ES pilsoņu būs tiesības ierosināt kāda ES likuma pieņemšanu.	23	23	55
3. ES padomes prezidentu tiešās vēlēšanās ievēlēs ES pilsoņi.	25	28	47
4. Tiks radīts tiešais Eiropas nodoklis.	23	20	57
5. Tiks likvidēta nacionālās valsts pilsonība.	15	45	40
6. ES dalībvalsts, ja to vēlēsies, varēs izstāties no Eiropas Savienības	41	18	41

Atbildi „nezinu” vidēji ES izvēlējušies apmēram 30%, bet Latvijā – apmēram 49% aptaujāto. ES 25 visvairāk pareizu atbilžu bija uz jautājumu par nacionālās valsts pilsonības izzušanu – 63% zināja, ka tas ir nepatiess. Arī Latvijā par šo jautājumu bija vislabākās zināšanas - pareizi atbildēja 45% aptaujāto. Puse ES 25 respondentu (50%) pareizi atbildēja, ka tiks izveidots ES ārlietu ministra amats (Latvijā – 35%). 43% aptaujāto eiropiešu zināja, ka dalībvalstij būs tiesības izstāties no ES. Latvijā šis rādītājs bija vistuvākais ES 25 vidējam – 41% atbildēja pareizi.

Atbildes uz konkrētiem jautājumiem liecināja, ka objektīvais zināšanu novērtējums atbilda aptaujas dalībnieku pašnovērtējumam. Tajās valstīs, kuru iedzīvotāji sevi uzskatīja par vairāk informētiem, pareizo atbilžu bija vairāk. **Tomēr kopīgā tendence visā ES 25 aptaujā liecina – zināšanu līmenis par Līgumu patiesībā ir zemāks nekā to pašvērtējums.**

QC3 Kādu iemeslu dēļ jūs atbalstāt ES Konstitucionālo līgumu?

Tēze	ES 25 (%)	Latvija (%)
1. Tas nodrošina Eiropas Savienības tālāku veidošanu.	36	29
2. Tas nepieciešams, lai jaunās dalībvalstis varētu integrēt ES.	18	13

3. Tas vajadzīgs, lai labi tiktu vadīts ES institūciju darbs.	30	24
4. Tas ir solis pretī sociālās Eiropas modelim.	16	10
5. Tas stiprina eiropiskās identitātes izjūtu.	23	14
6. Tas ir pamats īstai, patiesai ES pilsonībai.	14	11
7. Tie ir pirmie soļi Eiropas politiskās vienotības virzienā.	20	12
8. Tas Eiropas Savienību padarīs spēcīgāku par ASV.	22	5
9. Es vienmēr esmu atbalstījis/-usi Eiropas uzbūvi.	14	11
10. Tas stiprina Eiropas demokrātiju un palīdz ņemt vērā tās pilsoņu intereses.	20	14
11. To atbalsta valdība/ politiskās partijas.	4	2
12. Šajā līgumā nesaskatu nekā sliktā.	10	17
13. Cits iemesls.	11	6
14. Nezinu.	8	9

Iemesli, kāpēc cilvēki Latvijā un pārējā ES atbalsta Līgumu, ir atšķirīgi.

Vienojošs ir secinājums, ka **Līgums nodrošinās ES tālāku attīstību** – ES 25 šādu uzskatu atbalsta 36% aptaujāto, un tas ir galvenais pozitīvais motīvs gan Latvijā, gan arī Čehijā, Beļģijā, Vācijā, Francijā, Zviedrijā.

Otrajā vietā – **ES institūciju darbības uzlabošana**. ES 25 tā uzskata 30% aptaujāto (tā tas ir arī Latvijā). Bet īpaši svarīgi tas šķiet Vācijas, Beļģijas, Īrijas, Kipras un Austrijas iedzīvotājiem.

Trešais nozīmīgākais ES 25 iedzīvotāju motīvs – **eiropiskās identitātes stiprināšana** (23%). Tas šķiet nozīmīgi Beļģijas, Vācijas, Īrijas, Luksemburgas un Austrijas iedzīvotājiem. Latvijā šis motīvs nešķiet pārāk nozīmīgs (14%).

Visvairāk no ES vidējiem rādītājiem atšķiras Latvijas respondentu viedoklis par to, ka Līgums varētu palīdzēt Eiropas Savienībai kļūt pārākai par ASV. ES vidēji šis šķiet daudz nozīmīgāks motīvs (22%) nekā Latvijā (5%). Visvairāk uz ekonomisko pārākumu pār ASV cer Vācija, Beļģija, Francija, Austrija.

Latvijā, Polijā, Portugālē, un Beļģijā ir vislielākais skaits aptaujāto, kuri uzskata, ka Līgums ir pieņemams, jo „tajā nav nekā sliktā”.

QC4 Kādu iemeslu dēļ jūs neatbalstāt ES Konstitucionālo līgumu?

Tēze	ES 25 (%)	Latvija (%)
1. Līguma pieņemšana virzās uz priekšu pārāk ātri	14	6
2. Valstiskās suverenitātes zaudēšana.	32	19
3. Līgums nav pietiekami visaptverošs.	3	3
4. Tas paredz pārāk liberālu ekonomiku.	9	5
5. Tas neparedz pietiekami sociālu Eiropu.	15	5
6. Līgums pārāk daudz ko regulē, tas ir pārāk tehnisks, ar juridiskiem formulējumiem.	14	6
7. Informācijas trūkums par Līgumu.	28	42
8. Nevēlos, lai ES pievienotos Turcija.	15	1
9. Tas nav pietiekami demokrātisks.	11	4

10. Valdība vai kāda politiskā partija iestājas pret Līgumu.	6	4
11. Esmu pret Eiropas tālāku integrāciju.	12	10
12. Līgumā nesaskatu nekā pozitīvu.	20	12
13. Līgumā nav atsaucis uz kristietību kā Eiropas garīgo pamatu.	6	4
14. Cits iemesls.	17	5
15. Nezinu.	5	9

Iemesli, kāpēc cilvēki nevēlas atbalstīt Līgumu, katrā valstī ir vēl atšķirīgāki nekā tie, kāpēc Līgums tiek atbalstīts. Tā motivācija, kas ir nozīmīga Latvijā, nereti ļoti atšķiras no citu valstu pilsoņu motivācijas.

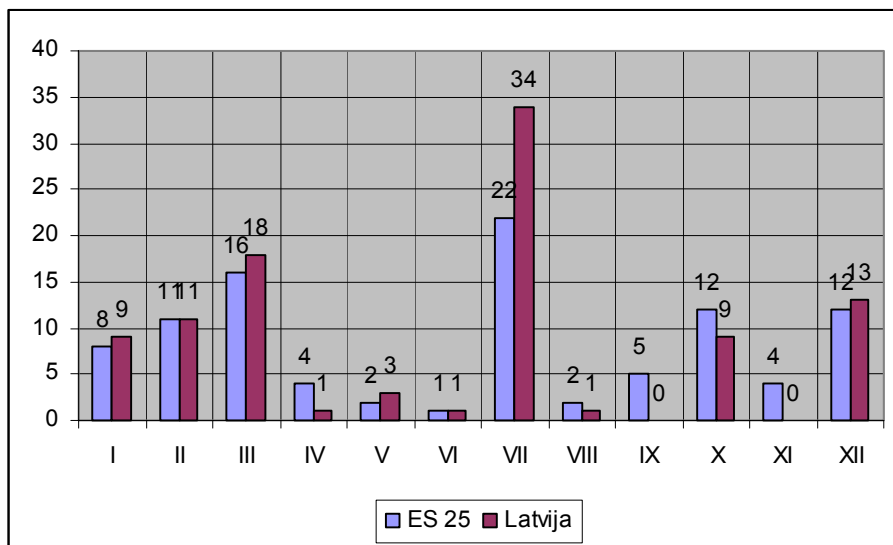
Ir viens iemesls, kurš dominē visu valstu aptaujās: tā ir **valstiskās suverenitātes zaudēšana**, kas tiek saistīta ar Līguma stāšanos spēkā. ES 25 vidēji šim viedoklim piekrīt 32% aptaujāto, Latvijā šis iemesls arī šķiet otrs nozīmīgākais – tā uzskata 19% respondentu. Taču Čehijā un Dānijā tā domā ievērojami vairāk cilvēku - 42%, Vācijā – 45%, Lielbritānijā – 42%, Īrijā – 41%.

Latvijā, pamatojot negatīvo attieksmi, pirmajā vietā ir **informācijas trūkums par Līgumu** (42%). Augstāks rādītājs ir tikai Portugālē (48%). Šis iemesls ES 25 valstu vidējo rādītāju vidū ieņem otro vietu (28%). Taču šī lielā atšķirība (20%) liek pievērst vairāk uzmanības tam, kādā veidā un cik atbilstoši dažādu sociāldemogrāfisko grupu uztveres īpatnībām un interesēm Latvijas iedzīvotāji tiek informēti par Līgumu.

Ļoti līdzīga ir atbilde, kas gan ES 25 (20%), gan Latvijā (12%) ieņem trešo vietu – **nespēja Līgumā saskatīt kaut ko labu**. Arī tas netieši liecina, ka sabiedrība nav pietiekami informēta, jo Līgums, kurš ir apmēram 400 lappušu biezs, satur tādas pozīcijas, kuras tiek vērtētas gan pozitīvi, gan negatīvi, tāpēc šāds vispārējs apgalvojums arī liek domāt par informēšanas stratēģijas pilnveidošanu.

Vislielākās atšķirības ir vērojamas, dažādu valstu iedzīvotājiem atbildot uz jautājumu, **vai negatīvo attieksmi pret Līgumu nosaka Turcijas iespējamā pievienošanās ES**. Latvijā šis tiek uzskatīts par pašu maznozīmīgāko negatīvo faktoru (1%). Taču Luksemburgā to par svarīgu uzskata 42% aptaujāto, Vācijā – 29%, Austrijā – 27%, Beļģijā – 24%, Francijā – 20%. Tā kā dažādu valstu uzskatos pastāv šādas galējības, vidējais ES 25 rādītājs ir 15%, tomēr lielās atšķirības vērtējumā nav vēlams ignorēt.

QC6 Kam jūs, saņemot informāciju par ES Konstitucionālo līgumu, uzticaties visvairāk?

I – Eiropas Komisija

II – Eiropas Parlaments

III – Valsts valdība

IV – Valsts politiskās partijas

V – Vietējie informācijas centri

VI – Reliģiskās organizācijas

VII – Žurnālisti

VIII – Arodbiedrības

IX – Patērētāju organizācijas

X – Paziņas un draugi

XI – Cits

XII – Nezinā

Latvijā auditorija visvairāk uzticas **žurnālistu** sniegtajai informācijai par Līgumu (34%). Šis ir pats augstākais rādītājs visā ES, kur vidējais rādītājs ir 22%. Žurnālistiem visvairāk uzticas cilvēki vecumā no 25 līdz 39 gadiem, kā arī tie, kas ieguvuši tikai pamatizglītību (43%). Profesionālās piederības ziņā nozīmīgu atšķirību nav. Atkarībā no dzīvesvietas žurnālistiem visvairāk uzticas Zemgales iedzīvotāji (45%), vismazāk – kurzemnieki (23%). Žurnālistu paustajam vairāk uzticas vīrieši (36%) nekā sievietes (31%).

Igaunijā uzticēšanās žurnālistu sniegtajai informācijai ir tikai 17%, Lietuvā – 19%. Nevienā valstī šis rādītājs nepārsniedz 30%. Liela uzticēšanās žurnālistu paustajam vēl ir arī Spānijā (27%), Polijā (27%) un Īrijā (26%), tomēr, salīdzinot ar mūsu valsti, starpība ir ievērojama – 7 – 8%. Aptaujas datus redzama atgriezeniskā saikne: sabiedrība vairāk uzticas tiem, kas ar viņu visvairāk un ieinteresētāk par šo jautājumu runā. Tomēr, tā kā žurnālistu informētības līmenis par Līgumu ļoti lielā mērā ir viņu pašu iniciatīvas rezultāts, lielā uzticēšanās masmediju sniegtajai informācijai var radīt arī nejaušus, pat sagrozītus priekšstatus sabiedriskajā apziņā. Latvijā ir divi sabiedriskie mediji – Latvijas Televīzija un Latvijas Radio, kur šāda informēšana varētu tikt ietverta nacionālajā pasūtījumā. Taču pārēji drukātie un elektroniskie mediji ir privāti, un paļaušanās uz to, ka šie mediji veiks lielāko sabiedrības informēšanas darbu, nav valstiski tālredzīga.

Pozitīvi vērtējams tas, ka sabiedrība uzticas **valdības** sniegtajai informācijai par līgumu (18%). Šis rādītājs ir augstāks nekā vidēji ES 25 (16%). Tas liecina, ka Ārlietu ministrijas aktivitātes ir guvušas pozitīvu rezonansi. Valdības teiktajam visvairāk uzticas cilvēki, kas ir vecāki par 55 gadiem (26%),

profesionālajās grupās – pensionāri (25%), pašnodarbinātie (25%) un mājāsaimniecībā nodarbinātās personas. Tam, ko Līguma sakarā saka valdība, vairāk uzticas sievietes (19%) nekā vīrieši (16%).

Trešais uzticamākais informācijas avots, pēc Latvijas iedzīvotāju domām, ir **Eiropas Parlaments** (11%, tikpat, cik vidēji ES 25). Latvijā tam visvairāk uzticas jauni cilvēki (15 – 24), kā arī studenti (20%) un vadītāji (19%).

Latvijā ir ļoti zems uzticēšanās līmenis **politisko partiju** sniegtajai informācijai par Līgumu (1%). Tas zināmā mērā skaidrojams ar partiju centieniem ikvienu politisku jautājumu izmantot savu iekšpolitisko mērķu interesēs. Tuvojoties Saeimas vēlēšanām (2006. gada oktobris), tāpat kā tas bija pirms pašvaldību vēlēšanām (2005. gada marts), šī tendence redzama saistībā pat ar jautājumiem, kas nav saistīti ar konkrētās partijas politisko programmu. Tāpēc, pat ja partijas sniedz objektīvu informāciju, tomēr sabiedrībā tā tiek uzskatīta par populistisku un tendenciozu. Vecuma grupās no 25 – 29 gadiem un pēc 55 gadiem politisko partiju sniegtajai informācijai netic pilnīgi neviens (0%). Tāpat uzskata pašnodarbinātie, vadītāji, speciālisti, ierēdņi un pensionāri (0%).

Tendence neuzticēties partiju viedoklim par Līgumu novērojama gandrīz visās ES valstīs. Izņēmums ir tikai Dānija (25%) un Zviedrijā (14%). Taču Dānijā ir visaugstākais uzticēšanās līmenis politiskajām partijām kopumā (51%), un arī Zviedrijā tas ir samērā augsts (22%).

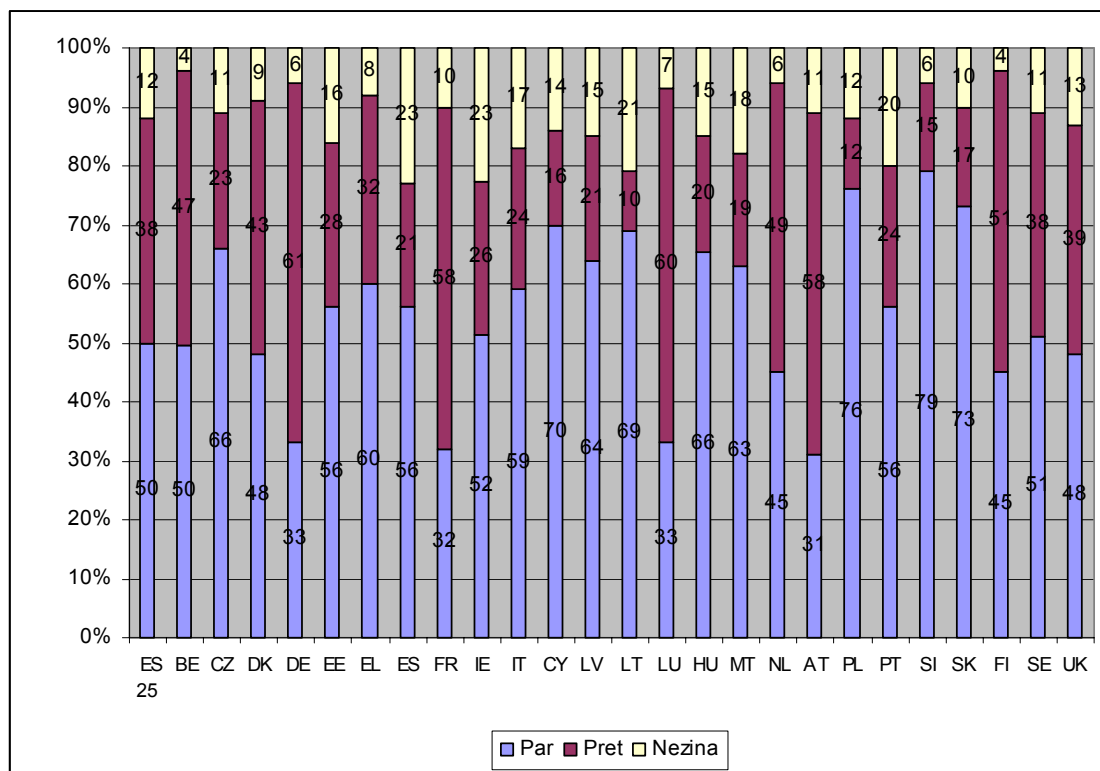
Latvijā visvairāk cilvēku, kas nezina, kam varētu uzticēties jautājumos, kas attiecas uz Līgumu, ir pensionāru (19%), kā arī pašnodarbināto (18%) un bezdarbnieku (17%) vidū. Jo mazāk kāds zina par ES, jo mazāk uzticas informācijas avotiem – tā jāsecina, uzzinot, ka 20% cilvēki, kas savas zināšanas par ES vērtē ar atzīmēm no 1 līdz 3, nezina, kam uzticēties Līguma jautājumos. To vidū, kuri savas zināšanas vērtē no 4 līdz 7, šādu nezinātāju ir 10%, bet vislabāk informēto (8 – 10) vidū – 5%.

VIII Latvijas iedzīvotāju attieksme pret ES tālāku paplašināšanos

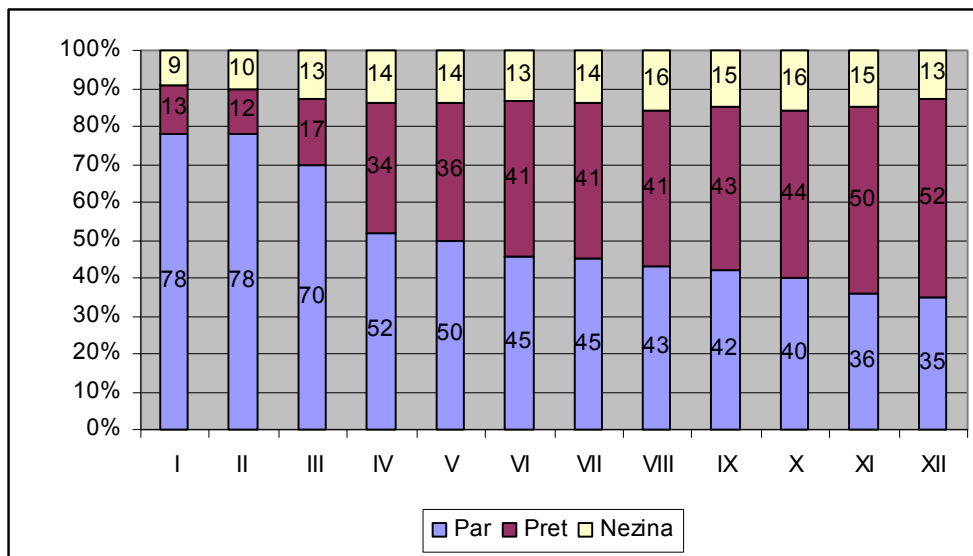
Attiecībā uz Eiropas Savienības tālāku paplašināšanos visu 25 dalībvalstu vidū valda ļoti pretrunīgi viedokļi. Visā ES šo paplašināšanos atbalsta vidēji 50% aptaujāto. Taču tas svārstās no augstākajam - 79% Slovēnijā līdz zemākajam – 31% Austrijā un 32% Francijā.

Jaunajās dalībvalstīs attieksme pret ES tālāku paplašināšanos kopumā ir pozitīvāka nekā vecajās. Nevienā no tām atbalsts šim procesam nav zemāks par vidējo ES 25 rādītāju, vidēji ES 10 tas ir augstāks par 60%.

QA28.4 Kāds ir jūsu viedoklis par Eiropas Savienības tālāku paplašināšanos?

QB2.1 – B.12 Runājot par katru no minētajām valstīm, kuras iestāšanos Eiropas Savienībā jūs atbalstāt? (ES 25 vidējie rādītāji.)

I – Šveice

II – Norvēģija

III – Islande

IV – Horvātija

V – Bulgārija

VI – Rumānija

VII – Ukraina

VIII – Maķedonija

IX – Bosnija un Hercegovina

X – Serbija un Melnkalne

XI – Albānija

XII – Turcija

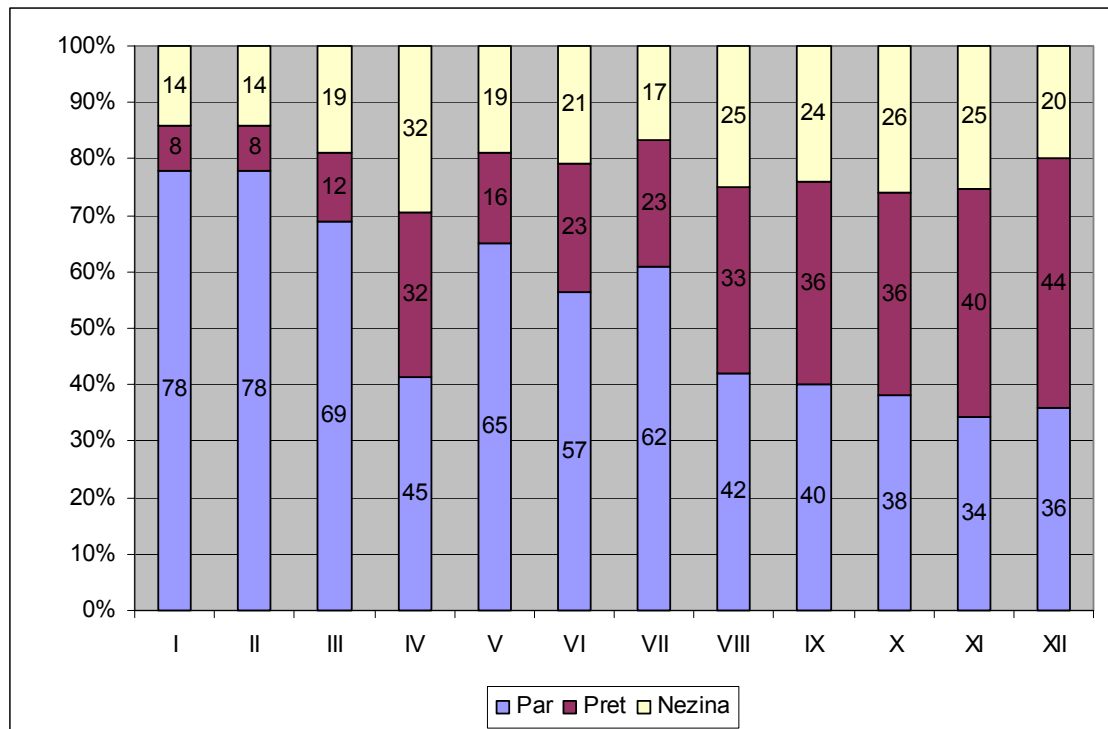
Vislielāko atbalstu ieguvušas tās Rietumeiropas valstis, kuras pašas neizrāda aktīvu vēlēšanos iestāties ES vai pat vairākkārt nobalsojušas pret to. Pretrunīga attieksme ir pret tām kandidātvalstīm, kuras ES gatavojas pievienoties jau 2007. gadā.

- **Rumānijai** veco dalībvalstu jeb ES 15 vidū ir tikai 41% atbalsts (ES 10 tas ir 58%). Vismazāk šo valsti ES sastāvā vēlas redzēt Austrijas (17%) un Vācijas (28%) aptaujātie iedzīvotāji. Taču vispozitīvāk noskaņotā valsts visā ES ir Zviedrija, kur 68% atbalsta Rumānijas iestāšanos ES.
- **Bulgārijai** atbalsts veco ES valstu vidū ir nedaudz lielāks – 43% (ES 10 – 70%). Atkal viszemākais atbalsts ir Austrijā (21%) un Vācijā (35%), bet visaugstākais – Polijā (75%) un Slovākijā (72%).
- Vispretrunīgākā attieksme valda attiecībā uz **Turcijas** iestāšanos ES. Vidēji to atbalsta 35% ES 25 iedzīvotāju. Vecajās dalībvalstīs šis atbalsts ir tikai 32%, bet ES 10 – 48%.

Austrijā un Kiprā pat 80% aptaujāto nevēlas, lai Turcija tiek uzņemta ES sastāvā. Negatīvas noskaņas valda arī citur: Vācijā 74%, Francijā un Grieķijā 70%, Somijā 66%, Dānijā 62% un Beļģijā 61% aptaujāto nevēlas, ka šī valsts nākotnē varētu būt ES dalībvalsts.

Vispozitīvāk pret Turciju kā ES dalībvalsti izturas Polija (54%), Slovēnija (53%), Zviedrija (50%) un Ungārija (51%). Bet tā kā 2005. gada 3. oktobrī ar Turciju tiks uzsāktas iestāšanās sarunas ES, Eiropas Komisijai un citām ES vadošajām institūcijām būs jārisina ļoti sarežģīts diplomātisks uzdevums: kā pildīt Turcijai dotos solījumus, bet nenonākt pretrunā ar esošo ES dalībvalstu pilsoņu pagaidām tik negatīvo attieksmi.

QB2.1 – B.12 Runājot par katru no minētajām valstīm, kuras iestāšanos Eiropas Savienībā jūs atbalstāt? (Latvijas vidējie rādītāji.)

I – Šveice

II – Norvēģija

III – Islande

IV – Horvātija

V – Bulgārija

VI – Rumānija

VII – Ukraina

VIII – Maķedonija

IX – Bosnija un Hercegovina

X – Serbija un Melnkalne

XI – Albānija

XII – Turcija

Latvijā 64% aptaujātie iedzīvotāji atbalsta tālāku ES paplašināšanos. Tas ES 25 valstu vidū ir **7. augstākais rādītājs**. Latvijā respondenti ir pozitīvi noskaņoti pret Bulgārijas (65%) un Rumānijas (57%) iestāšanos ES. **Taču attiecībā pret Turciju aptaujāto vidū valda piesardzīga attieksme: tikai 36% atbalsta tās pievienošanos ES, bet 20% nav sava viedokļa.**

Sabiedriskās domas noskaņojums ir pretrunā ar Latvijas ārpolitikas veidotāju oficiāli pausto atbalstu Turcijas iestāšanai Eiropas Savienībā, ja šī valsts izpilda visus iestāšanās kritērijus

Sociāldemogrāfisko datu analīze liecina, ka ES paplašināšanos visvairāk atbalsta jaunieši vecumā no 15 līdz 24 gadiem un studenti (73%). Atkarībā no profesijas vislabvēlīgāk pret šo procesu noskaņoti fiziskā darba strādnieki un mājāsaimniecībā nodarbinātas personas (71%), kā arī vadītāji (67%). Labvēlīgāk noskaņoti pret ES paplašināšanos ir tie cilvēki, kuri savas zināšanas par ES vērtē kā viduvējas (no 4 līdz 7 punktiem) – 69%. Šo procesu vismazāk atbalsta cilvēki, kas vecāki par 55 gadiem (56%), ar pamatizglītību (54%), kā arī pašnodarbinātie

(54%). Lielo pilsētu iedzīvotāji paplašināšanās procesu atbalsta mazāk (58%) nekā lauku iedzīvotāji (67%) un mazpilsētu iedzīvotāji (66%).

IX Secinājumi

„Eurobarometer Standard” pētījums Latvijā kā ES dalībvalstī tiek veikts otro reizi. Šī pētījuma dati liecina par to, kā Latvijā ticis novērtēts pirmais aktīvās līdzdalības gads ES.

Sociālekonomiskās situācijas vērtējums un apmierinātība ar dzīvi

Eiropas Savienības 25 dalībvalstu iedzīvotāju vidū valda diezgan liela apmierinātība ar dzīvi - 80% apmierināto, bet tikai 19% neapmierināto. Taču pēdējā pusgada laikā salīdzinājumā ar „EB Standard 62” rādītājiem apmierinātība ar dzīvi ES 25 tomēr nedaudz kritusies.

Taču Latvijā šī pusgada laikā par 3% ir pieaudzis to cilvēku skaits, kuri ar dzīvi ir pilnībā apmierināti, bet par 3% samazinājies ļoti neapmierināto skaits. Arī diezgan apmierināto skaits pieaudzis, sasniedzot 53%, bet ne pārāk apmierināto skaits samazinājies par 2%, nu sastādot 32%. **Tik liels pozitīva vērtējuma pieaugums nav vērojams nevienā citā no 25 ES dalībvalstīm.** Tomēr Latvijā joprojām apmierinātība ar dzīvi nesasniedz ne ES 25 vidējos rādītājus (80%), ne arī pārējo valstu līmeni. Lai gan Latvijā joprojām saglabājusies augsta inflācija augsts bezdarba līmenis ES valstīs, **pozitīvās pārmaiņas sabiedriskajā domā liecina, ka Latvijas iedzīvotāji pamazām adaptējas jaunajā sociālekonomiskajā situācijā pēc pievienošanās ES.**

ES 25 valstu pilsoņi uzskata, ka nākamajā gadā vairāk labu pārmaiņu notiks viņu pašu dzīvē (vidēji 34%), nevis valstī kopumā (vidēji 19%). **Latvija pārējo ES valstu vidū izceļas ar ļoti lielu pozitīvo prognožu pieaugumu.** „EB 62” aptaujā uz pozitīvām pārmaiņām nākamā gada laikā Latvijā cerēja tikai 33% aptaujāto, bet patlaban to jau ir 42%. Jūtami samazinājies pesimistu skaits (- 3%) un to, kas domā, ka pārmaiņu nebūs (-5). **Salīdzinot ar iepriekšējo aptauju „EB 62”, Latvijā optimisms attiecībā uz nākotnes prognozēm ievērojami pieaudzis (42%, +9%).**

Mūsu valstī cilvēki cer uz labām pārmaiņām savas mājāsaimniecības finansiālās situācijas nostiprināšanā. Optimisma līmenis pusgada laikā (pēc „EB 62”) pieaudzis par 5%, bet samazinājies to cilvēku skaits, kas paredz turpmāku situācijas pasliktināšanos (-4%). **Baltijas valstu vidū Latvijas iedzīvotāji šajā ziņā ir vislielākie optimisti.**

Attiecībā uz savu **darba dzīvi** tuvākajā nākotnē Latvijas iedzīvotāji ir noskaņoti arvien pozitīvāk – pieaudzis to aptaujāto skaits, kuri uzskata – situācija uzlabosies (24%, + 3%). **Šis rādītājs ir augstāks par ES vidējiem datiem.** Bet samazinājies to cilvēku skaits, kas domā, ka viņu darbs ir apdraudēts (8%, - 3%). Šis rādītājs ir zemāks nekā vidēji ES 25.

Trīs Baltijas valstu vidū Latvijā joprojām vērojami viszemākie rādītāji gan attiecībā uz pašu dzīves perspektīvas vērtējumu, gan uz prognozēm par valsts ekonomisko izaugsmi. Taču mūsu valstī atšķirībā no Lietuvas un Igaunijas, kur dominē pesimistiskas nākotnes prognozes, vērojama **optimisma pieauguma** tendence.

Latvijā optimisma līmenis attiecībā uz nākamajiem 12 mēnešiem gan indivīda, gan valsts dzīvē nesasniedz pašu labklājīgāko ES 25 valstu līmeni, taču tas **kopumā ir augstāks nekā vidējais ES 25 līmenis.**

Latvijas pilsoņu uzticēšanās nacionālajām un starptautiskajām institūcijām

ES 25 vidējais uzticēšanās līmenis politiskajām partijām ir 19%. **Pozitīvas tendences vērojamas arī Latvijā, kur uzticēšanās partijām pusgada laikā pieaugusi par 4% un nu sasniedz 10%.** Baltijas valstu vidū Latvijas rādītāji pērnās - „EB 62” - aptaujas laikā bija viszemākie. Taču patlaban tie ir tādi paši kā Lietuvā, kur politiskajām partijām arī uzticas 10% (tur vērojams ievērojams uzticēšanās kritums – 7%).

ES 25 vidējais uzticēšanās līmenis nacionālajam parlamentam pusgada laikā piedzīvojis 3% kritumu, bet **Latvijā uzticēšanās līmenis parlamentam (Saeimai) pieaudzis par 6% un nu sastāda 27%** (šis rādītājs gan joprojām ir zemāks par vidējo ES 25 rādītāju).

ES 25 uzticēšanās nacionālajai valdībai nedaudz samazinājies (-3%, salīdzinot ar „EB 62”). **Taču Latvijā šis uzticēšanās līmenis ir ievērojami pieaudzis un nu ir 35%, (+8%), pārsniedzot vidējo līmeni ES 25.** Pozitīvi vērtējams fakts, ka Latvijā pieaudzis uzticēšanās līmenis politiskajām un valsts varas institūcijām – neraugoties uz to, ka valstij jāsaskaras ar ievērojamām ekonomiskām problēmām. Šis pozitīvais process liecina, ka Latvijā, neraugoties uz ekonomiskajām problēmām un iekšpolitiskajām pretrunām, attīstās demokrātijas procesi.

Uzticēšanās tiesu sistēmai Latvijā ir zemāka (37%) nekā vidēji ES 25 (50%). **Tomēr gan ES vidēji, gan Latvijā vērojams uzticēšanās pieaugums tiesu varai.** Pēdējā laika aktivitātes, kuras veikusi LR valdība un Tieslietu ministrija, aktīvi pievēršoties jautājumam par tiesnešu, prokuroru, policistu korumpētības izskaušanu, kā arī Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja darbība un citi līdzīgi pasākumi pozitīvi ietekmējuši sabiedrisko domu.

Uzticēšanās līmenis Eiropas Savienībai visās 25 valstīs pusgada laikā ir krities un nu tas sastāda 44%. **Latvijā uzticēšanās ES ir joprojām ir lielāka nekā nacionālajām politiskajām institūcijām.** Tā pusgada laikā nedaudz pieaugusi un nu sasniedzis 48%, par 4% pārsniedzot ES 25 vidējos rādītājus. Latvijā vērojams, ka pozitīvā attieksme pret ES pieaug, turpretī kaimiņos tā krītas (Igaunijā - par 4%, Lietuvā - par 12%)

Vērojama tendence: vecajās (ES 15) dalībvalstīs uzticēšanās Eiropas Savienībai samazinās, bet jaunajās dalībvalstīs tā pakāpeniski pieaug.

Eiropas Savienības tēls un priekšstati par savienību

Latvijas iedzīvotāju vidū attiecībā uz Eiropas Savienību dominē galvenokārt neitrāls tēls – ne īpaši pozitīvs, ne arī negatīvs. Neitrālu vērtējumu sniedz apmēram 40% aptaujāto. Adekvāti secinājumi bija arī iepriekšējā, „EB 62” aptaujā. Atšķirībā no pārējo ES 25 valstu rādītājiem Latvijā nav izteiktu simpātiju vai antipātiju pret ES.

Aptaujas dati liecina, ka ES 15 attieksme pret ES tēlu kopumā ir negatīvāka nekā ES 10. ES 15 pozitīvs ES tēls ir 47% aptaujāto vidū, negatīvs – 20%, bet ES 10 pozitīvs ir 48% aptaujāto vidū, negatīvs – 13%.

Ar ko Eiropas Savienība asociējas Latvijā?

Latvijas aptaujas dalībnieku vidū, tāpat kā visā Eiropas Savienībā, visaugstāk tiek vērtēts tas, ka valsts dalība savienībā sniedz iespēju brīvi ceļot, strādāt un mācīties ES.

Otrs nozīmīgākais Latvijā ir **priekšstats par lielo ES birokrātiju**, tomēr šie rādītāji ir nedaudz sarukuši. Trešajā vietā – priekšstats, ka, esot ES, valstij ir **lielāka teikšana pasaulē**

Latvijas iedzīvotāju vidū **ES visretāk saistās ar kultūras identitātes zaudēšanu, demokrātiju un bezdarbu.** Visi šie rādītāji Latvijā ir zemāki nekā vidēji ES 25.

Vērtējums par Latvijas līdzdalību ES

Latvijā kopš pagājušās „EB” aptaujas par 2% palielinājies to cilvēku skaits, kas uzskata – valsts līdzdalība ES ir laba lieta (42%).

Par tādu pašu apjomu samazinājies to cilvēku skaits, kuri to vērtējuši kā sliktu lietu (12%). Dati liecina, ka **vērojama tieša sakarība starp cilvēku zināšanām par Eiropas Savienību un to, cik pozitīvi vai negatīvi tiek vērtēta Latvijas līdzdalība ES.**

Lai gan Eiropas Savienībā kopumā joprojām vairāk nekā puse iedzīvotāju (54%) uzskata, ka viņu valsts dalība ES ir laba lieta, tomēr **pozitīvais vērtējums nedaudz samazinājies.**

Latvijā pēdējā pusgada laikā par 6% pieaudzis cilvēku skaits, kuri uzskata – iestāšanās ES valstij nesusi vairāk ieguvumu, nekā zaudējumu. Tā domā 57% aptaujāto. Baltijas valstīs kopumā ir vērojama pozitīvāka attieksme pret ieguvumiem no dalības ES nekā vidēji ES.

Informētība par Eiropas Savienību Latvijā Informācijas avoti un to vērtējums

Pēc „EB 62” aptaujas Latvijā salīdzinājumā ar pārējām valstīm vērojams nozīmīgs to cilvēku skaita pieaugums, kuri savas zināšanas vērtē augstāk par 5 punktiem. Atbildes uz konkrētiem, vienkāršiem jautājumiem par ES gan liecina, ka reālās zināšanas sabiedrībā tomēr ir zemākas nekā aptaujāto sniegtais savu zināšanu pašnovērtējums.

Latvijā vislielākās atšķirības no vidējiem ES 25 rādītājiem vērojamas attiecībā uz **radio kā informācijas avotu par ES**. Radio Latvijā izvēlas par 15% vairāk klausītāju nekā vidēji ES 25 (32%)

Retāk nekā citās valstīs Latvijā informācija tiek iegūta **dienas laikrakstos**. Tas lielā mērā izskaidrojams, analizējot datus par mediju lietošanas paradumiem – dati liecina, ka Latvijā laikrakstus cilvēki lasa retāk nekā vidēji ES.

Populārākais informācijas iegūšanas avots par ES mūsu valstī ir **televīzija** (75%) – šis rādītājs ir augstāks nekā ES 25 kopumā.

Ņemot vērā dažādu masu mediju specifiku, ko nosaka to iedarbības veidi, **vēlams veicināt to, lai informācijas avoti, kur pieejama informācija par ES jautājumiem, būtu iespējami daudzveidīgi, lai tie gan sniegtu aktuālu informāciju un reportāžas, gan analīzi un komentārus par jautājumiem, kas saistīti ar Eiropas Savienību.**

Latvijā apmēram tikpat daudz cilvēku cik vidēji ES 25 (44 – 47%) uzskata, ka **informācija par ES ir objektīva, nevis pārāk pozitīva.**

Par **mediju, kas ES mēdz atspoguļot pārāk negatīvi**, tiek uzskatīta **prese** Savukārt par TV visvairāk aptaujāto teikuši, ka tā ES jautājumus **pasniedz pārāk pozitīvi.**

Tā kā jaunajām dalībvalstīm ir neliela pieredze ES, **masmediju lietotājiem pagaidām vēl pietrūkst objektīvu rādītāju, lai salīdzinātu Eiropas Savienības realitāti un to, kā ar ES saistītie jautājumi tiek atspoguļoti masu medijos.**

Nozīmīgākās problēmas Latvijā salīdzinājumā ar ES

Latvijā par vislielāko problēmu joprojām tiek uzskatīta **inflācija un cenu pieaugums**. Aptauja liecina, ka salīdzinājumā ar „EB 62” datiem šīs problēmas

nozīmīgumu valstī uzsvēruši par 10% vairāk aptaujāto, un nu šo problēmu par svarīgāko uzskata jau 55% iedzīvotāju. **Salīdzinot ar ES 25 rādītājiem, Latvijā par cenu pieaugumu un inflāciju norūpējušos skaits ir par 39% lielāks.** Latvija ir vienīgā valsts, kurai minētā problēma šķiet pati nozīmīgākā – tas izskaidrojams ar inflācijas nekontrolētu pieaugumu, kas ir vislielākais visā ES, un krasu dzīves līmeņa krišanos ne tikai nabadzīgā, bet arī nelielā vidusslāņa vidū.

Pastāv būtiskas atšķirības attiecībā uz bažām par **bezdarbu**. Latvijā (35%) šīs rādītājs ir ievērojami mazāks nekā vidēji ES 25, kur pastāv tendence šīm bažām pieaugt (50%).

Trešā nozīmīgākā problēma Latvijā, tāpat kā tas bija „JEB 62” aptaujas laikā, ir **veselības aizsardzība** (25%). ES 25 vidējie rādītāji - 17% nobažījušies par šo problēmu. Bet aptauja liecina, ka **pastāv būtiskas atšķirības ES 15 un ES 10 jauno dalībvalstu vidū. ES 15 veselības aizsardzību par nozīmīgu problēmu uzskata vidēji 14%, bet ES 10 – 29%.**

Ievērojama ir atšķirība Latvijas iedzīvotāju attieksmē pret **terorismu**. ES 25 to par nozīmīgu uzskata 10%, Latvijā – tikai 1% aptaujāto. Līdzīga ir attieksme pret **imigrāciju** - ES 25 par to satraukti 14% aptaujātie, Latvijā - tikai 2%.

Tas liecina, ka dažādās ES valstīs valda atšķirīga izpratne par svarīgākajām problēmām, kuras nākas risināt. To zināmā mērā nosaka katras valsts iedzīvotāju individuālā pieredze un tas, kādā ekonomikas attīstības stadijā tā atrodas (jo vairāk ikdienas jautājumu jārisina, jo mazāk vērības tiek veltīts globālajiem procesiem), un vai tām nācies saskarties ar minēto problemātiku.

Jomas, kur Eiropas Savienībai bijusi pozitīva vai negatīva ietekme. Vēlamās ES prioritātes

Latvijā visvairāk aptaujāto (59%) uzskata, ka ES bijusi pozitīva ietekme uz valsts **aizsardzību un ārlietām**.

48% aptaujāto atzīst ES pozitīvo ietekmi **vides aizsardzībā**.

47% novērtē pozitīvo lomu **terorisma** novēršanā.

Gandrīz nemanīgs pēc „EB 62” aptaujas (44%) Latvijā palicis to cilvēku skaits, kuri uzskata – ES atstājusi pozitīvu ietekmi uz **izglītības sistēmu**.

Visnegatīvāko iespaidu ES atstājusi uz cenu pieaugumu un inflācijas paaugstināšanos. Tā uzskata 71% aptaujāto. Neraugoties uz to, ka inflācijai un cenu pieaugumam ir arī iemesli, kuri saistīti ar pasaules ekonomikas globālajiem procesiem (piemēram, naftas cenu saistība ar Irākas karu u.c.), kā arī Latvijas lokālajiem procesiem, tomēr **vērojama tendence, ka par cenu pieauguma un inflācijas galveno vaininieku tomēr tiek uzskatīta ES.**

Aptaujas dati liecina, ka Latvijā par nozīmīgāko prioritāti ES tiek atzīta **cīņa ar nabadzību un sociālo atstumtību** - tā uzskata 62% respondenti. Tas ir

par 28% lielāks rādītājs nekā vidēji ES 25. Šī ir viena no nozīmīgākajām jomām, kur Latvijas valdība un varas elite pietiekami neieklausās sabiedriskajā domā un valsts makroekonomisko mērķu sasniegšanas vārdā nabadzības un sociālās atstumtības problēmu risināšanu atstāj uz tālāku nākotni.

Latvijā daudz mazāk nekā lielākajā daļā citu ES valstu tiek gaidīts, ka ES institūcijām vajadzētu tuvināties saviem pilsoņiem. Tā uzskata tikai 9% Latvijas respondentu. Latvijā vērojama zināma varas atsvešināšanās no sabiedrības, par ko liecina zemā uzticēšanās pakāpe gan politiskajām partijām, gan parlamentam un valdībai. Tāpēc pagaidām, lai gan „ES varas gaitenīs” pieņemtie lēmumi Latvijā nereti tiek kritizēti, bet sabiedrība nav strukturējusies, lai spētu tuvināties ES institūcijām un ietekmēt to darbu.

Pēc gada, kopš Latvija pievienojās ES, iedzīvotājiem veidojas skaidrāks priekšstats par cerībām un bailēm, kas saistītas ar iekļaušanos šajā savienībā. Vērtējot priekšstatus par ES, samazinās to cilvēku skaits, kuru atbilde ir „nezinu”.

Iedzīvotājos pieaug ticība, ka iestāšanās ES nes līdzīgu lielāku drošību, ekonomisko un politisko stabilitāti (šajās pozīcijās ievērojami pieaudzis pozitīvi noskaņoto skaits).

ES 25 valstīs kopumā vērojamas atšķirības no Latvijas datiem.

Eiropas Savienība **drošības izjūtu** raisa 51% aptaujāto, savienība kā **ekonomiskās stabilitātes garantu** ir 44%, bet **politiskās** – 42% aptaujāto.

Divas reizes vairāk aptaujāto nekā Latvijā (19%) pārējie ES valstu iedzīvotāji 38% - uzskata, ka **viņu balss ES tiek sadzirdēta**. Vēl tikai Igaunijā un Čehijā vēl ir tikpat zema ticība kā Latvijā, ka šo valstu pilsoņu balss sadzirdēs ES varas virsotnēs.

Vairāk nekā trešā daļa aptaujāto ES 25 valstīs, tāpat kā Latvijā, uzskata, ka viņu valsts intereses ES netiek ņemtas vērā.

Bažas saistībā ar Latvijas dalību Eiropas Savienībā

Latvijas iedzīvotāji joprojām (to uzrādīja arī EB 62” aptauja), visvairāk baidās no tā, ka, esot ES dalībvalstij, **pasliktināsies zemnieku stāvoklis** (63%), **palielināsies narkotiku kontrabanda un organizētā noziedzība** (63%), kā arī no tā, ka **lielākas kļūš iemaksas ES** (62%). Taču pozitīvi vērtējams ir tas, ka **šīs bažas ievērojami (no 7 – 9%) samazinājušās**. Iegūstot izsmēlošāku informāciju par šiem jautājumiem, kā arī individuālo pieredzi ES struktūrfondu apgūšanā, kļiedēta neziņa un aizspriedumi.

„EB 62” aptaujā vairāk bija to, kam lata kā nacionālās valūtas zaudēšana radīja negatīvas emocijas (56%). Patlaban **gandrīz tikpat daudz ir aptaujāto, kam pāreja uz eiro rada bažas (48%), un to, kam pret eiro ir pozitīva attieksme (46%).**

Pirms iestāšanās ES Latvijas sabiedrībā vislielākās bažas bija par **latviešu valodas izzušanas draudiem un nacionālās identitātes un kultūras zaudēšanu**. Bet aptauja liecina - šīs prognozes vairs nešķiet biedējošas. Par to, ka varētu izzust mūsu valoda, norūpējušies 39% aptaujāto (par 9% mazāk nekā pirms pusgada). Tas ir pozitīvs vērtējums ES daudzvalodības politikai. Satraukti par to, ka izzudīs nacionālā identitāte un kultūra, ir 33% aptaujāto (par 8% mazāk nekā „EB 62” aptaujā).

Zināšanas par ES nozīmīgākajām institūcijām

Aptaujas dati liecina, ka Latvijā trešajai daļai cilvēku nav pietiekamu zināšanu, kas ļautu novērtēt nozīmīgāko ES institūciju lomu savienības darbā, lai gan pietiekami atpazīstams ir gan **Eiropas Parlaments**, gan **Eiropas Komisija**. Taču vismazāk atpazīstama ir institūcija, kur vistiešāk tiek aizstāvētas nacionālās intereses – **ES Padome**.

Eiropas Parlaments (EP) ES 25 valstu vidū (90%) ir atpazīstamāks nekā Latvijā (82%). EP atpazīstamība ir samazinājusies visā savienībā (-2%), bet Latvijā tas noticis izteiktāk (-8%). Lielāka uzticēšanās Eiroparlamentam ir ES 25 valstīs (52%) nekā Latvijā (47%). Taču mūsu valstī šī uzticēšanās ir pieaugusi, bet ES samazinājusies.

Latvija ir viena no trim valstīm kur uzticēšanās EP ir pieaugusi. Tas ir vērtējams pozitīvi. Viens no iemesliem – pārvarēta neticība, ka EP deputātu vidū Latvijas pārstāvji spējīgi ietekmēt procesus. Norises EP liecina, ka no Latvijas ievēlētie deputāti panākuši valstij labvēlīgu lēmumu pieņemšanu gan politikas, gan ekonomikas jomā. Pozitīvā vērtējuma pieaugums izskaidrojams arī ar to, ka masmediji regulāri, daudzpusīgi atspoguļo EP darbu.

Eiropas Komisija (EK) ir otra atpazīstamākā ES institūcija gan ES 25 valstu vidū, gan Latvijā. Arī uzticēšanās ziņā EK ES 25 valstu vidū (46%) un Latvijā (44%) ieņem otro vietu. „EB 62” aptaujas dati liecināja, ka pirms pusgada Latvijā uzticēšanās pakāpe Eiropas Komisijai bija otra viszemākā visu ES 25 valstu vidū. Patlaban situācija ievērojami mainījusies. **Latvija ir viena no trim valstīm, kur uzticēšanās pakāpe EK ir pieaugusi, nevis kritusies, kā tas noticis ES 25 valstīs.**

Tomēr tas, ka visā ES samazinās gan vadošo ES institūciju atpazīstamība, gan uzticēšanās tām, liecina, ka patlaban **Eiropas Savienībā pastāv reāla varas elites krīze**, un nepieciešams īstenot pasākumu kopumu, lai ES pilsoņi vairāk uzzinātu par lēmumu pieņemšanas procesu, par valsts iespējām īstenot savas nacionālās intereses Eiropas Savienībā, gan palielinātu kopīgo ieinteresētību Eiropas Savienības norisēs.

Demokrātija Eiropas Savienībā

un tās atsevišķās dalībvalstīs

Aptaujas dati liecina, ka **dalībvalstīs kopumā nedaudz vairāk uzticas tam, kā demokrātija darbojas savā valstī (53%) nekā visā Eiropas Savienībā (49%).**

Taču ir grupa valstu, kurās **demokrātija Eiropas Savienībā tiek vērtēta augstāk nekā pašu mājās.** Starpība gan nav liela. Arī Latvija pieder šai valstu grupai. Taču atšķirība nav ļoti izteikta. **Tomēr vērojama būtiska tendence: demokrātijas vērtējums pašu mājās krītas (par 2%), bet uzticēšanās ES demokrātijai pieaug**

ES kā vienota Eiropas Monetārā savienība. Attieksme pret eiro Latvijā

Latvijas iedzīvotāju vidū pāreja no lata uz eiro patlaban izraisa mazāk bažu, nekā tas ir citās ārpus eiro zonas (EMS) esošajās valstīs.

Taču pēdējās aptaujas dati liecina, ka **atbalsts pašai Eiropas Monetārajai savienībai un eiro ir krities gan ES 25 valstīs (atbalsts - 59%, samazinājums par 4%), gan Latvijā (atbalsts - 57%, samazinājums par 2%).**

Baltijas valstu vidū vislielākais atbalsts EMS ir Lietuvā, mazāks – Igaunijā, bet vismazākais – Latvijā.

To, ka gan ES 25, gan Latvijā, turklāt dažādās sociāldemogrāfiskajās grupās, samazinājies atbalsts EMS un eiro, var skaidrot ar kopīgo ekonomisko attīstību Eiropas Savienībā. Eiropieši izjuta, kāda nozīme ir ekonomikas politiskajai, nevis ekonomiskajai regulēšanai, ko veica ASV, un Eiropas ražotājiem nācās piedzīvot nedrošību par uzņēmējdarbības nākotni.

Eiropas Savienības Konstitucionālais līgums jeb Līgums par Konstitūciju Eiropai

„EB 63” aptauja, kurā noskaidrots, cik daudz cilvēki orientējas ES Konstitucionālā līguma (Līguma) saturā, liecina: apgalvojums, ka **Nīderlandes un Francijas pilsoņi nav zinājuši, par ko referendumā balso, un balsojumam bijuši drīzāk iekšpolitiski motīvi, nav vērtējams viennozīmīgi un ir apšaubāms.**

Vairākās valstīs (Griekijā, Itālijā, Lietuvā, Ungārijā), kur Līgumu ratificējis parlaments, zināšanu līmenis ir ļoti zems. **Vissliktāk informēto valstu grupā ir arī Latvija, kur par Līgumu neko nezina trešdaļa aptaujāto.**

Iemesli, kāpēc cilvēki Latvijā un pārējā ES atbalsta Līgumu, ir atšķirīgi.

Vienojošs ir secinājums, ka **Līgums nodrošinās ES tālāku attīstību** – tas ir galvenais pozitīvais motīvs gan Latvijā, gan desmit citās ES valstīs.

Otrajā vietā gan ES 25, gan Latvijā- **ES institūciju darbības uzlabošana.**

Trešais nozīmīgākais ES 25 iedzīvotāju motīvs – **eiropiskās identitātes stiprināšana**. Taču Latvijā šis motīvs nešķiet nozīmīgs.

Visvairāk no ES vidējiem rādītājiem atšķiras Latvijas respondentu viedoklis par to, ka Līgums varētu palīdzēt Eiropas Savienībai kļūt pārākai par ASV. ES vidēji šis šķiet daudz nozīmīgāks motīvs (22%) nekā Latvijā (5%).

Latvijā, Polijā, Portugālē, Beļģijā ir vislielākais skaits aptaujāto, kuri uzskata, ka Līgums ir pieņemams, jo „tajā nav nekā slihta”.

Nozīmīgākais iemesls ES 25 valstu iedzīvotāju vidū, iestājoties pret ES Konstitucionālo līgumu, ir bažas par **valstiskās suverenitātes zaudēšanu**. Tam piekrīt trešdaļa aptaujāto. Latvijā šis iemesls ir otrs nozīmīgākais

Latvijā pirmajā vietā ir **informācijas trūkums par Līgumu.**

Līdzīga ir atbilde, kas gan ES 25, gan Latvijā ieņem trešo vietu – **nespēja Līgumā saskatīt kaut ko labu.**

Vislielākās atšķirības ir vērojamas, dažādu valstu iedzīvotājiem atbildot uz jautājumu, **vai negatīvo attieksmi pret Līgumu nosaka Turcijas iespējamā pievienošanās ES.** Latvijā šis tiek uzskatīts par pašu maznozīmīgāko negatīvo faktoru (1%), taču ir valstis, kur vairāk nekā 40% minējuši šo argumentu.

Uzticami informācijas avoti par ES Konstitucionālo līgumu

Latvijā vairāk nekā trešā daļa auditorija visvairāk uzticas **žurnālistu** sniegtajai informācijai par Līgumu. Šis ir pats augstākais rādītājs visā ES.

Pozitīvi vērtējams, ka sabiedrība uzticas **valdības** sniegtajai informācijai par līgumu. Arī šis rādītājs ir augstāks nekā vidēji ES 25.

Trešais uzticamākais informācijas avots Latvijā ir **Eiropas Parlaments** – tikpat, cik vidēji ES 25.

Mūsu valstī ir ļoti zems uzticēšanās līmenis **politisko partiju** sniegtajai informācijai par Līgumu (1%).

Vienlīdz liela uzticēšanās Latvijā ir gan Eiropas Komisijas, gan radu un draugu sniegtajai informācijai par Līgumu – šie informācijas avoti atzīti par 4. – 5. nozīmīgākajiem.

Visvairāk cilvēku, kuri nezina, kam varētu uzticēties jautājumos, kas attiecas uz Līgumu, ir pensionāru (19%), pašnodarbināto (18%) un bezdarbnieku (17%) vidū. Vērojams, ka jo mazāk kāds zina par ES, jo mazāk uzticas arī informācijas avotiem.

Latvijas iedzīvotāju attieksme pret ES tālāku paplašināšanos

Attiecībā uz Eiropas Savienības tālāku paplašināšanos visu 25 dalībvalstu vidū valda ļoti atšķirīgi viedokļi. **ES 25 paplašināšanos atbalsta vidēji 50% aptaujāto.** Bet tas svārstās no augstākā atbalsta - 79% Slovēnijā līdz zemākajam – 31% Austrijā.

Jaunajās dalībvalstīs attieksme pret ES tālāku paplašināšanos ir pozitīvāka nekā vecajās. ES 10 šis atbalsts ir augstāks par 60%.

Turcijas iestāšanos ES vidēji atbalsta 35% ES 25 iedzīvotāju.

Latvijā 64% aptaujātie iedzīvotāji atbalsta tālāku ES paplašināšanos. Respondenti pozitīvi noskaņoti pret Bulgārijas (65%) un Rumānijas (57%) iestāšanos ES. Taču tikai 36% atbalsta Turcijas pievienošanos ES, bet 20% nav sava viedokļa. **Šī attieksme ir pretrunā ar Latvijas ārpolitikas veidotāju oficiāli pausto atbalstu Turcijas uzņemšanai ES.**

EB63.4 - TECHNICAL SPECIFICATIONS

Between the 9th of May and the 14th of June 2005, TNS Opinion & Social, a consortium created between Taylor Nelson Sofres and EOS Gallup Europe, carried

out wave 63.4 of the EUROBAROMETER, on request of the EUROPEAN COMMISSION, Directorate-General Press and Communication, Opinion Polls.

The EUROBAROMETER SPECIAL « STANDARD » + N°233 + N°234 + N°235 are part of wave 63.4 and cover the population of the respective nationalities of the European Union Member States, resident in each of the Member States and aged 15 years and over. The EUROBAROMETER 63.4 has also been conducted in the two acceding countries (Bulgaria and Romania), the two candidate countries (Croatia and Turkey) and in the north part of Cyprus. In these countries, the survey covers the national population of citizens of the respective nationalities and the population of citizens of all the European Union Member States that are residents in those countries and have a sufficient command of one of the respective national language(s) to answer the questionnaire. The basic sample design applied in all states is a multi-stage, random (probability) one. In each country, a number of sampling points was drawn with probability proportional to population size (for a total coverage of the country) and to population density.

In order to do so, the sampling points were drawn systematically from each of the "administrative regional units", after stratification by individual unit and type of area. They thus represent the whole territory of the countries surveyed according to the EUROSTAT NUTS II (or equivalent) and according to the distribution of the resident population of the respective nationalities in terms of metropolitan, urban and rural areas. In each of the selected sampling points, a starting address was drawn, at random. Further addresses (every Nth address) were selected by standard "random route" procedures, from the initial address. In each household, the respondent was drawn, at random (following the "closest birthday rule"). All interviews were conducted face-to-face in people's homes and in the appropriate national language. As far as the data capture is concerned, CAPI (*Computer Assisted Personal Interview*) was used in those countries where this technique was available.

ABREVIATIONS	COUNTRIES	INSTITUTES	N° INTERVIEWS	FIELDWORK DATES		POPULATION 15+
BE	Belgium	TNS Dimarso	1.000	10/05/2005	13/06/2005	8.5
CZ	Czech Rep.	TNS Aisa	1.083	18/05/2005	07/06/2005	8.5
DK	Denmark	TNS Gallup DK	1.051	20/05/2005	14/06/2005	4.3
DE	Germany	TNS Infratest	1.520	14/05/2005	06/06/2005	64.1
EE	Estonia	Emor	1.001	12/05/2005	07/06/2005	8
EL	Greece	TNS ICAP	1.000	16/05/2005	06/06/2005	8.6
ES	Spain	TNS Demoscopia	1.024	12/05/2005	07/06/2005	35.8
FR	France	TNS Sofres	1.012	14/05/2005	08/06/2005	44.0
IE	Ireland	TNS MRBI	1.006	09/05/2005	10/06/2005	3.0
IT	Italy	TNS Abacus	1.004	13/05/2005	11/06/2005	49.2
CY	Rep. of Cyprus	Synovate	505	10/05/2005	07/06/2005	5
LV	Latvia	TNS Latvia	1.015	13/05/2005	08/06/2005	1.3
LT	Lithuania	TNS Gallup Lithuania	1.003	12/05/2005	06/06/2005	2.8
LU	Luxembourg	TNS ILReS	504	10/05/2005	04/06/2005	3
HU	Hungary	TNS Hungary	1.014	16/05/2005	02/06/2005	8.5
MT	Malta	MISCO	500	12/05/2005	06/06/2005	3
NL	Netherlands	TNS NIPO	1.006	12/05/2005	07/06/2005	13.2
AT	Austria	Österreichisches Gallup-Institute	1.000	12/05/2005	07/06/2005	6.6
PL	Poland	TNS OBOP	1.000	14/05/2005	07/06/2005	31.6
PT	Portugal	TNS EUROTESTE	1.005	12/05/2005	05/06/2005	8.0
SI	Slovenia	RM PLUS	1.045	13/05/2005	10/06/2005	1.6
SK	Slovakia	TNS AISA SK	1.108	18/05/2005	05/06/2005	4.3
FI	Finland	TNS Gallup Oy	1.024	12/05/2005	12/06/2005	4.2
SE	Sweden	TNS GALLUP	1.024	12/05/2005	02/06/2005	7.3
UK	United Kingdom	TNS UK	1.347	11/05/2005	12/06/2005	47.6
BG	Bulgaria	TNS BBSS	1.018	17/05/2005	31/05/2005	6.6
HR	Croatia	Puls	1.000	10/05/2005	03/06/2005	3.6
RO	Romania	TNS CSOP	1.004	23/05/2005	03/06/2005	18.1
TR	Turkey	TNS PIAR	1.005	12/05/2005	05/06/2005	47.5
NC	North part of Cyprus	KADEM	500	13/05/2005	31/05/2005	1
TOTAL			29.328	09/05/2005	14/06/2005	442.6

For each country a comparison between the sample and the universe was carried out. The Universe description was derived from Eurostat population data or from national statistics offices. For all countries surveyed, a national weighting procedure, using marginal and intercellular weighting, was carried out based on this Universe description. In all countries, gender, age, region and size of locality were introduced in the iteration procedure. For international weighting (i.e. EU averages), TNS Opinion & Social applies the official population figures as provided by EUROSTAT or national statistic offices. The total population figures for input in this post-weighting procedure are listed above.

Readers are reminded that survey results are estimations, the accuracy of which, everything being equal, rests upon the sample size and upon the observed percentage. With samples of about 1,000 interviews, the real percentages vary within the following confidence limits:

Observed percentages	10% or 90%	20% or 80%	30% or 70%	40% or 60%	50%
Confidence limits	± 1.9 points	± 2.5 points	± 2.7 points	± 3.0 points	± 3.1 points